

**Uchwała Nr XV/101/2020
Rady Gminy Kraśnik
z dnia 28 lutego 2020 roku**

**w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kraśnik
na lata 2019-2022 z perspektywą do 2026 roku”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 506 ze zm.) w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku - Prawo ochrony środowiska (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 1396 ze zm.), Rada Gminy Kraśnik uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kraśnik na lata 2019-2022 z perspektywą do 2026 roku”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

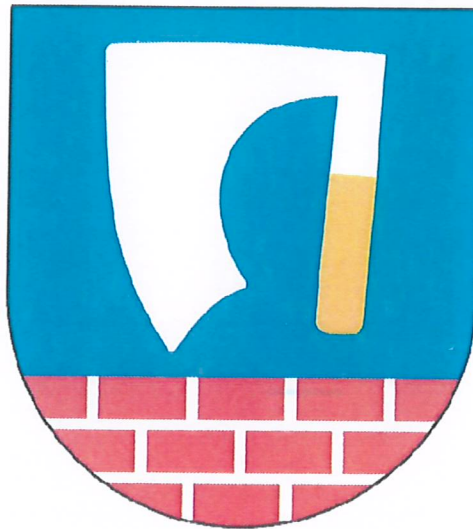
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**WICEPRZEWODNICZĄCY
RADY**

Krzysztof Kołtun

**Program Ochrony
Środowiska
dla gminy Kraśnik
na lata 2019 – 2022
z perspektywą do 2026 roku**

„Program Ochrony Środowiska dla gminy Kraśnik na lata 2019 – 2022 z perspektywą do 2026 roku” został opracowany na podstawie umowy zawartej pomiędzy gminą Kraśnik a firmą EUROPROJEKT Marcin Rubaj z siedzibą w Kraśniku. Sfinansowano ze środków budżetu gminy.

Wykonawca:
EUROPROJEKT Marcin Rubaj
ul. Urzędowska 396, 23-210 Kraśnik
tel. 600415598

Program wykonał:
mgr inż. Marcin Rubaj

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	6
1.1. Podstawa opracowania	6
1.2. Cel, zakres i funkcje Programu	6
1.3. Metodyka opracowania Programu	8
2. OPIS STANU ISTNIEJĄCEGO	9
2.1. Położenie geograficzne	9
2.2. Ukształtowanie terenu, geomorfologia	10
2.3. Klimat	11
2.4. Gospodarka leśna	13
2.5. Turystyka	13
2.6. Zasoby naturalne	13
3. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA GMINY KRAŚNIK	14
3.1. Zasoby wodne	14
3.1.1. Wody powierzchniowe	14
3.1.1.1. Stan aktualny	14
3.1.1.2. Zagrożenia	16
3.1.2. Wody podziemne	17
3.1.2.1. Stan aktualny	17
3.1.2.2. Zagrożenia	19
3.2. Powietrze atmosferyczne	19
3.2.1. Stan aktualny	19
3.2.2. Zagrożenia	22
3.3. Powierzchnia ziemi	22
3.3.1. Gleby	22
3.3.1.1. Stan aktualny	19
3.3.1.2. Zagrożenia	24
3.4. Walory przyrodnicze i krajobrazowe	25
3.4.1. Lasy	26
3.4.2. Formy ochrony przyrody	26
3.4.2.1. Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu	26
3.4.2.2. Obszar natura 2000 „Polichna”	26
3.4.2.3. Pomniki przyrody	27
3.4.2.4. Użytki ekologiczne	28
3.4.3. Zagrożenia obszarów chronionych	28
3.5. Infrastruktura techniczna	28
3.5.1. Gospodarka wodno – ściekowa	28
3.5.1.1. Zaopatrzenie w wodę	28
3.5.1.2. Kanalizacja i oczyszczalnie ścieków	29
3.5.2. Energetyka	29
3.5.2.1. Ciepłownictwo	29
3.5.2.2. Elektroenergetyka	29
3.5.2.3. Gazownictwo	30
3.5.2.4. Odnawialne źródła energii	31
3.5.3. Gospodarka odpadami	32

3.5.4. Hałas	34
3.5.5. Promieniowanie elektromagnetyczne	36
3.5.6. Komunikacja i transport	37
4. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	38
4.1. Zagrożenia antropogeniczne	38
4.1.1. Gospodarka komunalna	38
4.1.2. Transport i komunikacja	38
4.1.3. Działalność gospodarcza	38
4.1.4. Rolnictwo	39
4.1.5. Poważna awaria przemysłowa	39
4.2. Zagrożenia naturalne	39
4.2.1 Zagrożenie powodziowe	40
4.2.2 Zagrożenie pożarowe	40
4.2.3 Zagrożenia erozją	41
5. PODSUMOWANIE ANALIZY STANU OBECNEGO	41
6. ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KRAŚNIK	45
6.1. Poziom Wspólnotowy	45
6.2. Program Krajowy	48
7. ZAŁOŻENIA OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY KRAŚNIK NA LATA 2019 - 2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026	54
7.1. Cele ekologiczne	54
7.1. Cele ekologiczne dla gminy Kraśnik	55
8. KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH	55
8.1. Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych	55
8.2. Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska	56
8.3. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym	56
9. OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH	57
9.1. Ochrona przyrody	57
9.2. Racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska	59
9.3. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią	61
9.4. Ochrona powierzchni ziemi	61
10. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO	62
10.1. Środowisko a zdrowie	62
10.2. Ochrona powietrza	63
10.3. Ochrona wód	66
10.4. Gospodarka odpadami	68
10.5. Oddziaływanie hałasu	69
10.6. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	69
11. HARMONOGRAM REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ NA LATA 2019 – 2022	70
12. UWARUNKOWANIA REALIZACYJNE PROGRAMU	72
12.1. Uwarunkowania prawne	72
12.2. Uwarunkowania ekonomiczne	72
12.3. Uwarunkowania przestrzenne	78

12.4. Uwarunkowania społeczne	79
12.5. Uwarunkowania związane z integracją europejską	79
13. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM I JEGO MONITORING	80
13.1. Zarządzanie środowiskiem	80
13.2. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska	81
13.3. Monitoring i kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska	82
14. SPIS TABEL, RYSUNKÓW I MAP	85

1. WSTĘP

1.1. Podstawa opracowania

Ochrona środowiska jest to całokształt działań, mających na celu zapewnienie obecnemu społeczeństwu i przyszłym pokoleniom korzystnych warunków życia, realizację prawa do korzystania z zasobów naturalnych środowiska oraz zachowanie jego wartości. Jest to pojęcie zakładające podejmowanie kompleksowych działań, obejmujących planowanie i organizowanie dalekosiężnych procesów ochrony oraz wykonywanie podjętych decyzji, dzięki stosowaniu regulacji prawnych.

Istotnymi elementami w ogólnie pojętej polityce środowiskowej jest kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców, inicjowanie, wspieranie i uczestniczenie w przedsięwzięciach zmierzających do poprawy stanu środowiska, monitorowanie poziomu zagrożeń i zanieczyszczeń w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju, uwzględnianie potrzeb z zakresu ochrony środowiska w procedurach administracyjnych, wprowadzenie zintegrowanego systemu zarządzania środowiskiem.

W konstytucji RP jest zapisana **zasada zrównoważonego rozwoju** przyjęta przez społeczeństwo świata na szczycie ONZ w Rio de Janeiro w 1992 r. **Zasada przezorności** narzuca obowiązek przeciwdziałania zagrożeniom, a więc podejmowania działań prewencyjnych. Zasada ta jest blisko związana z **zasadą integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi**, wymagającą – w warunkach zrównoważonego rozwoju – uwzględniania celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi. **Zasada równego dostępu do środowiska** oznaczająca potrzebę zachowania sprawiedliwości międzyregionalnej, międzygrupowej i międzypokoleniowej, a także zachowania stanu przyrody, wymaga racjonalnego korzystania z zasobów nieodnawialnych, odtwarzania zasobów odnawialnych i rewitalizacji ekosystemów.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska w art. 17 zobowiązuje zarządy województw, powiatów oraz wójtów, burmistrzów (prezydentów) do opracowania programów ochrony środowiska, których celem jest realizacja polityki ekologicznej państwa.

Program ten jest uchwalany przez Radę Gminy, a Wójt/Burmistrz/Prezydent co dwa lata sporządza raport z jego realizacji, który przedstawia Radzie Gminy.

Program Ochrony Środowiska jest dokumentem określającym cele i zadania administracji państwa i samorządów w zakresie ochrony środowiska, rozsądnej i racjonalnej gospodarki jego zasobami.

„Program ochrony środowiska dla gminy Kraśnik na lata 2019 - 2022 z perspektywą do 2026 roku” jest zarówno długoterminowym planem strategicznym do roku 2026 jak też planem wdrożeniowym na lata 2019 – 2022.

1.2. Cel, zakres i funkcje Programu

Uregulowania prawne obligują do opracowania programów ochrony środowiska na wszystkich szczeblach samorządowych. Ich celem jest określenie polityki ochrony środowiska w regionie, przy założeniu harmonijnego i zrównoważonego rozwoju.

Podstawowym zadaniem programów ochrony środowiska ma być pomoc w rozwiązywaniu istniejących problemów, jak również przeciwdziałanie zagrożeniom,

które mogą pojawić się w przyszłości. Opracowane na wszystkich szczeblach Programy ochrony Środowiska winny uwzględniać aktualną sytuację i specyfikę jednostek wchodzących w ich skład.

Opracowana dla gminy Kraśnik aktualizacja Programu Ochrony Środowiska, zgodnie z obowiązującymi wymogami, inwentaryzuje aktualny stan środowiska i system monitorowania jego zmian oraz określa niezbędne działania dla ochrony środowiska w ścisłym powiązaniu z głównymi kierunkami rozwoju powiatu lubelskiego. Program ten powinien stanowić płaszczyznę koordynacji działań w skali ponadlokalnej (ponadgminnej) na rzecz środowiska. Określa on ramy działań w takich dziedzinach jak między innymi ochrona zlewni rzek i obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych oraz gospodarka odpadami.

Zmniejszenie presji na środowisko i określona poprawa stanu środowiska możliwe są jedynie przez wdrażanie mechanizmów prawnych i ekonomicznych polityki ekologicznej oraz wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, która powinna się wyrażać nie tylko dostrzeganiem problemów w dziedzinie środowiska, ale także zrozumieniem ich przyczyn, zdawaniem sobie sprawy z uwarunkowań odnoszących się do możliwych sposobów ich rozwiązania, oraz umiejętnością odniesienia tych problemów do własnej osoby i własnych działań - w miejscu pracy, zamieszkania i wypoczynku.

Program uwzględnia uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, w tym ekologiczne, przestrzenne, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania rozwoju gminy, określa priorytetowe działania ekologiczne oraz harmonogram zadań ekologicznych. Poniżej przedstawiony jest także dokładny opis uwarunkowań realizacyjnych dokumentu, jego wdrożenie, ewaluacja i monitoring. Główne funkcje „Programu ochrony środowiska dla gminy Kraśnik na lata 2019-2022” to:

- ☐ realizacja polityki ekologicznej państwa na terenie gminy Kraśnik,
- ☐ strategiczne zarządzanie regionem w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami,
- ☐ wdrażanie zasady zrównoważonego rozwoju,
- ☐ przekazanie informacji na temat zasobów środowiska przyrodniczego oraz stanu poszczególnych komponentów środowiska,
- ☐ przedstawienie problemów i zagrożeń ekologicznych, proponując sposoby ich rozwiązania w określonym czasie,
- ☐ podstawa do ubiegania się o środki finansowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- ☐ organizacja systemu informacji o stanie środowiska i działaniach zmierzających do jego poprawy.

Program obejmuje następujące zagadnienia merytoryczne:

- ☐ ochronę środowiska przyrodniczego,
- ☐ gospodarkę leśną,
- ☐ gospodarkę wodną,
- ☐ gospodarkę odpadami
- ☐ ochronę środowiska przed zanieczyszczeniami,
- ☐ sprawy bezpieczeństwa ekologicznego,

- kształtowania świadomości ekologicznej,
- propagowania proekologicznych form działalności gospodarczej.

Głównym celem „Programu ochrony środowiska dla gminy Kraśnik na lata 2019 – 2022”, zwanego dalej „Programem”, jest określenie polityki zrównoważonego rozwoju gminy, która ma być realizacją Polityki Ekologicznej Państwa, Programu Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023 oraz Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu kraśnickiego.

1.3. Metodyka opracowania Programu

W związku z tym, że istnieje ścisła zależność pomiędzy stanem środowiska, jakością jego poszczególnych komponentów i rozwojem gospodarczym gminy, w Programie zaprezentowano:

- podejście sektorowe, w odniesieniu do analizy aktualnego stanu środowiska oraz monitorowania jego przyszłych zmian,
- podejście integralne, dotyczące określenia działań niezbędnych do realizacji w dziedzinie ochrony środowiska, związanych z głównymi kierunkami rozwoju powiatu.

Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu uwzględnione zostały:

- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”,
- Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”,
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023,
- Raport o Stanie Środowiska Województwa Lubelskiego,
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego,
- informacje zawarte w ankiecie wypełnionej przez Urząd Gminy Kraśnik,
- dane statystyczne z Głównego Urzędu Statystycznego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska i Państwowego Instytutu Geologicznego.

W oparciu o przeprowadzoną analizę aktualnego stanu środowiska dokonano:

- analizy słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń gminy metodą analizy SWOT,
- określenia środowiska zewnętrznego – scharakteryzowano uwarunkowania realizacyjne Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych oraz źródeł finansowania zewnętrznego,
- zdefiniowano priorytety ochrony środowiska,
- skonkretyzowano priorytety poprzez sformułowanie listy zadań,
- opracowano system monitorowania Programu.

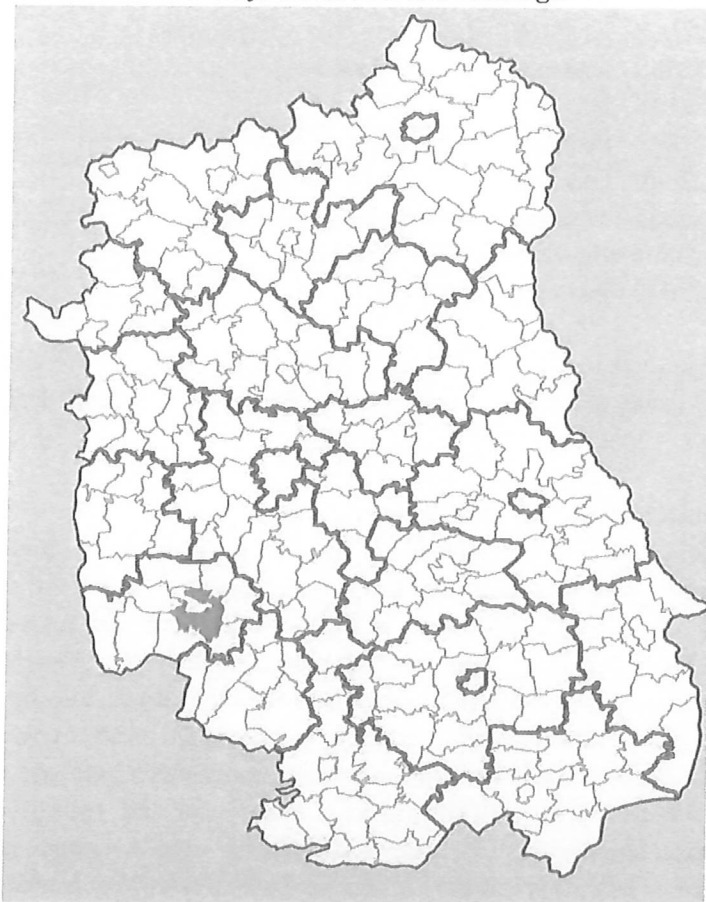
2. OPIS STANU ISTNIEJĄCEGO

2.1. Położenie geograficzne

Pod względem administracyjnym Gmina Kraśnik należy do województwa lubelskiego i wchodzi w skład powiatu kraśnickiego. Jest jedną z 213 gmin (172 gmin wiejskich) województwa lubelskiego i jedną z 10 (8 gmin wiejskich) powiatu kraśnickiego. Powierzchnia Gminy wynosi 105,36 km² (10 536 ha), co stanowi 10,49 % powierzchni powiatu, 0,42% powierzchni województwa lubelskiego i 0,03% powierzchni Polski. Gmina Kraśnik położona jest w południowo – zachodniej części województwa lubelskiego. Gmina od południa i wschodu graniczy z dwoma gminami: Trzydnik Duży i Szastarka, od zachodu z gminą Dzierzkowice, od północy z gminą Urzędów i Wilkołaz. W znacznej części Gmina otacza miasto Kraśnik.

Gminę zamieszkuje ją 7381 osoby. Przekłada się to na gęstość zaludnienia wynoszącą 70 osób na km² (przy średniej dla powiatu wynoszącej 98 osób i województwa – 86 osób).

Mapa 1. Gmina Kraśnik na tle województwa lubelskiego

Źródła: <http://pl.wikipedia.org/wiki/kraśnik>

Gmina Kraśnik jest siódmą co do wielkości jednostką administracyjną powiatu kraśnickiego. Swoim zasięgiem obejmuje 16 wsi sołeckich położonych wokół miasta Kraśnika. Gmina Kraśnik leży w południowo-zachodniej części województwa lubelskiego. Gmina położona jest przy ważnych szlakach komunikacyjnych. Najważniejsze z nich to drogi krajowe:

- droga nr 19 - Granica Państwa - Kuźnica Białostocka - Białystok - Siemiatycze - Międzyrzec Podlaski - Kock - Lubartów - Lublin - Kraśnik - Janów Lubelski - Nisko - Sokołów Małopolski - Rzeszów, Barwinek (Słowacja) Granica Państwa
- droga nr 74 - Sulejów - Żarnów - Ruda Maleniecka - Kielce - Łagów - Opatów - Ożarów - Annopol - Kraśnik - Janów Lubelski - Frampol - Gorajec - Szczepleszyn - Zamość - Hrubieszów - Zosin - Granica Państwa

Przez obszar gminy przebiegają również drogi powiatowe:

- nr 22517 - Dzierzkowice - Kraśnik
- nr 22520 - Wyżnica - Budzyń
- nr 22562 - Kraśnik - Dąbrowa - Bór - Popkowice
- nr 22563 - Dąbrowa - Bór - Mazurów
- nr 22588 - Kraśnik - Mikulin
- nr 22589 - Słodków Drugi - Rzeczyca
- nr 22590 - Stróża - Sulów
- nr 22591 - Stróża - Blinów
- nr 22592 - Słodków Drugi - Szastarka
- nr 22613 - Kraśnik - Owczarnia

Obsługę komunikacyjną uzupełnia system dróg gminnych. Przez północną i północno-wschodnią część gminy, omijając dolinę Wyżnicy, prowadzi linia kolejowa Lublin - Rozwadów.

2.2. Ukształtowanie terenu, geomorfologia

Obszar gminy położony jest w obrębie paleozoicznego podniesienia radomsko - kraśnickiego stanowiącego podłoże południowo - zachodniego skrzydła niecki lubelskiej. Zasadnicze znaczenie w budowie geologicznej omawianego terenu mają skały kredowe zalegające na utworach jury i dewonu. Utwory kredowe należą do trzech pięter stratygraficznych: górny i środkowy kampan i dolny mastrycht.

W południowej części gminy występują osady trzeciorzędu pochodzące z miocenu. Na utworach kredowych i trzeciorzędowych zalegają utwory czwartorzędu reprezentowane przez mulki, piaski i żwiry rzeczne interglacjału mazowieckiego wypełniające dno doliny Wyżnicy. W okresie zlodowacenia środkowopolskiego na terenie gminy powstały piaski i żwiry wodnolodowcowe zalegające na osadach kredy. W południowej części gminy są przykryte grubą warstwą lessów. Zlodowacenie północnopolskie reprezentują lessy, lessy piaszczyste i piaski pyłowe lessopodobne. Lessy pokrywają południową część gminy i są najpowszechniej występującymi osadami czwartorzędowymi na omawianym obszarze. W rejonie stacji kolejowej

Kraśnik oraz Budzynia i Piask występują piaski eoliczne, a doliny denudacyjne i niektóre wąwozy oraz lokalne depresje wypełniają piaski deluwialne.

W dolinie Wyżnicy piaski deluwialne maskują osady rzeczne, z którymi się zazębiają. Piaski eluwialne i deluwialne tworzyły się zarówno w plejstocenie jak i holocenie. Osady holocenijskie na terenie gminy reprezentowane są głównie przez piaski i piaski rzeczne oraz namuły i torfy.

Obszar gminy Kraśnik jest hipsometrycznie zróżnicowany, o dużej różnicy wysokości poziomu wierzchołków i dna doliny. Najwyższy punkt (295,5 m n.p.m.) znajduje się we wschodniej części wsi Słodków III, na dziale wodnym dorzecza Wyżnicy i Bystrzycy, najniższy zaś (182 m n.p.m.) położony jest w dolinie Wyżnicy przy zachodniej granicy gminy. Główny rys morfologii gminy stanowi dolina Wyżnicy charakteryzująca się asymetrią zboczy. Wyższe i bardziej strome jest lewe zbocze zbudowane z lessów. Prawe zbocze zbudowane z utworów kredowych jest bardzo łagodne i słabo zarysowujące się w morfologii. Z niskim dnem doliny kontrastują wysokie poziomy wierzchołkowe. Poziom wyższy wznoszący się często powyżej 250 m n.p.m. występuje jedynie fragmentarycznie w okolicach Słodkowa III i Kolonii Pasięka, gdzie rozwinęły się liczne, choć niezbyt głębokie zagłębienia bezodpływowe. Na pozostałym obszarze dominuje poziom średni o przeciętnej wysokości 220-250 m n.p.m. W rzeźbie na obszarze gminy można wyróżnić zespoły form związane ściśle z występującymi na powierzchni skałami. Najwyższą i najbardziej urozmaiconą rzeźbą odznacza się południowa część gminy położona na obszarze lessowym. Charakterystycznym elementem krajobrazu tych okolic są nieckowate doliny denudacyjne, suche doliny erozyjno - denudacyjne, wąwozy (rozwijające się często w obrębie dolin denudacyjnych), a z mniejszych form miseczkowate zagłębienia bezodpływowe oraz kotły i studzienki sufozyczne.

Obszar położony poza pasem lessowym (część północna i północno - wschodnia) charakteryzuje się mniejszym zróżnicowaniem rzeźby. Wysokości względne i spadki są tu znacznie mniejsze. Cechą charakterystyczną tego obszaru zbudowanego z utworów kredowych przykrytych niekiedy niezbyt miększymi osadami czwartorzędu głównie piaskami, są szerokie nieckowate doliny i rozległe, łagodne stoki.

Obecna rzeźba terenu gminy ukształtowała się nie tylko w wyniku naturalnych procesów geomorfologicznych. Dużą rolę odegrała również gospodarka człowieka, w wyniku której powstały nowe formy rzeźby takie jak skarpy lessowe i głębocznice, groble, rowy, nasypy. Ożywiła ona również tempo procesów rzeźbotwórczych: wzmogła erozję na wylesionych obszarach, zwłaszcza na stokach i w obrębie głębocznic, przyspieszyła akumulację osadów wynoszonych z wyższych partii do dolin.

2.3. Klimat

Obszar gminy, podobnie jak znaczna część Wyżyny Lubelskiej, należy do Dzielnic Lubelsko-Chełmskiej, która odznacza się najwyższymi wartościami usłonecznienia względnego w okresie letnim, znacznymi sumami opadów atmosferycznych i najwyższą liczbą dni z gradem.

Największy wpływ na kształtowanie się klimatu na tym obszarze ma powietrze polarno-morskie. Średnia roczna temperatura na poziomie rzeczywistym wynosi 7,7°C, a w okresie wegetacyjnym ponad 13,6°C i należy do najwyższych

Warunki klimatyczne omawianego rejonu są korzystne dla rozwoju rolnictwa ze względu na długi okres wegetacyjny (średnia temperatura dobowa powyżej 5°C), który trwa 211-215 dni w roku i należy do najdłuższych na Wyżynie Lubelskiej

2.4. Gospodarka leśna

Teren Gminy Kraśnik pokrywa 3282 ha lasów, jest to 30,8 % jej powierzchni. Pod względem własnościowym dominują lasy należące do Skarbu Państwa o powierzchni 2265 ha, lasy prywatne mają powierzchnię około 1016 ha. Są to głównie kompleksy lasów świeżych. Występują tu również lasy mieszane i bory wilgotne. Przedstawicielami drzewostanu są: grab, buk, dąb, sosna, lipa drobnolistna i jawor. W lasach występują również malownicze i atrakcyjne formy krajobrazowo-leśne.

W 2017 roku (ostatnie dane sprawozdawcze) pozyskano z lasów państwowych 217 m³ drewna (grubizny).

2.5. Turystyka

Gmina Kraśnik jest atrakcyjna turystycznie. Znaczne urzeźbienie terenu stwarzające możliwość oglądania rozległych widoków (również przeciwległego brzegu Wisły), wzajemne przeplatanie się powierzchni leśnych, pól z występującymi tu licznie zerdzewieniami, obecność dużych kompleksów leśnych i rzadko w tej części województwa spotykanych stawów czyni opisywany obszar malowniczym i atrakcyjnym krajobrazowo. Większość krajobrazów, zwłaszcza na wschód i południe od miasta ma charakter kulturowy, sprawiający jednak wrażenie naturalności i harmonii. Elementami antropogenicznymi, podnoszącymi atrakcyjność południowej i wschodniej części gminy, są ciekawe obiekty budownictwa drewnianego, stare młyny, pozostałości parków podworskich, zabytkowy kościół w Stróży, cmentarz wojenny w Karpiówce oraz nie spotykana w innych częściach regionu ilość krzyży i kapliczek przydrożnych. Szczególnie piękne krajobrazy oglądać można z prawego zbocza Wyżnicy na wschód od miasta w okolicach Karpiówki i Słodkowa Trzeciego.

Do walorów krajobrazowych zasługujących na podkreślenie należy duża widokowość doliny rzecznej, zwłaszcza w okolicach stawów jak również na wschód od miasta, skąd widoczna jest piękna panorama najstarszej części miasta z dominującymi wśród drzew wieżami obu zabytkowych kościołów. Miasto ze względu na zajmowaną powierzchnię i położenie na obu zboczach doliny odgrywa dużą rolę w krajobrazie, a jego zabytki widoczne są z wielu miejsc w gminie.

Do tej pory był to jednak obszar pod względem rekreacji praktycznie nie wykorzystany, chociaż ma duże walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe, które predysponują do rozwoju tych funkcji, zwłaszcza wypoczynku mieszkańców Kraśnika, a także wypoczynku letniskowego (rejon Słodkowa).

2.6. Zasoby naturalne

Kruszywa naturalne, występujące na terenie gminy reprezentowane są przez piaski wodnolodowcowe, eoliczne i deluwialne. Piaski eluwialne i wodnolodowcowe występują na niewielkich powierzchniach w rejonie miejscowości Budzyń, Piaski, Lasy. Piaski deluwialne wypełniają suche doliny denudacyjne i niektóre wąwozy oraz występują w dolinie rzeki Wyżnicy, głównie na jej prawym brzegu. Piaski

eksploatowane są na niewielką skalę przez miejscową ludność na potrzeby lokalnego budownictwa.

Do surowców ilastych występujących na terenie gminy należą lessy. Nie są to w ścisłym znaczeniu tego słowa surowce ilaste z uwagi na małą zawartość minerałów ilastych – głównego składnika surowców ceramicznych. Jest to surowiec najslabszy i nadaje się do produkcji cegły pełnej niższych klas lub jako klinkier drogowy. Na terenie gminy lessy występują powszechnie pokrywając tereny położone w południowej części gminy. Ze względu na duże rozprzestrzenienie osadów lessowych i znaczne ich miąższości (do 10 m) są one przedmiotem intensywnej eksploatacji jako surowiec ilasty do produkcji cegły budowlanej.

Surowce węglanowe reprezentowane są przez opoki i opoki margliste odsłaniające się na powierzchni w północnej i północno-wschodniej części gminy, jednak nie stwierdzono punktów ich eksploatacji.

3. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA GMINY KRAŚNIK

3.1. Zasoby wodne

3.1.1. Wody powierzchniowe

3.1.1.1. Stan aktualny

Obszar gminy charakteryzuje się niewielkim zróżnicowaniem form występowania wód powierzchniowych. Gęstość sieci wodnej obszaru gminy należy do najmniejszych w Polsce.

Główną rzeką na obszarze gminy Kraśnik jest Wyżnica, prawy dopływ Wisły. Źródła tego cieką znajdują się w miejscowości Słodków Trzeci leżącej 9 km na południowy wschód od Kraśnika. Dolina Wyżnicy jest silnie zabagniona. Jest to teren o małych spadkach, z niewielką ilością starych, bardzo już spłyconych rowów melioracyjnych. Miasto Kraśnik rozbudowało się w zwężeniu doliny, której szerokość w tym miejscu nie przekracza 150m. Bardziej na zachód dolina rozszerza się.

Południowo - zachodnia część gminy odwadniana jest przez rzeki Karasiówkę i Tuczyn, dopływy Sanny. Na tym obszarze nie płynie żaden ciek wodny. Odpływ odbywa się wskutek konfiguracji terenu w formie powierzchniowego spływu wód deszczowych i roztopowych oraz podziemnego odpływu wód infiltrujących.

Wody powierzchniowe stojące zajmują na terenie gminy niewielką powierzchnię. Są to stawy rybne położone w dolinie Wyżnicy, w bezpośrednim sąsiedztwie koryta rzeki. Największy zespół stawów hodowlanych o powierzchni około 26 ha znajduje się w miejscowości Suchynia. Również w miejscowości Stróża Kolonia zlokalizowane są stawy o powierzchni około 10 ha. Zespół pięciu małych stawów rybnych zlokalizowany jest w miejscowości Pasięka, a w Kolonii Wyżnianka znajduje się jeden mały zbiornik hodowlany.

W obrębie gminy występują trzy obszary źródliskowe (źródła w Słodkowie Trzecim wys. 224 m. n.p.m., źródła w Pasięce na wys. 205 m. n.p.m. i źródła w Stróży Kolonii). Najwięcej jest źródeł małych, gdyż większość spośród nich ma wydajność mniejszą od 1 l/s. Tylko dwa źródła mają wydajność powyżej 10 l/s. W gminie Kraśnik występują przeważnie źródła położone w pobliżu den dolinnych. Są to źródła podboczowe, szczelinowe lub szczelinowo warstwowe, często występujące zespołowo, niekiedy tworzące długie linie wypływu. Źródła wypływające u podstawy krawędzi

doliny mają charakter grawitacyjny. Wypływy w Słodkowie Trzecim i Stróży Kolonii tworzą duży zespół źródeł dający początek Wyżnicy. W okolicy miejscowości Pasięka znajduje się 6 źródeł, z których większość charakteryzuje się niewielką wydajnością. Największe źródło tego zespołu dające odpływ 4 l/s i zasila staw rybny.

Teren gminy Kraśnik obejmuje 5 jednolitych części wód powierzchniowych:

- PLRW2000623363 - Wyżnica od źródeł do ujścia Urzędówki, bez Urzędówki,
- PLRW20006233649 – Urzędówka,
- PLRW2000624629 - Bystrzyca do Kosarzewki,
- PLRW2000623249 – Karasiówka,
- PLRW2000623269 – Tuczyn.

Ogólnym celem środowiskowym JCWP rzecznych w zakresie stanu chemicznego jest dobry stan chemiczny. Celem środowiskowym dla JCWP rzecznych w zakresie elementów biologicznych i hydromorfologicznych jest dobry stan tych elementów.

W poniższych tabelach przedstawiono cele środowiskowe dla poszczególnych JCWP oraz ocenę ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP rzecznych na obszarze gminy Kraśnik.

Tabela 1. Cele środowiskowe dla JCWP

Lp.	Kod JCWP	Cel środowiskowy	
		Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny
1.	PLRW2000623363	dobry	dobry
2.	PLRW20006233649	dobry	dobry
3.	PLRW2000624629	dobry	dobry
4.	PLRW2000623249	dobry	dobry
5.	PLRW2000623269	dobry	dobry

Tabela 2. Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych

Lp.	Kod JCWP	Aktualny stan lub potencjał JCW	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	PLRW2000623363	zły	zagrożona
2.	PLRW20006233649	zły	zagrożona
3.	PLRW2000624629	zły	zagrożona
4.	PLRW2000623249	zły	zagrożona
5.	PLRW2000623269	zły	zagrożona

W tabeli nr 3 przedstawiono odstępstwa i przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego do 2021 r. lub 2027 r. dla JCWP. Odstępstwa takie zostały ustanowione w przypadku sytuacji, gdy działania niezbędne do osiągnięcia stanu dobrego są nierealne z technicznego punktu widzenia lub nieproporcjonalnie kosztowne, a także gdy wszystkie działania naprawcze miały być wdrożone do 2015 r.,

ale efekty tych działań nie były oczekiwane do tego czasu ze względu na warunki naturalne.

Tabela 3. Zestawienie JCWP rzecznych ze wskazaniem odstępstw oraz ich uzasadnieniem

Lp.	Kod JCWP	Odstępstwo	Typ odstępstwa	Termin osiągnięcia dobrego stanu	Uzasadnienie odstępstwa
1.	PLRW20006 23363	tak	przedłużenie terminu osiągnięcia celu: brak możliwości technicznych	2021 rok	Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP nie zidentyfikowano presji mogącej być przyczyną występujących przekroczeń wskaźników jakości. Konieczne jest dokonanie szczegółowego rozpoznania przyczyn w celu prawidłowego zaplanowania działań naprawczych. Rozpoznanie przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu zapewni realizacja działań na poziomie krajowym: utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych, przeprowadzenie pogłębionej analizy presji pod kątem zmian hydromorfologicznych, opracowanie dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania oraz opracowanie krajowego programu renaturalizacji wód powierzchniowych.
2.	PLRW20006 233649	tak	przedłużenie terminu osiągnięcia celu: brak możliwości technicznych	2021 rok	jak wyżej
3.	PLRW20006 24629	tak	przedłużenie terminu osiągnięcia celu: brak możliwości technicznych	2027 rok	W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.
4.	PLRW20006 23249	nie	-	-	-
5.	PLRW20006 23269	nie	-	-	-

3.1.1.2. Zagrożenia

Przyczyną zanieczyszczeń wód powierzchniowych są ścieki bytowo-gospodarcze, zanieczyszczenia rolnicze, komunikacyjne, przemysłowe i deszczowe. Głównym źródłem zanieczyszczeń wody są **ścieki bytowo-gospodarcze**, które pochodzą z gospodarstw nie objętych kanalizacją. Stanowią one duże zagrożenie dla wód nie tylko powierzchniowych. Ścieki najczęściej są gromadzone w bezodpływowych (często nieszczelnych) zbiornikach. Nie do końca jest również rozwiązany problem ich opróżniania. Zagadnienie to ma duże znaczenie, ponieważ często zabudowa wsi skoncentrowana jest wzdłuż biegu rzek. W obszarach dolin i obniżeń, gdzie płytko zalega zwierciadło wody pierwszego poziomu może dojść do znacznych skażeń w przypadku powodzi (podmycie szamb).

Zanieczyszczenia rolnicze powstają w wyniku splukiwania i ługowania gleb użytkowanych rolniczo. Źródłem zanieczyszczeń może być niewłaściwe magazynowanie obornika, gnojowicy i gnojówki oraz ich nieodpowiednie wykorzystanie rolnicze. W wyniku opadów i roztopów następuje migracja składników nawozowych do wód powierzchniowych, a w przypadku ługowania również do wód podziemnych. Dużym zagrożeniem są również miejsca, gdzie substancje te są przygotowywane do użycia, często bez zachowania podstawowych środków bezpieczeństwa i higieny, wysypują lub wylewają się na ziemię i w bardzo wysokich stężeniach punktowo przenikają do wód podziemnych. Jest to bardzo groźne w sytuacjach, gdzie miejscami takimi są podwórza gospodarstw zaopatrujących się w wodę z własnych ujęć.

Zanieczyszczenia komunikacyjne powstają przy szlakach komunikacyjnych, a ich wielkość jest związana z oddaleniem drogi od cieków. W czasie opadów i roztopów ścieki opadowe (spływające z korpusu dróg) migrują do wód podziemnych.

Ścieki deszczowe powstają podczas opadów atmosferycznych i mają duży ładunek zanieczyszczeń zwłaszcza z terenów zurbanizowanych, przemysłowych i pól uprawnych – szczególnie wtedy, gdy opad nastąpił niedługo po nawożeniu lub spryskiwaniu środkami ochrony roślin. Jakość tego zanieczyszczenia jest trudna do określenia. Brak odpowiednich zabezpieczeń powoduje często chwilowe przekroczenie wskaźników czystości wód.

3.1.2. Wody podziemne

3.1.2.1. Stan aktualny

W okolicach Kraśnika występują dwa poziomy wodonośne: poziom czwartorzędowy i poziom kredowy. Wody podziemne związane są głównie z utworami kredowymi. Tworzą go spękane utwory margli, wapieni i opok. Poziom czwartorzędowy obejmuje swym zasięgiem dolinę Wyżnicy.

Utworami wodonośnymi są piaski, żwiry rzeczne i wodnolodowcowe, mady i torfy. Poziom kredowy tworzą wody krążące w systemie warstwowo - szczelinowym w silnie spękanych opokach górnokredowych. Zasilany jest poprzez infiltrację opadów atmosferycznych. Poziom kredowy najbardziej zasobny, ujmowany jest studniami głębinowymi i stanowi główne źródło zaopatrzenia w wodę. W rejonie Wyżnicy poziom kredowy łączy się z czwartorzędowym tworząc tu jeden kredowo - czwartorzędowy

poziom wodonośny. Tworzą go wody aluwialne, płytkie, zasilane bocznymi wypływami wód kredowych, ale silnie reagujące na opady atmosferyczne i stany wód w rzece. Wody te nie nadają się do celów konsumpcyjnych ze względu na silne zanieczyszczenie

bakteriologiczne. Praktycznie w dolinach rzecznych oba piętra łączą się tworząc tu jeden kredowo-czwartorzędowy poziom wodonośny. Płytkie wody gruntowe narażone są na skażenia pochodzące z użytkowania terenu; w utworach o dobrej przepuszczalności mają zmieniony skład chemiczny a niekiedy bakteriologiczny zaś wody położone głębiej i izolowane od zewnętrznych wpływów osadami nieprzepuszczalnymi, cechują się wysokimi parametrami jakościowymi.

Występowanie i zasoby wód podziemnych w obszarze gminy Kraśnik wykazują swoiste cechy, które uzależnione są od lokalnych warunków hydrogeologicznych. Faza litosferyczna obiegu wody w gminie jest prosta i wykazuje bardzo ściśle związki z warunkami hydrogeologicznymi (geologiczno-geomorfologiczno-pedoferycznymi). Obszar ten budują skały wieku kredowego: margle, wapienie i opoki kampanu i mastrychtu. Skały te rozcina gęsta sieć szczelin, co decyduje o płaskim ukształtowaniu zwierciadła wody podziemnej głównego poziomu, które generalnie nachylone jest w kierunku zachodnim. Lokalnie zwierciadło wód podziemnych nachylone jest w kierunku Wyżnicy, która jest rejonem rozładowania ciśnień piezometrycznych (stanowi regionalny kierunek spływu wód podziemnych) zaś lokalnie bazę drenażu i zasilania stanowią dopływy oraz zagłębienia terenu (w tym również bezodpływowe). Położenie zwierciadła wód gruntowych jest współkształtne z rzeźbą terenu: zwierciadło podnosi się na wierzchowinie i obniża we wszystkich formach wklęsłych (dolinach rzecznych, zagłębieniach terenu).

Omawiany teren leży w obrębie głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP) nr 406 „Niecka Lubelska” (Lublin), którego szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 230000 m³/d. Jest to zbiornik szczelinowo porowaty, a warstwami wodonośnymi są spękane utwory górnokredowe. Skały kredowe wykazują dużą porowatość, ale o niewielkiej wielkości porów, co zmniejsza ruchliwość wód, które przemieszczają się głównie szczelinami. Zwierciadło jest przeważnie swobodne lub pod niewielkim ciśnieniem. Na wierzchowinach wody występują na głębokości do 80 m, na zboczach i w dolinach - kilka do kilkunastu metrów. Średnia głębokość ujęć to 85 m. Roczna amplituda wahań zwierciadła nie przekracza 2 m. W dolinach rzecznych oba poziomy wodonośne łączą się, tworząc poziom kredowo-czwartorzędowy. Lokalne czwartorzędowe poziomy wodonośne na wierzchowinach, na głębokości kilku metrów, są mało zasobne i uzależnione od zasilania atmosferycznego. Z uwagi na łatwy dostęp, wody te były wykorzystywane dla potrzeb gospodarstw. Mineralizacja wód kredowych wynosi 300-600 mg/l, a czwartorzędowych 100-200 mg/l. Twardość ogólna waha się w przedziale 5,5-8 m val/l, odczyn jest obojętny lub lekko kwaśny. Wody kredowe są wysokiej jakości, czwartorzędowe mają jakość niższą ze względu na wyższą zawartość żelaza i magnezu oraz związków azotu.

Omawiany teren leży w obrębie trzech Jednolitych Części Wód Podziemnych o numerach 88 (PLGW200088), 89 (PLGW200089) i 118 (PLGW2000118) dla których stan chemiczny i ilościowy wód został określony jako dobry.

Celem środowiskowym dla wyżej wymienionych JCWPd jest:

1. zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń;
2. zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu;
3. ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

Celem środowiskowym dla JCWPd jest dobry stan ilościowy i chemiczny, charakteryzowany wartościami wskaźników zgodnie z rozporządzeniem o ocenie wód podziemnych. Stan ilościowy obrazuje wpływ poboru wody na części wód podziemnych. Natomiast stan chemiczny odnosi się do parametrów fizykochemicznych wód podziemnych (zarówno traktowanych jako zanieczyszczenia, jak i skażenie).

Celem środowiskowym dla JCWPd o numerach 88, 89 i 118 jest utrzymanie obecnego stanu ilościowego i chemicznego wód.

3.1.2.2. Zagrożenia

Wody podziemne należące do zasobów naturalnych, coraz bardziej zagrożone są zanieczyszczeniami z powierzchni ziemi. Konieczna jest ich szczególna ochrona, jako zasobów nieodnawialnych. Niezbędna jest ochrona znacznych obszarów, pod którymi znajdują się Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. W Polsce jest ich około 180, a obszar obejmuje ponad 52 % powierzchni naszego kraju. Ochrona wód podziemnych wymagała będzie prowadzenia na tych obszarach ukierunkowanego gospodarowania na powierzchni. Poza obszarami szczególnej ochrony wód podziemnych ich zabezpieczenie odbywa się przez tzw. ogólną ochronę zapewnioną przestrzeganiem istniejących norm prawnych.

Problemem zagrażającym dla jakości wód podziemnych na terenie gminy są:

- tzw. „dzikie” wysypiska odpadów,
- nie posiadające wymaganych zabezpieczeń warsztaty samochodowe, magazyny ropopochodnych oraz innych substancji chemicznych,
- szlaki komunikacyjne: drogi, parkingi i place postojowe samochodów, fermy zwierząt,
- nawożenie i stosowanie środków ochrony roślin, rolnicze wykorzystywanie ścieków, ścieki (surowe lub niedostatecznie oczyszczone) wprowadzane do gleby.

Zagrożenie dla jakości wód podziemnych (wód płytkiego krążenia jak i wód wgłębnych) stanowią także nieczynne i źle zabezpieczone studnie wiercone. Są one źródłem bakteriologicznego skażenia warstwy wodonośnej. Likwidacja zakładów posiadających własne ujęcia (zlewnie mleka, szkoły wiejskie itp.) przy równoczesnym braku bezwzględnego obowiązku likwidacji starych i nie eksploatowanych studni wierconych powoduje, że liczba nieczynnych ujęć prawdopodobnie wzrasta. Zagrożeniem dla jakości i ilości zasobów wód podziemnych może być także budowa w obszarach zasobowych ujęć komunalnych nowych studni i ujęć nie związanych z poborem wody na potrzeby zbiorowego zaopatrzenia.

3.2. Powietrze atmosferyczne

3.2.1. Stan aktualny

Na poziom stężeń zanieczyszczeń w powietrzu mają wpływ: wielkość napływowej i lokalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza, warunki klimatyczne i topografia terenu. Gmina Kraśnik, podobnie jak województwo, znajduje się pod wpływem dominującej zachodniej cyrkulacji mas powietrza. Sprzyja to napływowi zanieczyszczeń z dalszych odległości, w tym z terenów uprzemysłowionych zachodniej i południowej Polski. Napływ mas powietrza z zachodu ma duży udział w ładunkach wnoszonych z opadami do podłoża na terenie gminy. Źródła emisji zanieczyszczeń powietrza mogą być:

- punktowe tzw. **emisja punktowa** - pochodząca ze źródeł zorganizowanych, powstająca głównie w wyniku energetycznego spalania paliw i przemysłowych procesów technologicznych,
- liniowe tzw. **emisja liniowa** – komunikacyjna, pochodząca głównie z transportu samochodowego, kolejowego, wodnego i lotniczego, w której poszczególne odcinki drogi rozpatrywane są jako emitery liniowe,
- powierzchniowe tzw. **emisja powierzchniowa** – której głównym źródłem są paleniska domowe, gromadzenie oraz utylizacja ścieków i odpadów.

W gminie Kraśnik poza zanieczyszczeniami powietrza napływającymi na jej teren z terenów ościennych największy udział w zanieczyszczeniu powietrza ma emisja powierzchniowa i w mniejszym stopniu emisja liniowa.

Zgodnie z art. 89 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska w celu oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje się klasyfikacji stref, w których:

- dla przypadków, gdy jest określony margines tolerancji:
 - poziom stężeń przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji,
 - poziom stężeń mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji,
 - poziom stężeń nie przekracza poziomu dopuszczalnego,
- dla przypadków, gdy margines tolerancji nie jest określony lub wynosi zero:
 - poziom stężeń przekracza poziom dopuszczalny,
 - poziom stężeń nie przekracza poziomu dopuszczalnego,
 - poziom stężeń przekracza poziom docelowy,
 - poziom stężeń nie przekracza poziomu docelowego,
 - poziom stężeń przekracza poziom celu długoterminowego,
 - poziom stężeń nie przekracza poziomu celu długoterminowego.

Uwzględniając ww. wytyczne, wynikiem oceny dla obu kryteriów, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

klasa A - jeżeli stężenia substancji na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych bądź poziomów docelowych,

- klasa B - jeżeli stężenia substancji na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- klasa C - jeżeli stężenia substancji na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny bądź poziomy docelowy.

Natomiast dla parametru jakim jest poziom celu długoterminowego dla ozonu, przewidziane są:

klasa D1 - jeżeli poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego,

klasa D2 - jeżeli poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

Tabela 4. Zestawienie stref w województwie Lubelskim

L.p.	Nazwa strefy	Kod strefy	Typ strefy	Powierzchnia strefy [km ²]	Liczba mieszkańców strefy *	Teren wchodzący w skład strefy
1.	Aglomeracja Lubelska	PL0601	A	147	340 466	m. Lublin
2.	Strefa lubelska	PL0602	P	24 975	1 792 874	obszar województwa poza aglomeracją

Źródło : WIOŚ Lublin

W 2017 roku (ostatnie dane) gmina Kraśnik została zaliczona do strefy lubelskiej zanieczyszczeń powietrza (w podziale dokonany ze względu na ochronę zdrowia i ochronę roślin). Klasyfikację strefy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 5. Klasa strefy uzyskana w ocenie jakości powietrza za 2017 r. dokonanej ze względu na ochronę zdrowia

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
		SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	As	Cd	Ni	B a P	PM _{2,5}
strefa lubelska	PL0602	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	C	A

Źródło: WIOŚ Lublin

Tabela 6. Klasa strefy uzyskana w ocenie jakości powietrza za 2017 r. dokonanej ze względu na ochronę roślin

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	Klasa strefy dla zanieczyszczeń		
			SO ₂	NO _x	O ₃
1.	strefa lubelska	PL0602	A	A	A

Źródło: WIOŚ Lublin

Strefa lubelska, w której leży gmina Kraśnik w ocenie jakości powietrza za 2017 r. dokonanej ze względu na ochronę zdrowia została zaliczona do klasy C ze względu na zanieczyszczenie powietrza pyłem PM10 i benzo/āpirenem. Stężenia benzeny, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu, PM2,5 i ozonu zostały zaliczone do klasy A. Ze względu na kryteria mające na celu ochronę roślin, dla wszystkich zanieczyszczeń strefę lubelską zaliczono do klasy A.

3.2.2. Zagrożenia

Ze względu na swój rolniczy charakter, gmina nie jest obszarem zagrożonym pod względem zanieczyszczenia powietrza. Na jej terenie brak jest zakładów przemysłowych, emitujących zanieczyszczenia gazowe czy też pyły. Stąd też głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego są zanieczyszczenia komunikacyjne – liniowe oraz pochodzące ze źródeł niskiej emisji. Problemem na terenie gminy jest tzw. niska emisja głównie jako efekt spalania paliw niskiej jakości w paleniskach domowych. Dodatkowym źródłem zanieczyszczenia powietrza i jednocześnie źródłem hałasu jest w gminie ruch komunikacyjny. Zanieczyszczenia komunikacyjne należą do czynników najbardziej obciążających powietrze atmosferyczne. Szczególnie uciążliwe są zanieczyszczenia gazowe powstające w wyniku spalania paliw przez pojazdy mechaniczne. Drugą grupę emisji komunikacyjnych stanowią pyły, powstające w wyniku tarcia i zużywania się elementów pojazdów. Natężenie ruchu na terenie gminy (poza DK Nr 19 i 74) jest na tyle nie duże że ruch komunikacyjny nie będzie miał znaczącego wpływu na jakość powietrza.

Poza „własnymi” źródłami zanieczyszczeń powietrza istotną rolę w zanieczyszczeniu powietrza na terenie gminy odgrywają zanieczyszczenia napływowe, głównie z miasta Kraśnika. Zanieczyszczenia napływowe mogą pozostawać na terenie gminy i wpływać niekorzystnie na jej stan środowiska poprzez ich deponowanie z opadem atmosferycznym.

3.3. Powierzchnia ziemi

3.3.1. Gleby

3.3.1.1. Stan aktualny

Zróźnicowanie skał podłoża oraz rzeźba terenu zadecydowały o wykształceniu się różnych typów gleb w opisywanym terenie. Skałami macierzystymi gleb są lessy, margle i opoki kredowe, piaski i aluwia rzeczne. Na południe od doliny Wyżnicy występują gleby lessowe, Mimo wybitnie drobnoziarnistego składu mechanicznego, ich właściwości fizyczne, a zwłaszcza wodne, są korzystne. Są to gleby wysokiej produktywności, jednak bardzo podatne na zmywanie. Gleby lessowe wykazują przeważnie cechy bielcowe. Na obszarach o większych spadkach występują gleby brunatne. W pobliżu krawędzi doliny Wyżnicy występują rędziny. Charakteryzują się one znaczną zawartością próchnicy, słabo alkalicznym odczynem oraz zasobnością w odżywcze składniki (fosfor, potas). Urodzajność tych gleb obniża ciężki skład mechaniczny i łatwość zbrylania. W północnej i północno-zachodniej części gminy występują gleby bielcowe wytworzone z piasków słabo gliniastych. Ze względu na

lekki skład mechaniczny są mało zwarte i nadmiernie przepuszczalne. W dolinach rzek Wyżnicy występują mady. Są to gleby o sporej zawartości próchnicy, odczynie zbliżonym do obojętnego, zasobne w łatwo przyswajalny fosfor i potas. Są one glebami o wysokiej wartości produkcyjnej.

Kompleksy przydatności rolniczej stanowią zespoły różnych pod względem typów, rodzajów i gatunków oraz różnie położonych gleb, które wykazują zbliżone właściwości rolnicze i mogą być w podobny sposób użytkowane. Na terenie gminy wydzielone zostały następujące powierzchnie kompleksów przydatności rolniczej:

- do terenów o najwyższych walorach rolniczej przestrzeni produkcyjnej zaliczono kompleksy: pszenno-dobre, pszenno-wadliwe, zbożowo-pastwne mocne zajmujące – 4459 ha – 78,4% ogółu gruntów ornych.
- do terenów o średnich walorach rolniczej przestrzeni produkcyjnej zaliczono kompleksy: żytni bardzo dobry, zbożowo-pastwne słabe zajmujące 630,8 ha – 11,1% ogółu gruntów ornych.
- gleby najsłabsze są reprezentowane przez kompleksy: żytni dobry, żytni słaby, żytni bardzo słaby i zajmują 599,2ha – 10,5% ogółu gruntów ornych.

W obrębie użytków zielonych:

- kompleks 2z - użytki zielone średnie zajmują 128,6ha - 52,48% ogółu użytków zielonych,
- kompleks 3z - użytki zielone słabe i bardzo słabe zajmują powierzchnię 61,2ha - 24,97% ogółu użytków zielonych,

kompleks 1z - użytki zielone dobre i bardzo dobre zajmują powierzchnię 55,2ha – 22,5% ogółu użytków zielonych,

Badania jakości gleb ornych realizowane w ramach programu „Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2010 – 2012” prowadzone były przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i sfinansowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Na terenie gminy Kraśnik nie było zlokalizowanych punktów pomiarowo-badawczych niemniej jednak wyniki uzyskane dla województwa lubelskiego można odnieść do tego obszaru. Badane profile glebowe wykazały duże zróżnicowanie zasobności w przyswajalne formy składników nawozowych (fosfor, potas, magnez) wynikające z warunków naturalnych oraz stosowanego poziomu nawożenia. Nie wykazano pogorszenia wskaźników zasobności gleb w P, K i Mg. Gleby użytków rolnych nie były nadmiernie zasolone i zanieczyszczone siarką. Zawartości siarki przyswajalnej w zdecydowanej większości profili były niskie, co w przypadku wrażliwych roślin może skutkować deficytami siarki. Gleby użytków rolnych nie były zanieczyszczone metalami śladowymi i WWA. W przypadku niklu, chromu, baru i kobaltu nie zaobserwowano przekroczeń dopuszczalnych zawartości. W przypadku żadnego z analizowanych pierwiastków śladowych nie zaobserwowano, na przestrzeni 15 lat, trendu akumulacji w warstwie powierzchniowej gleb obszarów użytkowanych rolniczo.

Wyniki badań potwierdzają potrzebę wprowadzenia programów wapnowania oraz systemów produkcji i agrotechniki sprzyjających gromadzeniu materii

organicznej w glebie. Zakwaszenie gleb oraz niedostatek próchnicy są istotniejszymi zagrożeniami dla jakości gleb niż poziom potencjalnie toksycznych zanieczyszczeń.

3.3.1.2. Zagrożenia

Głównym zagrożeniem powierzchni ziemi są erozja. Na terenie gminy Kraśnik istnieją dogodne warunki do rozwoju procesów erozyjnych, zwłaszcza erozji wodnej. Sprzyjają temu przewaga opadów w półroczu letnim, duża ilość dni z burzami i gradem, intensywna gospodarka rolna oraz występowanie gleb podatnych na erozję przy urozmaiconej rzeźbie i dużych spadkach. Gmina Kraśnik należy do gmin o pierwszym stopniu zagrożenia erozją. Prawie połowa (41,7%) gminy tj. 5455 ha jest zagrożone silną erozją. Najbardziej podatne na erozję są gleby utworzone na utworach lessowych (południowa część gminy). Największe nasilenie procesów erozyjnych ma miejsce w okresie roztopów wiosennych i po opadach letnich. Gleby lessowe niszczone są głównie przez erozję powierzchniową na zboczach, w wyniku zmywania i żłobienia degraduje się profil glebowy, a u podnóża i w obniżeniach osadzają się namuły. Gleby lessowe niszczone są nieselektywnie, tzn. niszczenie obejmuje cały profil glebowy. Erozji podlegają również rędziny wykształcone na przeciwnym skłonie Wyżnicy oraz w okolicy Suchyni. Jest to obszar wylesiony, intensywnie wykorzystywany rolniczo, o niekiedy dużych spadkach terenu. Erozja rędzin w odróżnieniu od gleb lessowych ma charakter wybitnie selektywny. Wypłukiwane są tylko frakcje zawierające najmniejsze cząstki, a więc również koloidy glebowe. Dlatego nawet umiarkowane zaawansowane niszczenie rędzin powoduje często tak duże spadki plonów jak przy silnie zaawansowanym niszczeniu gleby lessowej.

Poza erozją, potencjalnymi zanieczyszczeniami gleby na terenie gminy są:

- „dzikie składowiska” odpadów,
- wprowadzane do gleby nieoczyszczone ścieki komunalne, w szczególności z nieszczelnych szamb,
- chemizacja rolnictwa (nawozy sztuczne, pestycydy),
- emisje do atmosfery zanieczyszczeń gazowych i pyłowych,
- urbanizacja i osadnictwo,
- zlokalizowane na terenie gminy warsztaty samochodowe, magazyny substancji chemicznych,
- pogłębiające się niedobory wody, zwłaszcza w okresie letnim,
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych,
- degradacja gleb, erozja, zakwaszenie.

Nadmierne zakwaszenie gleb jest czynnikiem zmniejszającym efektywność stosowania większości zabiegów agrotechnicznych, a zwłaszcza nawożenia mineralnego oraz przyczynia się do ograniczenia plonów. Oprócz tego obserwuje się wtórne skutki zakwaszenia gleby, do których należy zmniejszenie trwałości wiązań pakietów minerałów, rozpad makrokryształicznej struktury wtórnych minerałów ilastych, zmniejszenie zdolności sorpcyjnej, a przede wszystkim pojawienie się dużych ilości glinu i manganu toksycznego dla roślin. Główną przyczyną tego stanu jest nasz umiarkowany klimat z przewagą opadów nad parowaniem, w wyniku czego kationy zasadowe, głównie magnez (Mg^{2+}) i wapń (Ca^{2+}), przemieszczane są w głąb gleby.

Również duży wpływ na zakwaszenie mają rośliny, które zubożają glebę pobierając z niej niezbędne do wzrostu i rozwoju pierwiastki, w tym kationy zasadowe (Ca^{2+} i Mg^{2+}). Oprócz czynników naturalnych nie mniej ważne są tzw. czynniki antropogeniczne do których należą: stosowanie nawozów (szczególnie azotowych typu amonowego i nawozów potasowych), zanieczyszczenie powietrza, zwłaszcza związkami siarki i azotu (w postaci kwaśnych opadów mokrych lub suchych). Szczególną rolę w procesie zakwaszenia odgrywa niedostosowanie dawek nawozów fizjologicznie kwaśnych do faktycznych potrzeb nawozowych roślin. Zabiegiem ograniczającym niepożądane skutki zakwaszenia gleb jest wapnowanie. Naturalna zasobność gleb uprawnych w składniki pokarmowe nie zabezpiecza w pełni potrzeb pokarmowych roślin. Brak odpowiedniej ilości składników w formach przystępnych w środowisku bytowania roślin wpływa na spadek plonów oraz obniżenie ich wartości biologicznej. Konsekwencją zbyt niskiej zasobności gleb w składniki pokarmowe w stosunku do potrzeb pokarmowych roślin jest spadek żyzności gleby, wynikający z wyczerpania jej ze składników pokarmowych. Składniki pokarmowe roślin występują w glebie w różnych formach i ilościach. Z rolniczego punktu widzenia czyli żywienia roślin, najważniejszą grupę stanowią formy przyswajalne, na które to składają się ilości pierwiastka znajdujące się w roztworze glebowym, kompleksie sorpcyjnym oraz występujące w formie słabiej rozpuszczalnych soli. O ich pobraniu decyduje wiele czynników, z których najważniejsze to wiek i gatunek rośliny, wilgotność i napowietrzenie gleby, odczyn, stosunki jonowe, a także temperatura i nasłonecznienie. Do najważniejszych makroelementów mających największy wpływ na jakość i wysokość plonów oprócz azotu należy wymienić fosfor, potas i magnez. Obecnie określenie obok odczynu zawartości przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu jest podstawowym elementem oceny stanu żyzności gleb mającej na celu prowadzenie racjonalnego nawożenia tymi składnikami. Nawozić powinno się tymi składnikami, których w glebie brakuje. Stąd też nieuzasadnione jest stosowanie nawożenia bez znajomości zasobności gleby w przyswajalne składniki pokarmowe. Nawozy mineralne, jako jeden z głównych środków do produkcji rolnej powinny być stosowane racjonalnie, tzn. w takich ilościach i w taki sposób, aby zapewnić uprawianym roślinom określoną ilość składników pokarmowych w odpowiednim czasie, uzyskując przy tym możliwie największy efekt i nie stanowić zagrożenia dla środowiska naturalnego. Wpływ motoryzacji na gleby objawia się przede wszystkim w zanieczyszczeniu terenów przy drogach związkami ołowiu i cynku oraz związkami pochodzącymi ze ścierania opon i nawierzchni dróg. Przez wiele lat uważano, że zasięg zanieczyszczeń obejmuje obszar najbliższego sąsiedztwa drogi, natomiast badania wykonane w ostatnich latach wskazują, że zasięg ten jest znacznie większy i może dochodzić nawet do 300 m.

3.4. Walory przyrodnicze i krajobrazowe

System podziału terytorium Polski na jednostki wyróżniane na podstawie kryteriów geobotanicznych nazywa się geobotanicznym podziałem Polski. Uwzględnia on szatę roślinną charakteryzującą dany obszar oraz czynniki geograficzno-historyczne ją kształtującą. Podstawowymi czynnikami wyróżniania jednostek

botaniczno-fizjograficznych są: flora, roślinność, klimat, rzeźba terenu, gleby oraz historia rozwoju roślinności.

3.4.1. Lasy

Lasy spełniają wielorakie funkcje, wynikające z potencjału biotycznego ekosystemów leśnych i preferencji społecznych. Są to funkcje ekologiczne (ochronne), gospodarcze (produkcyjne) i społeczne (socjalne). Funkcje lasu mają charakter współzależny, a płynące z użytkowania lasów korzyści dla społeczeństwa są wielkościami nieograniczonymi.

Lesistość w gminie Kraśnik wynosi ponad 30,8 %. Wg danych Urzędu Statystycznego w Lublinie z 2016 roku powierzchnia lasów wynosiła w gminie 3282 ha, z czego 2265 ha było własnością Skarbu Państwa. Grunty leśne prywatne stanowią 1016 ha lasów.

Są to głównie kompleksy lasów świeżych. Występują tu również lasy mieszane i bory wilgotne. Przedstawicielami drzewostanu są: grab, buk, dąb, sosna, lipa drobnolistna i jawor. W lasach występują również malownicze i atrakcyjne formy krajobrazowo-leśne.

3.4.2. Formy ochrony przyrody

Obszar gminy Kraśnik leży na terenie korzystnym z przyrodniczego punktu widzenia. Jego położenie stwarza możliwości występowania w bezpośrednim sąsiedztwie od siebie wielu gatunków roślin i zwierząt, wymagających różnorodnych warunków środowiska. Prowadzi to do dużego bogactwa przyrodniczego i różnorodności gatunkowej, ale stwarza jednocześnie zagrożenie osiedlania się gatunków niepożądanych, a nawet szkodliwych.

3.4.2.1. Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu

Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych.

Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu ustanowiony został Uchwałą Nr XI/56/90 WRN w Lublinie z dn. 26.02.1990 r. w sprawie utworzenia systemu parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu na terenie woj. Lubelskiego.

Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu jest położony na Wzniesieniach Urzędowskich, których rzeźbę urozmaica rozczłonkowanie erozyjne. Jest to obszar o wysokiej atrakcyjności krajobrazowej. W wąwozach pod Kraśnikiem występują rzadkie gatunki roślin, m.in. obuwik. Bardzo bogate florystycznie są torfowiska w dolinie Wyżnicy, gdzie występuje pełnik europejski. W drzewostanach leśnych występuje buk i jodła. W faunie na uwagę zasługuje jedyne w woj. lubelskim stanowisko żoły. Obszar obejmuje powierzchnię 29 207 ha.

3.4.2.2. Obszar Natura 2000 „Polichna”, kod PLH060078

Obszar położony w środkowo-zachodniej części Wyżyny Lubelskiej, w strefie graniczącej z Roztoczem Zachodnim, w podregionie Wzniesień Urzędowskich na terenie gmin Kraśnik (obszar leśny w Słodkowie Pierwszym i Trzecim), Szastarka i Trzydnik Duży. Grzbiety wierzcholinowe pocięte są wąwozami i dolinkami denudacyjnymi. Wąwozy o dnie niekiedy podmokłym osiągają do kilkunastu metrów wysokości. Przez obszar przebiega wododział Wisły i Wieprza. Obszar ważny w skali regionalnej dla zachowania: kwaśnej buczyny niżowej, żyznej buczyny karpackiej oraz grądu, w tym grądu z bukiem (odmiana małopolska). Jodła i buk mają tu stanowiska na północno-wschodniej granicy zasięgu.

Jednym z poważniejszych zagrożeń dla obszaru jest pinetyzacja, powodująca zatracenie swoistych i wyróżniających dla grądów i buczyn cech. Uciążliwa jest także przebiegająca przez obszar droga, która jest źródłem hałasu, zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, lokalnie powoduje zaburzenie mikroklimatu lasu, oraz utrudnia poruszanie się zwierząt w obrębie kompleksu leśnego. Inne zagrożenia to: usuwanie martwych i obumierających drzew, juvenalizacja i monotypizacja, pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych.

3.4.2.3. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody według art. 40 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. „są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie”.

Pomniki przyrody są ważnym i istotnym elementem składowym krajobrazu, podnoszą jego atrakcyjność, posiadają wysokie walory dydaktyczne i edukacyjne. Na terenie Gminy Kraśnik znajdują się następujące pomniki przyrody:

- Klon jawor (PL.ZIPOP.1393.PP.0607052.738) rosnący obok zabytkowej kaplicy na działce przykościelnej – Kościół pw. Św. Trójcy w Stróży. Jawor ma wysokość 17,5 m, a jego pierśnica wynosi 146 cm. Ma nieregularną koronę o średnicy ok. 20 m i kłodę dzielącą się na trzy potężne pnie.
- Kasztanowiec zwyczajny (PL.ZIPOP.1393.PP.0607052.749) rosnący na działce Parafii Rzymskokatolickiej pw. Trójcy Świętej w Stróży. Rozmiary: pierśnica – 124 cm, wysokość - 20m.
Charakterystyka pnia: drzewo wysokie o cylindrycznej koronie, na pniu widoczne liczne zgrubienia i narośle.
Charakterystyka korony: rozpiętość - 15-16m, kształt podłużny i kulisty.
- Lipa drobnolistna (PL.ZIPOP.1393.PP.0607052.760) rośnie na działce Parafii Rzymskokatolickiej pw. Trójcy Świętej w Stróży.
Rozmiary: pierśnica – 147 cm, wysokość - 26m.
- Lipa drobnolistna (PL.ZIPOP.1393.PP.0607052.771) rośnie na działce Parafii Rzymskokatolickiej pw. Trójcy Świętej w Stróży.
Rozmiary: pierśnica – 130 cm, wysokość - 24m.

3.4.2.4. Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Kraśnik znajdują się dwa użytki ekologiczne (bez nazwy) o numerach PL.ZIPOP.1393.UE.0607052.202 i PL.ZIPOP.1393.UE.0607011.201 (dane <http://crfop.gdos.gov.pl>). Użytki te obejmują cenne przyrodniczo i krajobrazowo tereny obejmujące część doliny rzeki Wyżnicy.

3.4.3. Zagrożenia obszarów chronionych

Wszystkie zagrożenia środowiska przyrodniczego, dotyczą również obszarów chronionych. Część tych zagrożeń może być jednak szczególnie groźna właśnie dla takich obszarów. Na terenie gminy ich ilość jest niewielka, a ich intensywność nie jest zbyt wysoka. Tym niemniej kilka z nich występuje i w większości są pochodzenia antropogenicznego. Do najważniejszych zaliczyć należy:

- zagrożenia pożarowe obszarów leśnych i torfowisk,
- urbanizacja obszarów cennych przyrodniczo,
- zagrożenia związane z gospodarką komunalną,
- nadmierna eksploatacja przez turystykę i rekreację obszarów o wyjątkowej atrakcyjności.

3.5. Infrastruktura techniczna

3.5.1. Gospodarka wodno - ściekowa

3.5.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Łączna długość sieci wodociągowej na terenie Gminy Kraśnik wynosi około 107,4 km. Ilość przyłączy wynosi 1869 szt. Pobór wody przez mieszkańców rozliczny jest na podstawie liczników indywidualnych. Ujęcia wody zlokalizowane są w:

- a) Stróża – Kolonia – 2 zbiorniki po 300 m³. Woda z tego ujęcia rozprowadzana jest grawitacyjnie.
- b) Dąbrowa Bór – 1 studnia. Woda rozprowadzana jest w sposób ciśnieniowy.
- c) Sławy Pierwsze - 1 studnia. Woda rozprowadzana jest w sposób ciśnieniowy.

Woda z ujęć uzdatniana jest podchlorynem sodu. Pobór wody w roku 2018 kształtował się na poziomie 111 700 m³.

Tabela 7. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna na terenie Gminy Kraśnik. Stan na koniec 2018 r.

Wyszczególnienie	Długość [km]	Ilość przyłączy [szt.]	Miejscowości podłączone do sieci
Sieć wodociągowa	107,4	1869	Dąbrowa Bór, Karpiówka, Kowalin, Lasy, Mikulin, Pasieka, Pasieka-Kolonia, Podlesie, Słodków Pierwszy, Słodków Drugi, Słodków Trzeci, Sławy Pierwsze, Sławy Drugie, Stróża, Stróża-Kolonia, Suchynia.
Sieć kanalizacyjna	27,9	575	Pasieka, Podlesie, Stróża, Stróża-Kolonia, Słodków Pierwszy, Karpiówka

			(miejscowości skanalizowane częściowo w najmniejszym stopniu Karpiówka)
--	--	--	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Kraśnik

3.5.1.2. Kanalizacja i oczyszczalnie ścieków

Na terenie Gminy Kraśnik łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosi 27,9 km. Do sieci przyłączonych jest 476 gospodarstw. Oprócz tego na terenie gminy funkcjonuje dodatkowo 5 przydomowych oczyszczalni ścieków. Pozostałe gospodarstwa odprowadzają ścieki komunalne do zbiorników bezodpływowych skąd są odwożone na oczyszczalnię ścieków.

Na terenie Gminy Kraśnik nie ma oczyszczalni ścieków komunalnych. Ścieki odprowadzane są mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków komunalnych w Kraśniku zarządzanej przez Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Gmina Kraśnik jest w Aglomeracji z Miastem Kraśnik.

3.5.2. Energetyka

3.5.2.1. Ciepłownictwo

Głównym źródłem ciepła na terenie gminy Kraśnik są kotłownie indywidualne na paliwa stałe, gaz lub olej opałowy.

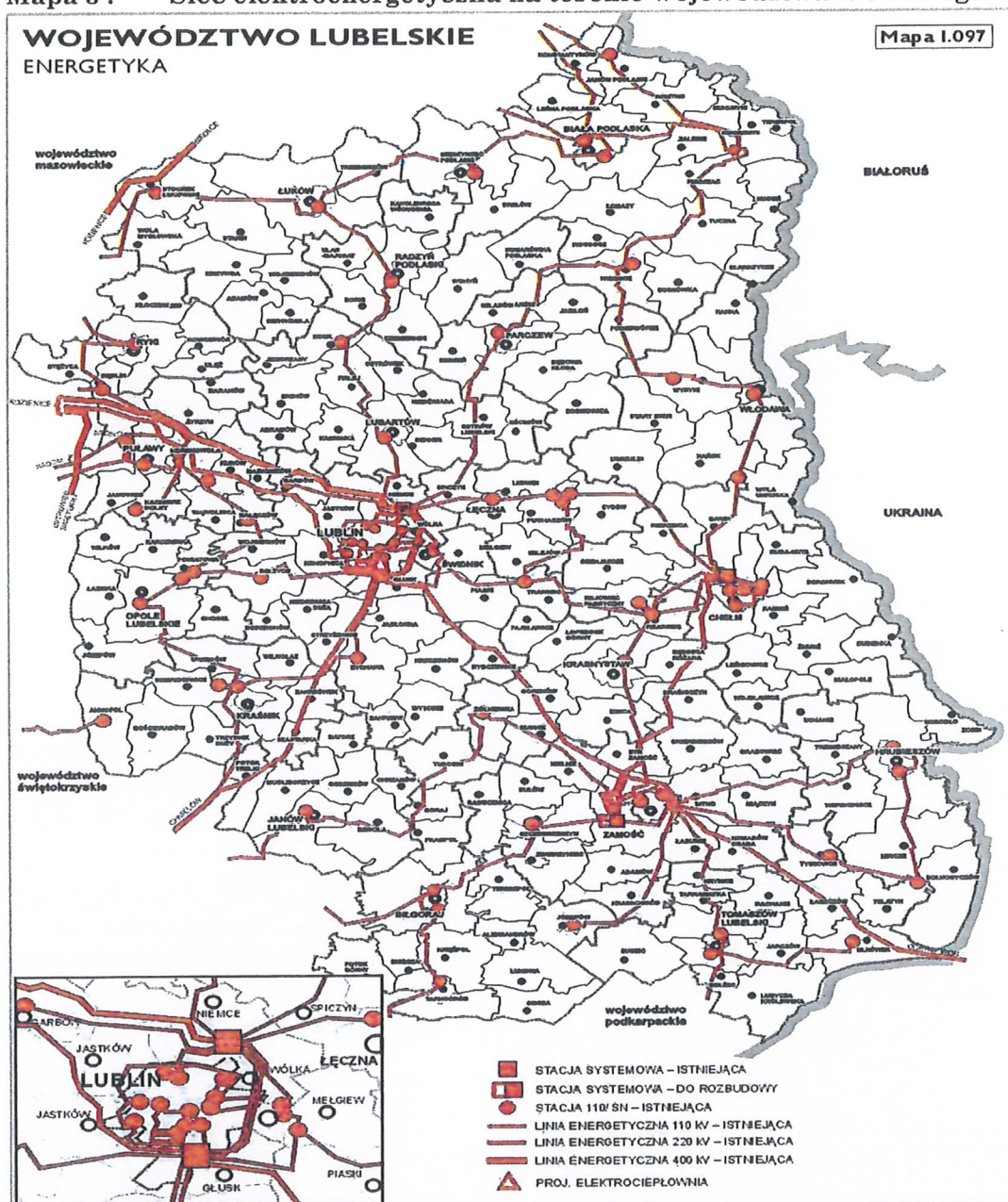
3.5.2.2. Elektroenergetyka

Elektroenergetyka, to jedna z najlepiej rozwiniętych dziedzin infrastruktury technicznej. Każdy indywidualny odbiorca może zostać podłączony do sieci energetycznej. Obszar Gminy Kraśnik zlokalizowany jest na terenie działania Zakładu Energetycznego S.A. w Lublinie.

Przez teren Gminy przebiegają linie napowietrzne wysokiego napięcia 110 kV, 220 kV stanowiące ważny element sieci rozdzielczej województwa lubelskiego. Jest to linia WN 110 kV, WN 220 relacji Kraśnik – Opole Lubelskie i Kraśnik – Janów Lubelski. Zarówno konfiguracja sieci elektroenergetycznej jak i stan urządzeń zasilających zapewnia dużą dyspozycyjność i duże możliwości przesyłowe, gwarantujące właściwe zabezpieczenie potrzeb elektroenergetycznych Gminy Kraśnik. Ewentualne plany inwestycyjne, wymagające zabezpieczenia elektroenergetycznego, można realizować po wykonaniu lokalnych dowiązań do istniejącej sieci SN 15 kV i wybudowaniu stacji 15/0,4 kV w zależności od potrzeb.

Sukcesywnie prowadzona jest budowa i modernizacja oświetlenia oraz uzupełniane są punkty świetlne.

Mapa 3. Sieć elektroenergetyczna na terenie województwa lubelskiego

źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

3.5.2.3. Gazownictwo

Przez teren Gminy Kraśnik przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia o średnicy DN 700 relacji Jarosław-Puławy. Na terenie Gminy 13 miejscowości jest zaopatrywanych w gaz przewodowy, poprzez stację redukcyjną I stopnia zlokalizowaną w Kraśniku, przy ul. Jagiellońskiej.

Gaz dostarczany poprzez sieć gazową na terenie Gminy Kraśnik jest wykorzystywany do celów bytowo-gospodarczych oraz grzewczych. Łączna długość sieci gazowej przebiegającej przez obszar gminy to 78,1 km z czego 6,6 km to sieć

przesyłowa a 71,5 km to sieć rozdzielcza. Do sieci gazowej przyłączonych jest 1698 budynków mieszkalnych i niemieszkalnych.

3.5.2.4. Odnawialne źródła energii

Biomasa

Biomasa jest jednym z najbardziej obiecujących, obecnie łatwo dostępnym i często najtańszym źródłem energii odnawialnej. Wojewódzki Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego w zakresie biomasy rozróżnia produkcję biomasy z przeznaczeniem do produkcji biogazu lub z przeznaczeniem do bezpośredniego spalania.

W zakresie produkcji biogazu gmina Kraśnik położona jest w obszarze o niewielkich zasobach biomasy pochodzącej z trawy i niewielkich zasobach biomasy pochodzenia zwierzęcego. Na terenie gminy występują potencjalne zasoby energetycznych roślin jednorocznych.

W zakresie przeznaczenia biomasy bezpośrednia do spalania gmina Kraśnik położona jest w obszarze o niewielkich zasobach biomasy pochodzącej z lasów, sadów i z uprawy zbóż - słomy. Na terenie Gminy Kraśnik funkcjonują 42 piece na biomasę.

Energia słoneczna

Obszar województwa charakteryzuje się stosunkowo niewielkim zróżnicowaniem przestrzennym potencjału energii słonecznej (od ok. 1050 – do ok. 1150 kWh/m²). Mając na uwadze największy wśród wszystkich regionów w kraju potencjał energii słonecznej, do obszarów preferowanych dla lokalizacji urządzeń i instalacji wykorzystujących energię słoneczną należy zakwalifikować cały obszar województwa, w tym gminę Kraśnik. Na terenie Gminy Kraśnik funkcjonuje 1150 instalacji solarnych.

Energia wody

W przypadku energetyki wodnej gmina posiada niski potencjał, który uniemożliwiałby rozwój energetyki w oparciu o energię wodną. Przez gminę przebiega rzeka Wyżnica, która w Wojewódzkim Programie Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego nie została ujęta, jako obiekt możliwy do wykorzystania hydroenergetycznego.

W zakresie energetyki geotermalnej gmina leży w rejonie zbiornika megakompleksu jurajskiego. Jest on zbiornikiem mało perspektywnym pod względem bezpośredniego wykorzystania. Można natomiast wykorzystać z niego energię przy użyciu pomp ciepła. Zbiornik ten posiada dużo lepsze warunki w środkowej i północno-zachodniej części rowu lubelskiego, gdzie temperatury wód dochodzą do 48°C, a sumaryczna objętość zbiorników wodnych przekracza 10 km³.

Energia wiatru

Jedną z ekspansywnie rozwijających się gałęzi w branży energii odnawialnej jest pozyskiwanie jej z wiatru. Lokalizacja farm wiatrowych uzależniona jest od szerokiego wachlarza uwarunkowań. Farmy wiatrowe są obiektami infrastruktury, które

w szczególnie negatywny sposób oddziałują na elementy przyrody ożywionej oraz krajobraz, a także w znacznym stopniu pogarszają walory turystyczne.

Obszarami preferowanymi do rozwoju energetyki wiatrowej są tereny o najkorzystniejszych warunkach wietrznych, przy czym za kryterium opłacalności funkcjonowania elektrowni wiatrowych uznaje się tereny, na których energia użyteczna wiatru na wysokości 30 m w terenie o klasie szorstkości 0-1 wynosi min. 1000 kWh/m²/rok, a prędkość wiatru na tej wysokości przekracza 4 m/s.

Zgodnie z Wojewódzkim Programem Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego na terenie gminy Kraśnik występują obszary możliwe do rozwoju energetyki wiatrowej z ograniczeniami w zakresie skali inwestycji.

3.5.3. Gospodarka odpadami

Gmina Kraśnik systemem zbiórki odpadów komunalnych objęła nieruchomości na których zamieszkują mieszkańcy oraz nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne.

Odpady od właścicieli nieruchomości odbierane są w następujący sposób i z następującą częstotliwością:

- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne w ilości nielimitowanej odbierane są bezpośrednio od właścicieli nieruchomości jeden raz w miesiącu,
- odpady surowcowe suche (papier, szkło, plastik, metal) w ilości nielimitowanej odbierane są bezpośrednio od właścicieli nieruchomości jeden raz w miesiącu lub są przyjmowane nieodpłatnie w PSZOK-u,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny w ilości nielimitowanej odbierany jest poprzez organizowanie jeden lub dwa razy do roku zbiórki lub przyjmowany nieodpłatnie w PSZOK-u,
- odpady budowlano-remontowe w ilości 2 m³/gospodarstwo domowe/rok są przyjmowane nieodpłatnie w PSZOK-u,
- odpady biodegradowalne gromadzone są w przydomowych kompostownikach a od właścicieli nieruchomości którzy nie zadeklarują prowadzenia kompostownika przyjmowane są nieodpłatnie w PSZOK-u,
- popiół przyjmowany jest nieodpłatnie w PSZOK-u,
- meble i odpady wielkogabarytowe oraz zużyte opony w ilości nielimitowanej odbierany jest poprzez organizowanie jeden lub dwa razy do roku zbiórki lub przyjmowane są nieodpłatnie w PSZOK-u,
- przeterminowane lekarstwa, chemikalia (farby, lakiery, przeterminowane środki ochrony roślin i opakowania zawierające ich pozostałości), zużyte baterie i akumulatory przyjmowane są nieodpłatnie w PSZOK-u,

Wśród całej ilości odpadów komunalnych odebranych z obszaru gminy Kraśnik w 2018 roku największą część stanowią niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne 572,68 – Mg, co stanowi ok. 75,5 % wielkości wszystkich odpadów.

Tabela 8. Ilości odpadów komunalnych odebranych z obszaru gminy Kraśnik wg sprawozdania rocznego w 2018 roku [Mg]

Kod odpadu	Rodzaj Odpadu	Masa [Mg]
15 01 07	Opakowania ze szkła	74,580
20 01 39	Tworzywa sztuczne	0,300
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	95,340
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji	15,260
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	572,680
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	1,800
SUMA		759,96

Dla gminy, w miejscowości Kraśnik, przy ul. Obwodowej 7a został zorganizowany PSZOK - Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. W zamian za uiszczoną przez właścicieli nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi właściciele nieruchomości do punktu selektywnej zbiórki mogą dostarczyć:

1. odpady budowlane rozbiórkowe i poremontowe, przyjmowane są jako odpad posegregowany, zgodnie z wskazanymi niżej grupami:
 - tapety,
 - wykładziny,
 - ceramika budowlana,
 - okna, drzwi,
 - gruz (bez zanieczyszczeń innymi odpadami typu: styropian, papa, wełna mineralna, drewno)
 - drewno,
2. szyby okienne i zbrojone,
3. lustra i witraże,
4. szyby samochodowe,
5. odpady wielkogabarytowe - meble,
6. zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (pralki, lodówki, telewizory, radiodbiorniki, komputery, kalkulatory, monitory, jednostki komputerowe itp.),
7. żarówki i świetlówki,
8. zużyte baterie i akumulatory,
9. przeterminowane lekarstwa, strzykawki, termometry itp.,
10. zużyte opony,
11. odpady niebezpieczne z gospodarstw domowych

Tabela 9. Ilość odpadów (wg sprawozdania rocznego) dostarczonych do PSZOK w roku 2018 [Mg]

Kod odpadu	Rodzaj Odpadu	Masa [Mg]
13 02 08	Inne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe	0,022
16 01 03	Zużyte opony	3,84

17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	28,7
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	3,46
17 02 03	Tworzywa sztuczne	0,38
17 03 80	Odpadowa papa	6,44
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	1,34
20 01 19	Środki ochrony roślin I i II klasy toksyczności (bardzo toksyczne i toksyczne np. herbicydy, insektycydy)	0,03
20 01 21	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	0,02
20 01 23	Urządzenia zawierające freony	1,126
20 01 27	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice zawierające substancje niebezpieczne	0,469
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,006
20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	1,749
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	0,9
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	6,021
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	2,54
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	26,5
SUMA		83,543

Średnia ilość zebranych odpadów komunalnych wszystkich grup na osobę w roku 2018 wyniosła 148,85 kg i jest niższa od średniej ilości wytworzonych odpadów w województwie lubelskim podawanej corocznie przez Główny Urząd Statystyczny która dla wyliczeń w 2018 roku wynosi 207 kg.

W 2018 roku gmina Kraśnik wywiązała się z obowiązku ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz osiągała poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła i odpadów budowlanych.

3.5.4. Hałas

Hałas określa się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące za pośrednictwem powietrza na organizm ludzki (w tym na organ słuchu i inne zmysły jak i inne elementy organizmu człowieka). Hałas uważany jest za jeden z czynników zanieczyszczających środowisko. W związku z rozwojem komunikacji, uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją stanowi on dużą uciążliwość dla człowieka. Może powodować częściową lub całkowitą utratę słuchu. Ponadto bywa przyczyną nadciśnienia, zaburzeń nerwowych, zaburzeń w układzie kostno-naczyniowy, wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek.

Ze względu na środowisko oraz źródło generujące, hałas dzielimy na:

- komunikacyjny - generowany jest przez ruch drogowy, kolejowy i lotniczy;

- przemysłowy - generowany jest przez zakłady przemysłowe lub poszczególne maszyny i urządzenia zlokalizowane na ich terenie;
- komunalny - generowany jest:
 - wewnątrz budynków mieszkalnych przez węzły cieplne, kotłownie, stacje transformatorowe, instalacje wodno-kanalizacyjne, windy, dźwigi, zsypy śmieci;
 - przez źródła znajdujące się w środowisku zewnętrznym: sklepy, restauracje, dyskoteki, sygnały instalacji alarmowych, handlowych punktów obwoźnych oraz sygnały dźwiękowe pojazdów uprzywilejowanych itd.

Problemy związane z oddziaływaniami akustycznymi na terenie gminy Kraśnik, spowodowane są wieloma czynnikami m.in. stopniem urbanizacji oraz gęstością sieci drogowej.

Hałas przemysłowy

Uciążliwość hałasu przemysłowego zależy od ilości źródeł powstawania, czasu pracy tych urządzeń/zakładów, stopnia wytłumienia oraz wartości normatywnej dopuszczalnego poziomu hałasu na danym terenie. Na hałas przemysłowy składają się wszelkie źródła dźwięku znajdujące się na terenie zakładu. Rozróżniamy:

- hałas punktowy - źródła hałasu znajdują się na zewnątrz budynków, są to np. wentylatory, sprężarki i inne urządzenia umieszczone na otwartej przestrzeni;
- hałas wtórny - źródła hałasu znajdują się wewnątrz budynków (np. produkcyjnych), gdzie hałas emitowany przez maszyny i urządzenia dostaje się do środowiska przez ściany, strop, drzwi i okna;
- hałas dodatkowy - źródła hałasu znajdują się na zewnątrz budynków i są spowodowane przez obsługę transportową zakładów (transport kołowy).

Na terenie gminy Kraśnik funkcjonują firmy, warsztaty, podmioty gospodarcze, jednostki handlu detalicznego, osoby fizyczne, których działalność kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących.

Hałas komunikacyjny

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach niebędących drogami kolejowymi w tym po torach tramwajowych. Jest to hałas typu liniowego. Stały wzrost ilości pojazdów oraz natężenia ruchu komunikacyjnego spowodował, że zagrożenie hałasem komunikacyjnym jest dużo większe niż hałasem przemysłowym.

Głównym źródłem hałasu na terenie gminy Kraśnik jest hałas komunikacyjny. Ciągły wzrost ilości pojazdów mechanicznych, przy jednoczesnym braku właściwych rozwiązań drogowych, złej jakości nawierzchni znacząco powiększa obszar środowiska o ponadnormatywnym hałasie drogowym. Do tras o największym natężeniu ruchu, a co za tym idzie będącymi głównymi źródłami hałasu komunikacyjnego w gminie Kraśnik są drogi krajowe nr 19 i 74.

W 2010 roku (ostatnie dane) przeprowadzane były długookresowe i krótkookresowe badania hałasu drogowego. Punkt pomiarowy dla w/w badań

zlokalizowany był w Kraśniku przy ul. Janowskiej w ciągu drogi nr 19. Wyniki badań przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10 . Badania hałasu drogowego

Tabela 10 . Badania hałasu drogowego				
Lokalizacja punktu	L _{AeqD} [dB]	L _{AeqN} [dB]	Wartość przekroczenia	
Wyniki badania długookresowego w 2010 roku				
Kraśnik, ul. Janowska	66,9	58,1	11,9	8,1
Wyniki badania długookresowego w 2010 roku				
Kraśnik, ul. Janowska	64	58	9	8

3.5.5. Promieniowanie elektromagnetyczne

Wśród zidentyfikowanych, szkodliwych dla środowiska, rodzajów promieniowania powodowanego działalnością człowieka, wyróżnia się :

- **promieniowanie jonizujące**, pojawiające się w wyniku użytkowania zarówno wzbogaconych, jak i naturalnych substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych,
- **promieniowanie niejonizujące**, pojawiające się wokół linii energetycznych wysokiego napięcia, radiostacji, pracujących silników elektrycznych oraz instalacji przemysłowych, urządzeń łączności, domowego sprzętu elektrycznego, elektronicznego itp., nadmierne dawki promieniowania działają szkodliwie na człowieka i inne żywe organizmy, stąd ochrona przed szkodliwym promieniowaniem jest jednym z ważnych zadań ochrony środowiska.

Znaczenie oddziaływania promieniowania niejonizującego w ostatnich latach rośnie. Powodowane jest to przez rozwój radiokomunikacji oraz powstawanie coraz większej liczby stacji nadawczych radiowych i telewizyjnych (operatorów publicznych i komercyjnych). Dodatkowymi źródłami promieniowania niejonizującego są stacje bazowe telefonii komórkowej, systemów przywoławczych, radiotelefonicznych, alarmowych komputerowych itp., pokrywających coraz gęstsza siecią obszary dużych skupisk ludności, jak również coraz powszechniej stosowane radiotelefony przenośne.

Wymieniony rozwój źródeł pól elektromagnetycznych powoduje zarówno ogólny wzrost poziomu tła promieniowania elektromagnetycznego w środowisku, jak też zwiększenie liczby i powierzchni obszarów o podwyższonym poziomie natężenia promieniowania. Należy jednak stwierdzić, że wzrost poziomu tła elektromagnetycznego nie zwiększa istotnie zagrożenia środowiska i ludności. W dalszym ciągu poziom promieniowania w tle pozostaje wielokrotnie niższy od natężeń, przy których możliwe jest jakiekolwiek szkodliwe oddziaływanie na organizm ludzki. Nie dotyczy to jednak pól elektromagnetycznych w bezpośrednim otoczeniu wszelkiego rodzaju stacji nadawczych, które lokalnie, w odległościach zależnych od mocy, częstotliwości i konstrukcji stacji, mogą osiągać natężenie na poziomie uznawanym za aktywny pod względem biologicznym. Zagrożenie promieniowaniem niejonizującym może być stosunkowo łatwo wyeliminowane lub ograniczone pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej separacji przestrzennej

człowieka od pól przekraczających określone wartości graniczne. W przepisach obowiązujących w Polsce ustalone są dopuszczalne poziomy elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego na terenach dostępnych dla ludzi. Szczególnej ochronie podlegają obszary zabudowy mieszkaniowej, a także obszary, na których zlokalizowane są szpitale, żłobki, przedszkola, internaty.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie przeprowadzał badania wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego. Badania te realizowane są w sposób określony w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. nr 221, poz. 1645). Badania były przeprowadzane na terenie miasta Kraśnik, przy ul. Koszarowej. Natężenie pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego w tym punkcie pomiarowym wyniosło 0,31 V/m i nie przekroczyło dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

3.5.6. Komunikacja i transport

Gmina położona jest przy ważnych szlakach komunikacyjnych. Najważniejsze z nich to drogi krajowe:

- droga nr 19 - Granica Państwa - Kuźnica Białostocka - Białystok - Siemiatycze - Międzyrzec Podlaski - Kock - Lubartów - Lublin - Kraśnik - Janów Lubelski - Nisko - Sokół Małopolski - Rzeszów - Barwinek - Granica Państwa
- droga nr 74 - Sulejów - Żarnów - Ruda Maleniecka - Kielce - Łagów - Opatów - Ożarów - Annopol - Kraśnik - Janów Lubelski - Frampol - Gorajec - Szczebrzeszyn - Zamość - Hrubieszów - Zosin - Granica Państwa

Przez obszar gminy przebiegają również drogi powiatowe:

- nr 22517 - Dzierzkowice - Kraśnik
- nr 22520 - Wyżnica - Budzyń
- nr 22562 - Kraśnik - Dąbrowa-Bór - Popkowice
- nr 22563 - Dąbrowa-Bór - Mazurów
- nr 22588 - Kraśnik - Mikulin
- nr 22589 - Słodków Drugi - Rzeczyca
- nr 22590 - Stróża - Sulów
- nr 22591 - Stróża - Blinów
- nr 22592 - Słodków Drugi - Szastarka
- nr 22613 - Kraśnik - Owczarnia

Obsługę komunikacyjną uzupełnia system dróg gminnych. Przez północną i północno-wschodnią część gminy, omijając dolinę Wyżnicy, prowadzi linia kolejowa Lublin - Rozwadów.

4. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

4.1. Zagrożenia antropogeniczne

4.1.1. Gospodarka komunalna

Wśród zagrożeń środowiska związanych z gospodarką komunalną należy wymienić:

- Gospodarka ściekowa: ścieki komunalne nieoczyszczone lub niedostatecznie oczyszczone. Największe zagrożenie występuje na terenach wiejskich, charakteryzujących się niskim stopniem skanalizowania przy równocześnie wysokim stopniu zwodociągowania. Zagrożenie dla środowiska stwarza także niedostatecznie uporządkowana gospodarka wodami opadowymi, zwłaszcza na terenach zurbanizowanych.
- Gospodarka odpadami. Nadal notuje się niezadowalającą ilość odpadów komunalnych poddawanych procesom odzysku, a główną metodą ich unieszkodliwiania jest składowanie.
- Emisja zanieczyszczeń powietrza. W ostatnich latach emisje zanieczyszczeń do powietrza z zakładów przemysłowych znacznie się zmniejszyły, natomiast nadal dużym problemem jest emisja niska z ogrzewania indywidualnego. Znajduje to odzwierciedlenie we wzrostach stężeń dwutlenku siarki i pyłu w powietrzu w sezonie grzewczym.

Głównym zagrożeniem wód powierzchniowych na terenie gminy Kraśnik jest niedostatecznie uporządkowana gospodarka ściekowa w szczególności w sektorze komunalnym. Ponadto na jakość wody wpływa również tzw. spływ powierzchniowy z użytków rolnych, który to zawiera znaczne ilości zanieczyszczeń mineralnych /nawozy mineralne, pestycydy, nawozy organiczne/, a szczególnie azotanów.

Ponadto potencjalnymi zanieczyszczeniami wód szczególnie wglębnych mogą być:

- tzw. „dzikie” wysypiska śmieci,
- nieodpowiednio zabezpieczone stacje paliw, magazyny produktów ropopochodnych i chemicznych, warsztaty naprawy pojazdów, itp.,
- ферmy hodowlane zwierząt,
- ścieki wprowadzane do gleby, np. nieszczelne szamba, niewłaściwie eksploatowane przydomowe oczyszczalnie ścieków.

4.1.2. Transport i komunikacja

Wzrost liczby pojazdów samochodowych przy wolno zmieniającej się sieci dróg, stanowi źródło zagrożenia dla środowiska. Transport drogowy, w tym tranzytowy (tzw. TIR), powoduje emisję spalin, hałasu i wibracji, degradację walorów przyrodniczych (w tym fragmentację korytarzy ekologicznych) i krajobrazowych oraz nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

4.1.3. Działalność gospodarcza

Przemysł i energetyka zawodowa są źródłem zagrożeń dla środowiska w związku z emisją zanieczyszczeń do powietrza, odprowadzaniem ścieków, wytwarzaniem odpadów, degradacją powierzchni ziemi, zużywaniem zasobów naturalnych, emisją hałasu i awariami przemysłowymi. Powstawanie szkód w środowisku wiąże się także z wydobywaniem kopalin, co powoduje powstawanie

wyrobisk, hałd odpadów przeróbczych i złożowych, zaburzenie stosunków wodnych, zanieczyszczenie powietrza, osiadanie gruntu. W ostatnich latach znacznie zmniejszył się zakres oddziaływania przemysłu na stan środowiska. Z racji tego iż na terenie Gminy Kraśnik nie są zlokalizowane zakłady przemysłowe dla środowiska zagrożenia zanieczyszczenia środowiska przez ten sektor są znikome i w głównej mierze mogą pochodzić spoza terenu gminy.

4.1.4. Rolnictwo

Pozycja rolnictwa na terenie Gminy Kraśnik wynika z ukształtowania powierzchni, korzystnych warunków klimatycznych i glebowych. Rolnictwo jest źródłem odpadów niebezpiecznych (pozostałości po środkach ochrony roślin) oraz zanieczyszczeń obszarowych, będących głównym zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych. Istotnym zagrożeniem dla środowiska są też ферmy trzody chlewnej i ферmy hodowli drobiu. Przestrzenna ekspansja intensywnego rolnictwa prowadzi do przyrodniczego zubożenia rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Główne obszary takich zagrożeń to rozległe przestrzenie kompleksy dobrych gleb z małym udziałem terenów kompensacji ekologicznej. Niedostosowanie intensywności i form rolnictwa do warunków przyrodniczych produkcji rolnej, skutkuje aktywizacją erozji wodnej i wietrznej oraz zanieczyszczeniem wód gruntowych.

4.1.5. Poważna awaria przemysłowa

Poważne awarie mogą powstawać w przypadku awarii i katastrof w obiektach przemysłowych zlokalizowanych na terenach Gminy oraz w wyniku wypadków drogowych z udziałem cystern i autocystern przewożących materiały niebezpieczne. Zdarzenia te charakteryzują się specyficznymi cechami takimi jak niepewność ich wystąpienia, złożoność przyczyn, różnorodność bezpośrednich skutków oraz indywidualnym, niepowtarzalnym przebiegiem. Na terenie Gminy Kraśnik przypadki poważnych awarii przemysłowych mogą dotyczyć wycieków ropopochodnych w wyniku wypadków lub kolizji drogowych, gazu propan-butan z uszkodzonych ciśnieniowych zbiorników stacjonarnych i rurociagu. Po wycieku produkty naftowe przechodzą do warstwy wodonośnej, ulegając po części adsorpcji na materiale skalnym, glebie, a po części zaś infiltrując aż do osiągnięcia zwierciadła wody podziemnej lub wody gruntowej.

4.2. Zagrożenia naturalne

Zagrożeniami środowiska mającymi charakter naturalny, jakie mogą wystąpić na terenie Gminy Kraśnik są:

- ☐ pożary,
- ☐ susze,
- ☐ powódzie,
- ☐ gradobicia,
- ☐ silne wiatry,

4.2.1 Zagrożenie powodziowe

Gmina Kraśnik leży niemal w całości w dorzeczu Wyżnicy, prawego dopływu Wisły. Wyżnica charakteryzuje się śnieżno-deszczowym ustrojem zasilania. Maksymalne przypływy przypadają na kwiecień oraz wrzesień. Wyżnica płynie płaską doliną, której szerokość wynosi od 750m do 150m. Rzeka płynie częściowo uregulowanym korytem.

Największe zagrożenie powodziowe może wystąpić w związku z nagłym przyborem wód, mogącym zaistnieć w przypadku odwilży i długotrwałych opadów występujących w okresie wiosennym, a także z zatorami kry. Na podstawie analizy zaistniałych zdarzeń na terenie gminy stwierdza się, iż w ostatnich latach zdarzenia związane z zagrożeniem powodziowym spowodowane były przede wszystkim gwałtownymi opadami atmosferycznymi oraz gwałtownymi przyborami wód. Największym zagrożeniem mogą być miejscowe podtopienia występujące w czasie długotrwałych, ulewnych deszczy.

4.2.2 Zagrożenie pożarowe

Największe zagrożenie pożarowe na obszarach leśnych powodowane jest przez osoby korzystające z letniego wypoczynku na tych obszarach oraz przez osoby zbierające owoce runa leśnego. Zagrożenie pożarowe lasów jest związane z nagminnym naruszaniem przepisów przeciwpożarowych, a przede wszystkim z używaniem ognia otwartego w lasach, tj. paleniem papierosów, ognisk, użytkowaniem grilli, w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Ponadto pożary lasów powstają w wyniku wyrzucania niedopałków papierosów z przejeżdżających przez tereny leśne samochodów. Podatność lasów na pożar zależy przede wszystkim od warunków pogodowych. Wpływają one na wilgotność ściółki, której spadek poniżej 28% znacznie zwiększa podatność na zapalenie ściółki. Las jest doskonałym materiałem palnym. Jednak, aby powstał pożar potrzebne jest źródło ognia - to człowiek odpowiada za ponad 90% pożarów lasów. Umysłne podpalenia, wczesnowiosenne wypalanie roślinności, nieostrożność ludzi to tylko niektóre przyczyny pojawienia się ognia w lesie. Większość pożarów występuje przy najwyższym III stopniu zagrożenia pożarowego lasu. Z reguły mają one charakter powierzchniowy, pali się poszycie leśne, zarośla i pojedyncze drzewa. Utrzymujące się wysokie temperatury powodują wysychanie ściółki i roślinności dna lasu. Najbardziej zagrożone pożarem są drzewostany młodszych klas wieku, lasy młode zwłaszcza sadzone przez człowieka (I i II kl. wieku). W takich drzewostanach ogień w pokrywie ściółkowej łatwo przeistacza się w pożar wierzchołkowy, trudny do opanowania i ugaszenia.

Oprócz warunków przyrodniczo-leśnych na zagrożenie pożarowe duży wpływ ma dostępność drzewostanów dla ogółu ludności oraz rozwijający się ruch turystyczny poprzez większe prawdopodobieństwo pojawienia się bodźców energetycznych mogących wzniecić pożar. W przypadku utrzymującego się katastrofalnego zagrożenia pożarami, występującego najczęściej w okresie wakacyjnym, wprowadzane są okresowe zakazy wstępu do lasu. Wystąpienie 5 dniowego okresu, w którym wilgotność ściółki mierzona o godz. 9.00 jest niższa od 10% nadleśniczy, dyrektor

parku narodowego wprowadza zakaz wstępu do lasu. Podstawą do wprowadzenia zakazu są określone codziennie prognozy zagrożenia pożarowego lasu.

4.2.3 Zagrożenia erozją

Zagrożeniem naturalnym gruntów rolnych i leśnych jest erozja. Województwo lubelskie zajmuje czwarte miejsce w kraju pod względem zagrożenia erozją wietrzną gleb użytkowanych rolniczo (35,5% powierzchni ogólnej, kraj – 27,6%), przy czym w większości jest to zagrożenie słabe i średnie. Ze względu na zagrożenie erozją wodną powierzchniową gruntów rolnych i leśnych, województwo lubelskie zajmuje siódme miejsce w kraju (30,2% powierzchni ogólnej, kraj – 28,5%). Natomiast erozją wąwozową zagrożone jest 13,9% powierzchni ogólnej gruntów rolnych i leśnych, co daje 10 miejsce w kraju (średnia dla kraju: 17,5%). Erozja wodna najsilniej objawia się min. na Wyżynie Lubelskiej (powiat lubelski, opolski, kraśnicki, świdnicki, krasnostawski). Inną grupą naturalnych zagrożeń są zjawiska powodujące osuwanie powierzchni ziemi na skutek działania czynników klimatycznych, sił przyrody, a także czasami działalności ludzkiej. Lubelskie należy do województw o umiarkowanym zagrożeniu powstawaniem osuwisk (południowa i centralna część województwa).

Gmina Kraśnik należy do gmin o pierwszym stopniu zagrożenia erozją. Prawie połowa (41,7%) gminy tj. 5455 ha jest zagrożone silną erozją. Najbardziej podatne na erozję są gleby wytworzone na utworach lessowych (południowa część gminy). Największe nasilenie procesów erozyjnych ma miejsce w okresie roztopów wiosennych i po opadach letnich.

5. PODSUMOWANIE ANALIZY STANU OBECNEGO

Analiza SWOT

Celem syntetycznego ujęcia pozycji gminy Kraśnik w stosunku do występujących warunków, zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych, zastosowano system analizy SWOT. Zastosowanie tej metody pozwala na identyfikację słabych i mocnych stron gminy oraz szans i zagrożeń zarówno tych obecnie występujących, jak też potencjalnych.

Każde planowanie, aby mogło być obarczone stosunkowo najmniejszym błędem, winno brać pod uwagę maksymalną ilość czynników mogących mieć wpływ na przebieg zdarzeń. Precyzyjna i obiektywna analiza w tym zakresie pozwala dokonać właściwego wyboru kierunków rozwoju i możliwości realizacji.

W ramach uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych przeanalizowano następujące obszary:

- ☐ ochrona wód,
- ☐ gospodarka wodno – ściekowa,
- ☐ warunki glebowe,
- ☐ środowisko przyrodnicze,
- ☐ ochrona atmosfery,
- ☐ ochrona przed hałasem,
- ☐ gospodarka odpadami,
- ☐ edukacja ekologiczna,
- ☐ gospodarka finansowa.

Uwarunkowania wewnętrzne podzielono za zagadnienia dotyczące:

- stanu infrastruktury służącej ochronie środowiska,
- sfery gospodarczej,
- sfery społecznej,
- sfery prawnej i politycznej,
- sfery przyrodniczej.

Poniżej w tabeli przedstawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, które wywierają istotny wpływ na istnienie i rozwój środowiska. Analiza wskazuje na szereg uwarunkowań wpływających na możliwości rozwojowe gminy. Wiele czynników jest niezależnych bezpośrednio od lokalnych ośrodków decyzyjnych, co ogranicza możliwość działania. Niemniej jednak są również te, na które mamy wpływ i które winny być prawidłowo wykorzystane.

Tabela 11. Analiza SWOT

Uwarunkowania wewnętrzne	
Stan infrastruktury służącej ochronie środowiska	
Mocne strony	Słabe strony
▪ niskie zużycie wody na potrzeby gospodarki komunalnej i przemysłu ze względu na rolniczy charakter gminy, ▪ istnieją rezerwy ujęć wody pozwalające na rozwój gminy, ▪ dobrze rozwinięta sieć wodociągowa, ▪ brak zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska, ▪ niższa ilość zużywanych nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, ▪ mała ilość wytwarzanych odpadów niebezpiecznych, ▪ brak przemysłu szczególnie degradującego środowisko, ▪ nieagresywna w stosunku do środowiska gospodarka rolna, rozwój przyjaznych środowisku form gospodarowania. ▪ wykorzystywanie do produkcji energii odnawialnych źródeł	▪ niski stopień skanalizowania, niekorzystny stosunek sieci kanalizacyjnej do wodo-ciągowej, ▪ zły stan sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, ▪ niedostatek zbiorników małej retencji, ▪ występowanie uciążliwości w postaci „niskiej emisji” pochodzącej ze spalania paliw wysoko zanieczyszczających, głównie węgla z ogrzewania indywidualnego, ▪ wzrastający wskaźnik zanieczyszczeń komunikacyjnych, ▪ pogarszanie się klimatu akustycznego, głównie na terenach zurbanizowanych spowodowane przez wzrost natężenia ruchu, w tym wzrost udziału samochodów ciężarowych w ruchu, ▪ spływy powierzchniowe z terenów rolniczych wskutek przenawożenia, a także z utwardzonych powierzchni na terenach miejskich i przemysłowych. ▪ napływ zanieczyszczeń z terenów uprzemysłowionych z zachodniej i południowej polski pod wpływem dominującej zachodniej cyrkulacji mas powietrza,
Strefa gospodarcza	
Mocne strony	Słabe strony
▪ rosnąca popularność agroturystyki na	▪ niewielka liczba gospodarstw rolnych

terenie gminy, ▪ korzystne warunki klimatyczne, ▪ korzystne położenie geograficzne i dostępność komunikacyjna, ▪ możliwość rozwoju upraw do produkcji bio-paliw (np. rzepak, wierzba energetyczna), ▪ duży potencjał ludzki, ▪ tereny i obiekty pod inwestycje, ▪ możliwość tworzenia dużych gospodarstw rolnych, ▪ możliwość rozwoju agroturystyki, ▪ możliwość produkcji zdrowej żywności.	produkujących „zdrową żywność”, ▪ niski poziom uprzemysłowienia, ▪ niedostateczny stan infrastruktury drogowej, ▪ rozdrobnienie gospodarstw rolnych, ▪ ukryte bezrobocie w rolnictwie, ▪ brak zainteresowania inwestorów zewnętrznych.
Strefa prawna i polityczna	
Mocne strony	Słabe strony
▪ gmina posiada uchwalony Program Ochrony Środowiska, ▪ rosnące nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska – dotacje w ramach funduszy strukturalnych. ▪ gmina należy do Związku Międzygminnego „Strefa Usług Komunalnych”,	▪ brak systematycznej realizacji przez gminę Programu Ochrony Środowiska, ▪ niepełna inwentaryzacja i waloryzacja stanu przyrody gminy, ▪ niechęć do stosowania przepisów ochrony przyrody i środowiska przez społeczeństwo i podmioty gospodarcze.
Strefa przyrodnicza	
Mocne strony	Słabe strony
▪ większość zasobów wód podziemnych na terenie gminy nadaje się do bezpośredniego wykorzystania na cele gospodarcze i cele konsumpcyjne, ▪ nie występuje deficyt wody w rozumieniu deficytu zasobowego, ▪ niski stopień zanieczyszczeń o charakterze toksycznym i dobry stan bakterio-logiczny cieków, ▪ jakość powietrza zadawalająca, ▪ dobry stan gleb, ▪ wysoka jakość środowiska przyrodniczego, ▪ występowanie obszarów chronionych, ▪ występowanie w znaczącej ilości biopaliw typu: słoma, ▪ mało skażone środowisko naturalne.	▪ zagrożenia pożarowe lasów, ▪ zaśmiecanie lasów, ▪ zanikanie drobnych zbiorników wodnych oraz bogatych przyrodniczo enklaw śródpolnych, ▪ zagrożenie rodzimych gatunków flory i fauny przez obce gatunki inwazyjne, ▪ niewystarczające nakłady finansowe na aktywną ochronę przyrody. ▪ wysoki poziom zakwaszenia gleb, ▪ zagrożenie erozją gleb na skutek niedostosowania intensywności i form rolnictwa, ▪ dopływ do wód zanieczyszczeń z obszarów rolnych i zurbanizowanych,
Uwarunkowania zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
▪ członkostwo Polski w Unii Europejskiej, ▪ maksymalne wykorzystanie przez Polskę unijnej pomocy z funduszy strukturalnych, ▪ systemowa pomoc i wsparcie ze strony	▪ skomplikowane procedury ubiegania się o środki pomocowe Unii Europejskiej, ▪ niskie tempo rozwoju gospodarczego kraju, ▪ utrzymywanie się niskiego poziomu

Rządu RP dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, w tym firm rodzinnych, ▪ współfinansowanie z budżetu państwa tworzenia nowych miejsc pracy, zwłaszcza dla absolwentów szkół, ▪ preferencyjne kredyty i ulgi podatkowe dla przedsiębiorców zwiększających zatrudnienie, ▪ ekologizacja procesów rozwoju kraju, tj. powszechne i wzajemne uwzględnianie warunków przyrodniczych w sterowaniu procesami rozwoju społeczno - gospodarczego oraz zagospodarowania przestrzeni - praktyczna realizacja zasady zrównoważonego rozwoju kraju, ▪ znacząca poprawa stanu środowiska przyrodniczego (osiągnięcie norm ekologicznych, obowiązujących w Unii Europejskiej), ▪ poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego i aktywne zwalczanie patologii społecznych, ▪ rozwój sektora pozarządowego (organizacje społeczne, fundacje, stowarzyszenia, itp.) oraz wolontariatu, ▪ rozwój współpracy sektora publicznego (państwowego i samorządowego) z organizacjami pozarządowymi na rzecz rozwoju edukacji, kultury i sztuki oraz opieki społecznej, ▪ wspieranie rozwoju wolontariatu jako formy pomocy osobom i rodzinom znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, ▪ stały wzrost zainteresowania turystycznego Polską przez mieszkańców krajów członkowskich Unii Europejskiej i spoza niej, ▪ tworzenie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego, ▪ budowa i modernizacja wojewódzkiej infrastruktury drogowej, ▪ wzrastający poziom wykształcenia mieszkańców - wzrost wskaźnika uczestnictwa mieszkańców województwa lubelskiego w edukacji szczebla wyższego.	innowacyjności polskiej gospodarki, ▪ tendencje do ograniczania roli samorządu terytorialnego w decydowaniu o swoich sprawach - centralizacja państwa, ▪ tendencje do ograniczania roli samorządu terytorialnego w decydowaniu o swoich sprawach - centralizacja państwa, ▪ niska zdolność przystosowawcza osób pozostających bez pracy do nowych warunków gospodarczych, a także niewystarczające instrumenty i instytucje nastawione na kształcenie ustawiczne, dzięki któremu osoby bezrobotne mogłyby uzyskać nowe kwalifikacje zawodowe, a przez to podnieść swoje szanse na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy,
SZANSE I ZAGROŻENIA	

Szanse	Zagrożenia
- wykorzystanie szans rozwoju gminy i jej społeczności wynikających z dostępnych programów Unii Europejskiej, - włączenie się gminy w ogólrnoeuropejski nurt rozwoju turystyki (budowa niezbędnej infrastruktury, rozwój miejscowych produktów turystycznych, promocja w układzie sieciowym, itd.), - modernizacja i postępująca specjalizacja rolnictwa, w tym rozwój rolnictwa niszowego (np. rolnictwa ekologicznego, rolnictwa produkującego na potrzeby sektora energii odnawialnej), - wykorzystanie istniejących zasobów produkcyjnych, - rozwój społeczeństwa informacyjnego (dostęp mieszkańców do informacji, wiedzy i zatrudnienia), - wykorzystanie potencjału przyrodniczo – krajobrazowego w promocji gminy, - możliwość powiększenia systemu obszarów chronionych, - kreowanie mody na alternatywny model spędzania czasu wolnego (ekologia, naturalne otoczenie, turystyka, folklor, dziedzictwo kulturowe), - promocja zasobów naturalnych i kulturowych, - perspektywy szerszej współpracy międzynarodowej ze wschodem oraz z krajami Unii Europejskiej.	- niewiara i niechęć mieszkańców do poprawy swojej sytuacji życiowej (połączona ze zwiększającą się zależnością mieszkańców od pomocy socjalnej), - obniżanie się konkurencyjności gminy spowodowane między innymi niskim standardem infrastruktury, niskim poziomem rozwoju przedsiębiorczości i turystyki, - możliwe pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze słabym rozwojem sieci kanalizacyjnej, - spowolnienie rozwoju bazy turystyczno – noclegowej związane ze zbyt małym zaangażowaniem samorządów w promocję i realizację tego zadania, - możliwe trudności w wypełnianiu przez podmioty gospodarcze wymogów regulacji w zakresie ochrony środowiska, - zadłużenie samorządów zmniejszające możliwości inwestycji w ochronę środowiska, - wolno kształtowana świadomość ekologiczna społeczeństwa, - niski poziom absorpcji środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej prze-znaczonych na działania proekologiczne, - starzenie się społeczeństwa.

6. ZAŁOŻENIA WYJSCIOWE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KRAŚNIK

6.1. Poziom Wspólnotowy

Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. (komunikat Komisji Europejskiej z dnia 3.03.2010 r.)

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety: rozwój inteligentny, rozwój zrównoważony oraz rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu.

Rozwój inteligentny to rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji. Realizacja tego priorytetu wymaga podniesienia jakości edukacji, poprawy wyników działalności badawczej, wspierania transferu innowacji i wiedzy w Unii, pełnego

wykorzystania technologii informacyjno - komunikacyjnych, a także wdrażania innowacji w formie produktów i usług, które służyć będą wzrostowi gospodarczemu, tworzeniu nowych miejsc pracy i rozwiązywaniu problemów społecznych w Europie i na świecie.

Rozwój zrównoważony oznacza wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Jako główne cele wskazuje się: przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, rozwój technologii przyjaznych środowisku, poprawę efektywności energetycznej oraz większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Dzięki takiemu podejściu Europa będzie mogła prosperować w niskoemisyjnym świecie ograniczonych zasobów, jednocześnie zapobiegając degradacji środowiska, utracie bioróżnorodności i niezrównoważonemu wykorzystywaniu zasobów.

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu oznacza wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Niezbędne jest wzmocnienie pozycji obywateli poprzez zapewnienie wysokiego poziomu zatrudnienia, inwestowanie w kwalifikacje oraz modernizowanie rynków pracy, systemów szkoleń i ochrony socjalnej, zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz zmniejszenie nierówności w obszarze zdrowia.

Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej – Ramowa Dyrektywa Wodna.

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r. ustanawia ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej oraz zobowiązuje państwa członkowskie do racjonalnego wykorzystywania i ochrony zasobów wodnych w myśl zasady zrównoważonego rozwoju. Dyrektywa ma na celu poprawę ochrony wód śródlądowych, wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych Wspólnoty w aspekcie ilościowym i jakościowym, wspieranie zrównoważonego korzystania z wód, ochronę ekosystemów wodnych oraz ekosystemów lądowych i terenów podmokłych bezpośrednio od nich zależnych, zapewnienie odpowiedniego zaopatrzenia w dobrej jakości wodę powierzchniową i podziemną, które jest niezbędne dla zrównoważonego, i sprawiedliwego korzystania z wód, zmniejszenie skutków powodzi i susz. Powinno się dążyć do osiągnięcia dobrego stanu wód w każdym dorzeczu, tak aby działania w odniesieniu do wód powierzchniowych i wód podziemnych należących do tego samego systemu ekologicznego, hydrologicznego i hydrogeologicznego były skoordynowane. Państwa Członkowskie powinny podjąć działania dla wyeliminowania zanieczyszczeń wód powierzchniowych przez substancje priorytetowe, oraz dla stopniowej redukcji zanieczyszczenia przez inne substancje.

Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywa siedliskowa)

Celem Dyrektywy jest zachowanie siedlisk naturalnych i gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty w stanie sprzyjającym ochronie lub w celu

odtworzenia takiego stanu. Dyrektywa wspiera zachowanie różnorodności biologicznej z uwzględnieniem wymagań gospodarczych, społecznych, kulturalnych i regionalnych. Dla realizacji celu, na terenie wszystkich państw UE wyznaczane są specjalne obszary ochrony, tworzące spójną europejską sieć ekologiczną (Sieć Natura 2000). Sieć, złożona z terenów, na których znajdują się typy siedlisk przyrodniczych wymienione w załączniku I Dyrektywy i siedliska gatunków wymienione w załączniku II, umożliwi zachowanie tych typów siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków we właściwym stanie ochrony w ich naturalnym zasięgu lub, w stosownych przypadkach, ich odtworzenie. Państwa członkowskie zobowiązane są do podjęcia odpowiednich działań, w celu uniknięcia na specjalnych obszarach ochrony pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, jak również w celu uniknięcia niepokojenia gatunków, dla których obszary te zostały wyznaczone. Plany lub przedsięwzięcia, które nie są bezpośrednio związane lub konieczne do zagospodarowania obszaru Natura 2000, ale które mogą na nie w istotny sposób oddziaływać, zarówno oddzielnie, jak i w połączeniu z innymi planami lub przedsięwzięciami, podlegają odpowiedniej ocenie ich skutków dla danego obszaru, z punktu widzenia założeń jego ochrony.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa - wcześniej dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywa ptasia)

Głównym celem tej Dyrektywy jest utrzymanie (lub dostosowanie) populacji gatunków ptaków na poziomie odpowiadającym wymaganiom ekologicznym, naukowym i kulturowym. Przy czym przy osiąganiu tego celu nakazuje ona uwzględnianie wymagań ekonomicznych i rekreacyjnych (pod tym ostatnim pojęciem kryje się przede wszystkim łowiectwo). Dla skutecznej ochrony ptaków, Dyrektywa ta wykorzystuje następujące metody:

- wprowadza szereg zakazów w stosunku do działań nakierowanych na ptaki;
- nakazuje ochronę siedlisk ptaków (to jest chyba najcenniejsze postanowienie tego aktu;
- ogranicza introdukcję gatunków obcych;
- ustala zasady i ograniczenia dotyczące gospodarczego i rekreacyjnego wykorzystania ptaków;
- postuluje wprowadzenie koniecznych zapisów w prawie krajowym;
- nakazuje kontrolę realizacji ochrony i jej skutków, a w razie wykazanej przez tę kontrolę niskiej skuteczności działań ochronnych - modyfikowanie stosowanych metod.

Bardzo istotne są postanowienia tej Dyrektywy dotyczące obowiązku ochrony siedlisk ptaków. Ochrona ta ma obejmować:

- ze względu na rodzaj terytorium: lądy (wraz z wodami śródlądowymi) i europejskie obszary mórz;
- ze względu na charakter wykorzystywania przez ptaki: lęgowiska, pierzowiska, zimowiska i miejsca postoju;
- pod względem priorytetu ochrony: obowiązkową ochronę siedlisk uznanych za obszary specjalnej ochrony (OSO), a w miarę możliwości - ochronę pozostałych siedlisk ptaków;

- ze względu na rodzaj działań: tworzenie obszarów chronionych prawem, utrzymywanie siedlisk (w tym z zachowaniem gospodarowania), odtwarzanie biotopów zniszczonych, tworzenie odpowiednich biotopów w nowych miejscach.

Chociaż Dyrektywa Ptasia nakazuje ochronę wszystkich ptaków, różnicuje rygory ochronne w zależności od stanu populacji poszczególnych gatunków. Wskazuje zarówno taksony, które powinny być otoczone specjalnie troskliwą opieką, jak i takie, na które można pod pewnymi warunkami polować. Dyrektywa ta opisuje minimalny standard ochrony ptaków na terenach należących do państw Unii. Jednakże każde państwo może wprowadzać u siebie ostrzejsze metody ochrony. Dyrektywa uwzględnia także możliwość nadzwyczajnych odstępstw od nałożonych przez nią rygorów ochronnych, "jeśli nie ma innego zadowalającego rozwiązania". Podaje jednak zamkniętą listę 6 dozwolonych przyczyn tych odstępstw:

- w interesie zdrowia i bezpieczeństwa publicznego;
- w interesie bezpieczeństwa ruchu powietrznego;
- w celu zapobieżenia poważnym szkodom w plonach, wśród zwierząt hodowlanych, w lasach, hodowli ryb i wodach;
- w celu ochrony flory i fauny;
- ze względu na potrzeby prac badawczych i nauczanie, oraz konieczne do tego ponowne zasiedlanie, reintrodukcję i rozmnażanie;
- w celu zezwolenia, na warunkach ścisłego nadzoru i na zasadzie wybiórczej, na chwytanie, przetrzymywanie lub inne rozsądne wykorzystanie niektórych ptaków w niewielkich ilościach.

Sformułowania dotyczące tych przyczyn są dosyć pojemne, jednak Dyrektywa nakazuje bardzo rozsądne ich stosowanie. Każdorazowo musi być to indywidualna decyzja upoważnionego organu władzy, wskazująca nie tylko gatunek, którego dotyczy odstępstwo, ale i skalę jego wykorzystania, dopuszczone środki i metody chwytania lub zabijania ptaków, dokładne okoliczności, czas i miejsce wykonywania tych czynności oraz uprawnione do tego osoby. Należy także bezwzględnie kontrolować skalę wykorzystania wprowadzonych odstępstw. Państwa, które zdecydują się skorzystać z możliwości odstępstw od zasad ochrony, muszą co roku przedstawiać raport dotyczący ich stosowania. Musi on umożliwiać ocenę, czy działania te nie stanowią zagrożenia dla osiągnięcia celów Dyrektywy.

6.2. Poziom Krajowy

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski.

Celem głównym strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Cele i obszary interwencji Strategii przedstawiają się następująco:

- Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo:

- ✓ Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem,
- ✓ Cel I.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe,
- ✓ Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela,
- Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka
 - ✓ Cel II.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej,
 - ✓ Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki,
 - ✓ Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki,
 - ✓ Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego,
 - ✓ Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych,
 - ✓ Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko,
 - ✓ Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu,
- Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna:
 - ✓ Cel III.1. Integracja społeczna,
 - ✓ Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych,
 - ✓ Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko obejmuje dwa istotne obszary: energetykę i środowisko, wskazując m.in. kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 roku.

Celem głównym strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.

Cel główny Strategii realizowany będzie poprzez cele szczegółowe i kierunki interwencji przedstawione poniżej:

- Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:
 - ✓ 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
 - ✓ 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
 - ✓ 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
 - ✓ 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią,
- Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię:
 - ✓ 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
 - ✓ 2.2. Poprawa efektywności energetycznej,
 - ✓ 2.3. Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych,

- ✓ 2.4. Modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowanie do wprowadzenia energetyki jądrowej,
- ✓ 2.5. Rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy,
- ✓ 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych odnawialnych źródeł energii,
- ✓ 2.7. Rozwój energetyki na obszarach podmiejskich i wiejskich,
- Cel 3. Poprawa stanu środowiska:
 - ✓ 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
 - ✓ 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
 - ✓ 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
 - ✓ 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
 - ✓ 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy

Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015–2020

Nadrzędny cel Programu określony został jako „Poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społecznym i gospodarczym kraju”. W celu jego realizacji - przy uwzględnieniu konieczności objęcia działaniami dla zachowania różnorodności biologicznej całej przyrody, bez względu na formę jej użytkowania, stopień przekształcenia lub zniszczenia – wskazano 7 celów strategicznych:

- Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej
- Doskonalenie systemu ochrony przyrody
- Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków
- Utrzymanie i odbudowa funkcji ekosystemów będących źródłem usług dla człowieka
- Zwiększenie integracji działalności sektorów gospodarki z celami ochrony różnorodności biologicznej
- Ograniczanie zagrożeń wynikających ze zmian klimatu oraz presji ze strony gatunków inwazyjnych
- Zwiększenie udziału Polski na forum międzynarodowym w zakresie ochrony różnorodności biologicznej

Strategia rozwoju województwa lubelskiego na lata 2014 - 2020 z perspektywą do 2030 roku

Strategia rozwoju województwa lubelskiego jako najważniejszy dokument strategiczny regionu jest zapisem świadomych wyborów społeczności regionu, zorientowanych na rozwiązanie głównych problemów i utrzymanie województwa na ścieżce trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz podnoszenie konkurencyjności. Obraz

województwa lubelskiego jako regionu zapewniającego dostęp do usług publicznych o wysokim standardzie, o nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie gospodarce oraz istotnego partnera w procesie rozwoju Europy stanowi wizję dokumentu której osiągnięcie w roku 2020 wymaga skoncentrowania działań realizowanych w regionie w trzech celach strategicznych. W horyzoncie 2020 r. strategiczne cele rozwoju regionu lubelskiego, których realizacji będą służyły działania samorządu województwa, są określone następująco:

- Wzmacnianie urbanizacji regionu,
- Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich,
- Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu.

Program Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023

„Program Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2023 ” uwzględniając analizę i ocenę stanu środowiska, określa:

- wojewódzkie cele ekologiczne do 2023 roku wraz z kierunkami działań,
- plan operacyjny w latach 2016-2023,
- zarządzanie Programem,
- finansowanie Programu.

Cele ekologiczne do 2019 roku wraz z kierunkami działań zostały ujęte w dziesięciu blokach tematycznych:

- I Ochrona klimatu i jakości powietrza
Cel: Poprawa jakości powietrza do osiągnięcia poziomów wymaganych przepisami prawa, spełnianie standardów emisyjnych z instalacji oraz promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- II Zagrożenia hałasem
Cel: Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego;
- III Pola elektromagnetyczne
Cel: Stała kontrola potencjalnych źródeł pól elektromagnetycznych;
- IV Gospodarowanie wodami
Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych województwa oraz zapewnienie skutecznej ochrony przed powodzią i suszą;
- V Gospodarka wodno-ściekowa
Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych województwa;
- VI Zasoby geologiczne
Cel: Optymalizacja wykorzystania zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko w trakcie prowadzenia geologicznych prac poszukiwawczych i rozpoznawczych oraz w trakcie eksploatacji złóż kopalin;
- VII Gleby

Cel: Ochrona gleb na terenach rolnych i leśnych, ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe oraz zwiększenie skali rekultywacji terenów zdegradowanych;

➤ VIII Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: Ograniczenie ilości odpadów kierowanych do składowania, zapobieganie powstawaniu odpadów, zwiększenie poziomu recyklingu odpadów i przygotowania do ponownego użycia, zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie;

➤ IX Zasoby przyrodnicze

Cel: Zachowanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej województwa, a także rozwój trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej oraz wdrożenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody;

➤ X Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Ograniczanie skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do 2023 roku

Cele i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego dotyczą 4 obszarów interwencji - gospodarka odpadami, ochrona powietrza i klimatu, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby przyrodnicze, które zdaniem powiatu są obszarami priorytetowymi, a realizowane w ich ramach zadania bezpośrednio wpłyną na poprawę stanu środowiska na terenie powiatu.

Cele i zadania ochrony środowiska w powiecie kraśnickim:

Gospodarka wodno-ściekowa

- zapobieganie zanieczyszczeniu słodkich wód powierzchniowych i podziemnych, ze szczególnym naciskiem na zapobieganie u źródła,
- przywracanie wodom podziemnym i powierzchniowym właściwego stanu ekologicznego, a przez to zapewnienie między innymi odpowiednich źródeł poboru wody do picia,
- przywrócenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych (wg wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i ekologicznych) do stanu wynikającego z planowanego sposobu ich użytkowania oraz potrzeb związanych z ich funkcjami ekologicznymi,
- restrukturyzacja poboru wód do celów użytkowych w taki sposób, aby zasoby wód podziemnych były użytkowane wyłącznie dla potrzeb ludności, jako woda do picia i surowiec dla przemysłu spożywczego,
- realizacja budowy zbiorników retencyjnych i małej retencji dla wyrównania przepływu w rzekach oraz racjonalizacja gospodarowania spływami opadowymi w celu ograniczenia szybkiego ich odprowadzania do wód otwartych i unikania przesuszenia terenu,

- zachowanie naturalnych zbiorników retencyjnych, takich jak tereny podmokłe i nieuregulowane cieki wodne, głównie w ramach działań w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej,
- likwidacja zrzutu ścieków nieoczyszczonych z miejscowości położonych na terenie powiatu i zakładów przemysłowych;
- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, w celu spełnienia przez te wody standardów jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej,
- zmniejszenie wodochłonności produkcji przemysłowej,
- zaspokojenie zapotrzebowania mieszkańców powiatu w odpowiedniej jakości wodę do picia, poprzez ochronę wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników tych wód na obszarze powiatu; ustanowienie obszarów ochronnych tych zbiorników,
- realizacja programu poprawy jakości wody dostarczanej przez wodociągi komunalne ludności (zarówno w mieście jak i na wsi) i dostosowanie jej do zastrzonych wymagań.

Ochrona powietrza i klimatu

- konsekwentne ograniczanie emisji zanieczyszczeń u źródła, poprzez zmiany nośników energii,
- w zabudowie rozproszonej zarówno indywidualnej, jak i w budynkach użyteczności publicznej propagowanie ogrzewania ze źródeł energii odnawialnej (biomasa, zrębki, brykiety, pelety),
- stosowanie czystszych surowców i technologii (zgodnie z zasadą korzystania z najlepszych dostępnych technik i dostępnych metod),
- minimalizację zużycia energii i surowców.

Zasoby przyrodnicze

- tworzenie warunków do realizacji strategii zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu,
- poprawa stanu środowiska - usunięcie lub ograniczenie zagrożeń dla zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej,
- zachowanie, odtworzenie i wzbogacanie zasobów przyrody.

Gospodarka odpadami

- zwiększenie wysiłków na rzecz uzyskania wsparcia finansowego z Unii Europejskiej (w ramach funduszy przedakcesyjnych, funduszy strukturalnych i funduszu spójności), jak również z międzynarodowych instytucji finansowych,
- rozszerzenie mechanizmów rynkowych oraz przygotowanie skutecznych instrumentów ekonomicznych zmierzających w kierunku rozwiązań obowiązujących w krajach Unii Europejskiej na recykling i odzysk materiałów),
- ograniczenie ilości odpadów składanych na składowiskach odpadów.

7. ZAŁOŻENIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY KRAŚNIK NA LATA 2019 - 2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Naczelną zasadą przyjętą w przedmiotowym Programie jest zasada zrównoważonego rozwoju w celu umożliwienia lepszego zagospodarowania istniejącego potencjału gminy (zasobów środowiska, surowców naturalnych, obiektów, sprzętu, ludzi oraz wiedzy).

Na podstawie kompleksowej analizy stanu środowiska i źródeł jego przekształcenia przedstawiono poniżej propozycję działań w sferze środowiskowej, społecznej i gospodarczej. Daje to możliwość planowania przyszłości gminy w perspektywie kilkunastu lat i umożliwia aktywizację społeczeństwa gminy, zwiększenie inicjatyw i wpływu społeczności na realizację działań rozwojowych.

Cele i działania proponowane w Programie ochrony środowiska powinny posłużyć do tworzenia warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa, które polegać będą w pierwszej kolejności na niepogarszaniu stanu środowiska przyrodniczego na danym terenie, a następnie na jego poprawie. Realizacja wytyczonych celów Programu powinna spowodować zrównoważony rozwój gospodarczy, polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie gminy.

Cele i działania proponowane w Programie są spójne i tożsame oraz stanowią kontynuację celów określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Kraśnik na lata 2015 - 2018 z perspektywą do 2022 roku

7.1. Cele ekologiczne

Kompleksowość zagadnień ochrony środowiska, a także zakres przeobrażeń na terenie gminy wymusił wyznaczenie celów średniookresowych i priorytetowych, a także przyjęcie zadań z zakresu wielu sektorów ochrony środowiska. Spośród nich dokonaniu wyboru najistotniejszych zagadnień, których rozwiązanie przyczyni się w przyszłości do poprawy stanu środowiska na terenie gminy.

Wyboru priorytetów ekologicznych dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy Kraśnik, uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, a także innych wymagań w zakresie ochrony środowiska. Wybór priorytetowych przedsięwzięć ekologicznych na terenie gminy na lata 2019 - 2022 z perspektywą do 2026 roku przeprowadzono przy zastosowaniu następujących kryteriów organizacyjnych i środowiskowych.

Kryteria o charakterze organizacyjnym:

- ☐ wymiar przedsięwzięcia (lokalny, ponadlokalny),
- ☐ konieczność realizacji przedsięwzięcia ze względów prawnych,
- ☐ zabezpieczenie środków na realizację lub możliwość uzyskania dodatkowych zewnętrznych środków finansowych (Unia Europejska lub inne źródła zagraniczne lub krajowe),
- ☐ efektywność ekologiczna przedsięwzięcia,
- ☐ znaczenie przedsięwzięcia w skali regionalnej,
- ☐ spełnianie wymogów zrównoważonego rozwoju.

Kryteria o charakterze środowiskowym:

- możliwość likwidacji lub ograniczenia najpoważniejszych zagrożeń środowiska i zdrowia ludzi,
- zgodność z celami ekologicznymi i zasadniczymi kierunkami zadań wynikających z Programu ochrony środowiska dla województwa lubelskiego i powiatu lubelskiego,
- zgodność z międzynarodowymi zobowiązaniami Polski w zakresie ochrony środowiska,
- skala dysproporcji między aktualnym i prognozowanym stanem środowiska a stanem wymaganym przez prawo,
- skala efektywności ekologicznej przedsięwzięcia,
- wieloaspektowość efektów ekologicznych przedsięwzięcia (możliwość jednoczesnego osiągnięcia poprawy stanu środowiska w zakresie kilku elementów środowiska).

7.2. Cele ekologiczne dla gminy Kraśnik

Kierując się podanymi powyżej kryteriami, wyznaczono następujące cele dla gminy Kraśnik z zakresu ochrony środowiska:

1. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz wykształcenie u nich poczucia odpowiedzialności za stan środowiska
2. Ochrona powietrza
3. Racjonalne gospodarowanie zasobami surowców, wody i energii.
4. Utrzymanie dobrego stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
5. Poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców poprzez współdziałanie sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia
6. Efektywny system gospodarowania odpadami komunalnymi
7. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

8. KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH

8.1. Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych.

Wszystkie działania człowieka są prowadzone w środowisku przyrodniczym, mają więc wpływ na jego stan obecny i przyszły. Oznacza to konieczność takiego gospodarowania, aby zachować środowisko w możliwie dobrym stanie dla przyszłych pokoleń. Tak więc kryteria zrównoważonego rozwoju powinny być uwzględnione we wszystkich dokumentach strategicznych sektorów gospodarczych. Dokumenty te, zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, powinny być poddawane tzw. strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko w celu sprawdzenia, czy rozwiązania w nich zawarte nie przyniosą zagrożenia dla środowiska teraz i w przyszłości.

Cel średniookresowy do 2026 roku

**Dążenie, aby projekty dokumentów strategicznych
były zgodne z obowiązującym prawem i uwzględniały zasady związane z
ochroną środowiska**

8.2. Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska

Rola edukacji ekologicznej w procesie realizacji polityki środowiskowej, a więc i obowiązków ekologicznych, jest szczególnie istotna. Problem niedostatków w zakresie ochrony środowiska jest widoczny nie tylko z punktu widzenia stosowanych przez przedsiębiorców technologii (a raczej ich niestosowania), jak i wyrobienia w społeczeństwie, szacunku do otaczającej przyrody. Nie chodzi również tylko o edukację w ścisłym tego słowa znaczeniu, czyli proces nauczania, świadczony w ramach systemu oświaty, ale o kształtowanie świadomości ekologicznej w każdej dziedzinie życia, mającej jakikolwiek związek z ochroną środowiska.

Cel średniookresowy do 2026 roku

**Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz wykształcenie u
nich poczucia odpowiedzialności za stan środowiska**

Kierunki działań:

Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Wspieranie merytoryczne i finansowe aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży np. organizowanie konkursów i sesji popularno-naukowych związanych z tematyką środowiskową.	gmina Kraśnik, Jednostki gminne
Wsparcie finansowe projektów z zakresu edukacji ekologicznej o zasięgu gminnym i ponadgminnym.	gmina Kraśnik, Organizacje Pozarządowe
Współdziałanie władz gminnych z mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i działań podejmowanych na rzecz jego ochrony.	gmina Kraśnik, media
Udział przedstawicieli Urzędu Gminy w szkoleniach z zakresu publicznego dostępu do informacji o środowisku.	gmina Kraśnik
Doskonalenie metod udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie przez wszystkie instytucje publiczne	gmina Kraśnik
Edukacja ekologiczna oraz promowanie działalności proekologicznej	gmina Kraśnik

8.3. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym

Miejscowy plan, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jest podstawowym instrumentem kształtowania ładu przestrzennego pozwalającym gminom na racjonalną gospodarkę terenami. Poza planem miejscowym w systemie planowania przestrzennego występują instrumenty pomocnicze, w postaci decyzji lokalizacyjnych. Pomimo istnienia ustawy oraz ustaw określających kompetencje w tym zakresie samorządów wszystkich szczebli znaczna powierzchnia kraju nie jest objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Taka sytuacja powoduje wydawanie wielu decyzji lokalizacyjnych i gospodarczych, podejmowanych bez uwzględnienia konieczności zachowania ładu przestrzennego

i uporządkowanego rozwoju terenów mieszkaniowych, przemysłowych czy rekreacyjnych.

Cel średniookresowy do 2026 roku

Dostosowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego do wymogów ochrony środowiska

Kierunki działań:

Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w szczególności wynikających z opracowań ekofizjograficznych, prognoz oddziaływania na środowisko.	gmina Kraśnik
Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego wyników monitoringu środowiska, w szczególności w zakresie powietrza, wód i hałasu.	gmina Kraśnik

9. OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH

9.1. Ochrona przyrody

Głównym celem polityki gminy jest osiągnięcie harmonijnego, trwale zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego, który godziłby efektywne wykorzystanie zasobów gospodarczych, głównie wysokiej jakości gleb ze stopniowym wdrażaniem zasad ekorozwoju oraz ochrona walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Dewastacja zasobów przyrody wynika z upraszczania i skracania biegu dolin i wąwozów, osuszania terenów podmokłych i odprowadzania ścieków nieoczyszczonych, a także nadmiernego usuwania drzew i krzewów. Szczególnie uciążliwą formą antropopresji jest zajmowanie pod zabudowę terenów o wybitnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Istotnym zagrożeniem dla przyrody obszarów planowanych do ochrony jest brak odpowiednich zapisów w planowaniu przestrzennym, które skutkują nie zachowywaniem zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego i zabudowy. Poprawa w zakresie ochrony różnorodności biologicznej wymaga wzmocnienia roli obszarów chronionych w systemie planowania przestrzennego. Utrzymanie dotychczasowego i sukcesywne przywracanie pożądanego stanu różnorodności biologicznej i krajobrazowej wymaga zwiększenia skuteczności wszystkich działań i narzędzi wzmacniających różnorodność biologiczną i krajobrazową, szczególnie skuteczności narzędzi planistycznych (plan zagospodarowania przestrzennego) jako narzędzia ochrony przyrody i krajobrazu oraz kształtowania ładu przestrzennego. Należy wprowadzić zakaz dokonywania zmian stosunków wodnych, osuszania bagien i gruntów podmokłych oraz likwidacji oczek wodnych i pozostałości starorzecza.

Cel średniookresowy do 2026 roku

Zachowanie różnorodności biologicznej

Kierunki działań:

Ochrona i rozwój systemów obszarów chronionych:

Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych.	gmina Kraśnik
Ochrona i zwiększanie różnorodności biologicznej.	gmina Kraśnik
Ochrona terenów przyrodniczo cennych przed niewłaściwym sposobem użytkowania.	gmina Kraśnik powiat Kraśnicki
Wdrażanie działań w zakresie wzrostu świadomości zagadnień różnorodności biologicznej i ich roli w rozwoju gminy.	gmina Kraśnik

Ochrona fauny i flory

Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Zachowanie istniejących zbiorników wodnych.	gmina Kraśnik, PGW Wody Polskie
Stały nadzór nad rozwojem uciążliwego przemysłu.	gmina Kraśnik, powiat Kraśnicki
Wprowadzenie do Planu Zagospodarowania Przestrzennego zapisów określających sposoby użytkowania elementów cennych przyrodniczo (torfowiska, oczka wodne, brzegi rzek).	gmina Kraśnik
Ochrona zwierząt i roślin.	gmina Kraśnik

Ochrona i utrzymanie krajobrazu tradycyjnego

Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Wzmocnienie roli rekreacyjnej zieleni.	gmina Kraśnik
Rozwój sieci szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych na terenach interesujących przyrodniczo.	gmina Kraśnik Nadleśnictwo,
Zachowanie istniejącej zieleni urządzonej.	gmina Kraśnik
Ochrona krajobrazu.	gmina Kraśnik
Promowanie produktów rolniczych pochodzących z gospodarstw o tradycyjnym typie gospodarowania, jako produktów ekologicznych.	gmina Kraśnik
Opracowanie programu wspierania rozwoju gospodarstw agroturystycznych w gminie, a szczególnie tam, gdzie dotychczas brak form tej działalności.	gmina Kraśnik

Cel średniookresowy do 2026 roku

Rozwijanie wielofunkcyjnej gospodarki leśnej oraz zrównoważone użytkowanie zasobami leśnymi

Kierunki działań:

Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, urządzenie i	gmina Kraśnik

utrzymanie zieleni, zadrzewień, zakrzewień na terenach będących własnością gminy.	
Inwentaryzacja i weryfikacja klasyfikacji gruntów pod kątem pełnego uwzględnienia gruntów zalesionych i zadrzewionych oraz ujęcie granicy rolno-leśnej w planach zagospodarowania przestrzennego.	Nadleśnictwo, gmina Kraśnik
Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej oraz nieużytków i terenów zdegradowanych i przekształconych gatunkami rodzimymi.	Nadleśnictwo, właściciele gruntów
Stały nadzór nad gospodarką leśną w lasach państwowych.	powiat Kraśnicki
Prowadzenie ciągłej kampanii edukacyjno – informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie celów i korzyści z trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.	gmina Kraśnik , Nadleśnictwo
Zapewnienie trwałości i wielofunkcyjności lasów.	Nadleśnictwo
Inwentaryzacja zasobów leśnych pod kątem ich stanu zdrowotnego.	Nadleśnictwo
Zachowanie istniejących kompleksów leśnych.	Nadleśnictwo
Prowadzenie gospodarki leśnej ze szczególnym uwzględnieniem pozaprodukcyjnych funkcji lasu.	Nadleśnictwo
Ochrona gleb leśnych.	Nadleśnictwo
Stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki, nielegalne wysypiska śmieci).	Nadleśnictwo

9.2. Racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska

Jednym z podstawowych celów polityki ekologicznej państwa jest zmniejszanie energochłonności i wodochłonności gospodarki, zarówno w procesach wytwórczych jak i w świadczeniu usług oraz w gospodarce rolnej i gospodarstwach domowych.

W ramach tego zagadnienia pod uwagę należy wziąć przede wszystkim zmniejszenie materiałochłonności, odpadowości, wodochłonności i energochłonności produkcji przemysłowej. Jest to podejście korzystne zarówno ze względów ochrony zasobów środowiska, jak też ekonomii prowadzonych procesów technologicznych w poszczególnych zakładach. Oprócz minimalizacji oddziaływania na środowisko, poprzez pobór wody, surowców naturalnych i energii, wytwórcy z sektora gospodarczego mają szansę ponosić niższe opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska oraz redukować koszty energii i surowców stosowanych w produkcji.

Z uwagi na wprowadzanie nowych technologii oraz uwarunkowania ekonomiczne większość przedsiębiorstw, instytucji oraz spółdzielni realizuje zadania w celu osiągnięcia zrównoważonego wykorzystania surowców, materiałów, wody i energii m.in. poprzez:

- wymianę starych odcinków sieci wodociągowej z zastosowaniem nowych technologii oraz stosowanie doszczelniaczy przy usuwaniu awarii,
- stosowanie w miarę możliwości zamkniętych układów obiegu wody,
- odpady przemysłowe są gromadzone, przechowywane i przekazywane jednostkom do tego celu upoważnionym (zgodnie z posiadanymi decyzjami),
- wprowadza się nowe małoodpadowe technologie,
- przeprowadza się termomodernizację budynków,

- dokonuje się wymiany pieców węglowych na piece bardziej ekonomiczne i ekologiczne,
- zarządy spółdzielni, zarządcy budynków sukcesywnie wprowadzają w każdym budynku liczniki dostarczanej energii cieplnej na potrzeby CO oraz liczniki na ciepłą i zimną wodę.

Realizacja tego celu będzie wymagała zaangażowania instytucji publicznych, przedsiębiorstw i obywateli w działania w zakresie wprowadzania i upowszechniania wysoce energooszczędnych i wodooszczędnych technologii i wyrobów. Zasadnicze kierunki działań w celu dalszego zmniejszania jednostkowego zużycia energii we wszystkich dziedzinach sfery produkcji, świadczenia usług i konsumpcji będą polegały na:

- szerokim wprowadzaniu wysoce energooszczędnych i wodooszczędnych technologii i urządzeń w tych dziedzinach produkcji i usług, których aktywność zostanie utrzymana lub będzie wzrastać, a także szerokim wprowadzaniu takich technologii i urządzeń do stosowania w gospodarstwach domowych, instytucjach publicznych i obiektach użyteczności publicznej,
- zmniejszeniu strat energii, zwłaszcza energii cieplnej, wody, w systemach przesyłowych, poprawie parametrów energetycznych budynków oraz dalszym podnoszeniu sprawności wytwarzania energii i tym samym dalszej poprawie relacji pomiędzy ilością wytwarzanej energii finalnej oraz ilością zużywanej energii pierwotnej.

Cel średniookresowy do 2026 roku

Racjonalne gospodarowanie zasobami surowców, wody i energii	
Kierunki działań:	
Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Wspieranie stosowania zamkniętych obiegów wody w przedsiębiorstwach.	Podmioty gospodarcze
Stosowanie technologii przyjaznych dla środowiska naturalnego.	Właściciele nieruchomości, podmioty gospodarcze
Promowanie wprowadzania systemów recyklingu umożliwiających wielokrotne użytkowanie materiałów	gmina Kraśnik
Wykorzystywanie alternatywnych źródeł energii	Właściciele nieruchomości, podmioty gospodarcze
Opomiarowanie wszystkich odbiorców wody w gminie	gmina Kraśnik, Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

9.3. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią

Zmienność sezonowa i przestrzenna zasobów wodnych, zagrożenia dla działalności człowieka wynikające z cyklicznie występujących ekstremalnych zjawisk przyrodniczych – powodzi i susz są przyczyną podejmowania wielu działań dla ograniczenia negatywnych skutków tych zjawisk.

Cel średniookresowy do 2026 roku

Zabezpieczenie przed skutkami powodzi

Kierunki działań:

Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Systematyczna konserwacja rzek i cieków.	PGW Wody Polskie
Przystosowanie terenów międzywala do szybkiego reagowania w przypadku powodzi (wycinanie lasów i zarośli lęgowych, odnowa użytków zielonych, konserwacja rowów melioracyjnych).	PGW Wody Polskie, gmina Kraśnik, właściciele nieruchomości
Inicjowanie i sprzyjanie działaniom związanym z małą retencją.	gmina Kraśnik

9.4. Ochrona powierzchni ziemi

Wytworzenie się określonych profilów glebowych oraz ich przydatność rolnicza pozostaje w ścisłym związku z budową geologiczną i morfologią danego obszaru. Właściwości gleb, stanowiące jeden z podstawowych komponentów środowiska przyrodniczego decydują o ich przydatności dla rolniczego wykorzystania.

Do głównych czynników powodujących degradację chemiczną gleb zalicza się:

- ☐ nadmierną zawartość metali ciężkich takich jak: kadm, miedź, nikiel oraz innych substancji chemicznych, np. ropopochodnych,
- ☐ zasolenie,
- ☐ nadmierną alkalizację,
- ☐ zakwaszenie przez związki siarki i azotu,
- ☐ skażenie radioaktywne.

Zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi mogą wystąpić wzdłuż dróg, zwłaszcza tych po których przemieszczają się największe ilości pojazdów (drogi krajowe i wojewódzkie).

Nadmierna zawartość metali ciężkich degraduje biologiczne właściwości gleb, powoduje zanieczyszczenie łańcucha żywieniowego i wód gruntowych. Szczególne zagrożenie stwarzają one w glebach kwaśnych, przechodzą bowiem w formy łatwo dostępne dla roślin.

Cel średniookresowy do 2026 roku

Ochrona jakości gleb, rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych oraz przywracanie im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej

Kierunki działań:

Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Realizacja Programu rekultywacji gleb zdegradowanych na obszarach	Nadleśnictwo,

rolniczego użytkowania, w tym ich zalesianie gatunkami rodzimymi.	właściciele gruntów
Zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku rolnym, leśnym i rekreacyjno-wypoczynkowym.	Właściciele gruntów
Właściwe kształtowanie ekosystemów rolnych z wykorzystaniem otaczających je systemów naturalnych i ich zdolności do autoregulacji m.in. poprzez wdrażanie programów rolno-środowiskowych.	Właściciele gruntów, gmina Kraśnik
Przeciwdziałanie degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych.	Właściciele gruntów i obiektów przemysłowych, gmina Kraśnik
Prowadzenie monitoringu jakości gleby i ziemi.	WIOŚ Lublin, Stacje chemiczno-rolnicze, właściciele gruntów
Przeciwdziałanie erozji gleb poprzez stosowanie odpowiednich zabiegów na gruntach o nachyleniu powyżej 10%.	Właściciele gruntów
Ograniczanie erozji wodnej i wietrznej gleby poprzez możliwie jak najdłuższe utrzymywanie pokrywy roślinnej w postaci wprowadzenia upraw wieloletnich oraz wsiewek i poplonów.	Właściciele gruntów
Racjonalne użycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych oraz stosowanie technik naturalnych (fito i agromelioracyjnych) w celu zwiększenia udziału materii organicznej w glebie.	Właściciele gruntów
Przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne	Właściciele gruntów

10. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO

10.1. Środowisko a zdrowie

Jakość środowiska w znacznym stopniu wpływa na stan zdrowia. Wg raportu WHO około 25% zgonów i chorób w skali globalnej jest wynikiem negatywnego oddziaływania środowiskowego. Zanieczyszczenie środowiska ma swój udział w rozwoju - aż 80% chorób, pośrednio wpływa też na ogólny stan zdrowia fizycznego i psychicznego poprzez ograniczenie człowiekowi dostępu do zasobów środowiskowych a co za tym idzie ograniczenie możliwości wypoczynku i wrażeń estetycznych.

Dlatego też program ochrony środowiska powinien ujmować zjawiska globalne i długofalowe, wpływające zarówno na zdrowie fizyczne jak i na komfort psychiczny człowieka. Do największych problemów mających wpływ na stan zdrowia ludzi należą:

- ☐ jakość wody przeznaczonej do spożycia,
- ☐ zanieczyszczenie wód gruntowych,
- ☐ zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego,
- ☐ emisja hałasu.

Cel średniookresowy do 2026 roku

Poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców poprzez współdziałanie sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia

Kierunki działań:

Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Monitoring jakości wody do spożycia przez ludzi szczególnie w odniesieniu do zawartości w wodzie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), trihalometanów (THM) oraz metali ciężkich.	Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej
Prowadzenie nadzoru nad warunkami pracy pracowników ze szczególnym uwzględnieniem narażania na czynniki biologiczne oraz substancje chemiczne niebezpieczne.	Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowa Inspekcja Pracy
Promocja zdrowego stylu życia i unikanie zagrożeń oraz profilaktyka chorób cywilizacyjnych i ograniczenie zewnętrznych przyczyn ich powstawania.	gmina Kraśnik, Organizacje pozarządowe

10.2. Ochrona powietrza

Powietrze jest tym komponentem środowiska, do którego emitowana jest większość zanieczyszczeń powstających na powierzchni Ziemi, zarówno w rezultacie procesów naturalnych, jak i działalności człowieka.

Współcześnie coraz trudniej jest wskazać rejony, w których powietrze atmosferyczne byłoby całkowicie wolne od zanieczyszczeń. W skali kraju największym wytwórcą zanieczyszczeń powietrza jest sektor energetyczny, z którego pochodzi ponad 70% emisji oraz przemysł cementowo - wapienniczy i chemiczny. Pomimo wyraźnego spadku emisji z zakładów przemysłowych nadal niepokojący pozostaje wysoki poziom emisji pochodzącej z sektora bytowo-komunalnego, czyli tzw. emisji „niskiej”. Niska emisja zanieczyszczeń powietrza jest emisją pochodzącą z lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych opalanych najczęściej węglem tanim, a więc o złej charakterystyce i niskich parametrach grzewczych. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania. Mimo stosunkowo niewielkiego udziału niskiej emisji w globalnej emisji zanieczyszczeń, jej wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia jest istotny, głównie ze względu na lokalizacje tych źródeł oraz warunki wprowadzania zanieczyszczeń do atmosfery.

Z procesem spalania węgla, zwłaszcza w nisko sprawnych paleniskach indywidualnych i małych kotłach z rusztem stałym związana jest emisja benzo(a)pirenu należącego do grupy węglowodorów aromatycznych. Poziom stężeń substancji podstawowych wprowadzanych do powietrza wykazuje tendencję spadkową, oprócz wzrostu emisji dwutlenku azotu wynikającej z oddziaływania ruchu samochodowego.

Działania ograniczające emisję substancji podstawowych wiążą się przede wszystkim ze zmianą nośników energii (gazyfikacja) oraz „ocieplnieniem” gospodarstw domowych (likwidacja emisji niskiej). Znacznym problemem, szczególnie w dużych miastach, jest również emisja ze środków transportu. W dużych ośrodkach przemysłowych udział zanieczyszczeń komunikacyjnych jest porównywalny

z zanieczyszczeniami pochodzącymi z emitorów przemysłowych i energetycznych. Szczególnie uciążliwe są zanieczyszczenia gazowe powstające w trakcie spalania paliw przez pojazdy mechaniczne. Drugą grupę emisji komunikacyjnych stanowią pyły, powstające w wyniku tarcia i zużywania się elementów pojazdów. Biorąc pod uwagę tendencje zmian emisji NO_x zwraca uwagę rosnący z roku na rok poziom emisji ze źródeł mobilnych, przy spadku emisji tego zanieczyszczenia ze źródeł stacjonarnych.

Zanieczyszczenia powietrza można podzielić na dwie grupy:

- zanieczyszczenia gazowe – związki chemiczne w stanie lotnym np.: tlenki azotu, tlenki siarki, tlenek i dwutlenek węgla, węglowodory. Zanieczyszczenia gazowe, które wpływają na stan atmosfery w skali globalnej to: dwutlenek węgla (CO₂), metan (CH₄) i tlenki azotu (NO_x). Nazywamy je gazami cieplarnianymi, ponieważ są odpowiedzialne za globalne ocieplenie, spowodowane zarówno działalnością człowieka, jak też procesami naturalnymi;
- zanieczyszczenia pyłowe:
 - pyły o działaniu toksycznym – są to pyły zawierające metale ciężkie, pyły radioaktywne, azbestowe, pyły fluorków oraz niektórych nawozów mineralnych,
 - pyły szkodliwe – pyły te mogą działać uczulająco; zawierają one krzemionkę, drewno, bawełnę, glinokrzemiany;
 - pyły obojętne – które mogą mieć działanie drażniące; zawierają głównie związki żelaza, węgla, gipsu, wapienia.

Należy zwrócić uwagę, że emisja ze źródeł mobilnych a także, tzw. niska emisja ze spalania paliw przyczynia się do tworzenia emisji wtórnej. Na skutek reakcji fotochemicznych przebiegających z udziałem występujących w powietrzu tlenków azotu, węglowodorów i światła słonecznego (przy wysokiej temperaturze) powstaje w dolnych partiach atmosfery silnie toksyczny ozon. Maksima koncentracji ozonu obserwuje się z reguły w większych odległościach od głównych arterii komunikacyjnych, w miejscach koncentracji w powietrzu lekkich węglowodorów, np. w parkach i lasach podmiejskich z przewagą drzewostanu iglastego.

Procesy technologiczne realizowane w zakładach przemysłowych są źródłem emisji substancji tzw. specyficznych. Mogą to być substancje organiczne i nieorganiczne emitowane w sposób zorganizowany lub niezorganizowany (emisja punktowa i obszarowa). Za najistotniejsze z emisji substancji specyficznych uznaje się amoniak, benzo(a)piren, związki metali ciężkich, chlorowcopochodne węglowodory i dioksyny. Działania ograniczające emisje substancji specyficznych wymagają stosowania najnowszych technologii i technik minimalizujących ich powstawanie.

Cel średniookresowy do 2026 roku

Dbłość o jakość powietrza i spełnienie wymogów emisyjnych z instalacji

Kierunki działań:

Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Prowadzenie remontów istniejących dróg, m.in. zmiana nawierzchni.	Zarządcy Dróg
Upowszechnianie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznych wykorzystania potencjału energetycznego	gmina Kraśnik, powiat Kraśnicki, Organizacje

poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii.	Pozarządowe
Prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących odnawialne źródła energii.	gmina Kraśnik, powiat Kraśnicki, Organizacje Pozarządowe
Wspieranie rozwiązań pozwalających na unikanie lub zmniejszanie wielkości emisji z transportu.	Zarządcy dróg, Przedsiębiorstwa Komunikacyjne
Realizacja przedsięwzięć termomodernizacyjnych.	gmina Kraśnik, Właściciele nieruchomości
Promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki.	gmina Kraśnik, powiat Kraśnicki, Organizacje Pozarządowe
Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii oraz szkodliwości spalania odpadów w gospodarstwach domowych.	gmina Kraśnik, powiat Kraśnicki, Organizacje Pozarządowe
Szkolenia dla podmiotów gospodarczych w zakresie wymagań dotyczących ochrony środowiska.	gmina Kraśnik, Powiat Kraśnicki, Organizacje Pozarządowe
Wspieranie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji ze źródeł komunalnych m.in. wymian kotłów węglowych na paliwo gazowe, olej opałowy, biopaliwa.	gmina Kraśnik
Usprawnienie organizacji ruchu drogowego.	Zarządcy dróg
Wnikliwe prowadzenie postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć.	gmina Kraśnik, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
Zwiększenie wykorzystania paliw alternatywnych (przykładowo biopaliwa).	Podmioty gospodarcze, właściciele nieruchomości
Sprzątanie dróg przez ich zarządców w szczególności systematyczne sprzątanie na mokro dróg, chodników, w miejscach zagęszczonej zabudowy ze szczególną starannością po sezonie zimowym, po ustąpieniu śniegów	Zarządcy Dróg
Wykonywanie obowiązkowych pomiarów w zakresie wprowadzania gazów i pyłów do powietrza oraz przekazywanie odpowiednim organom w formie ustalonej prawem	Podmioty gospodarcze
Prowadzenie kontroli przez organy i inspekcje ochrony środowiska w zakresie gospodarowania odpadami – dążenie do likwidacji problemu spalania odpadów poza spalarniami i współspalarniami odpadów oraz prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania przepisów w zakresie ochrony środowiska	WIOŚ Lublin
Prowadzenie interwencji w ramach kompetencji organów i inspekcji ochrony środowiska w związku z uciążliwościami zgłaszanymi przez społeczeństwo dotyczącymi emisji gazów i pyłów do powietrza oraz emisji uciążliwych zapachów	WIOŚ Lublin

10.3. Ochrona wód

Jakość wód na obszarach zabudowanych, a szczególnie wiejskich jest niewłaściwa, stanowiąc wynik nieprawidłowości w gospodarce ściekami. Wody opadowe spływając po zetknięciu z powierzchnią ziemi, stanowią źródło zanieczyszczeń wód powierzchniowych. Spływ substancji z obszarów zlewni obciążonych działalnością człowieka, stanowi zanieczyszczenia obszarowe (główne źródło - mineralne nawożenie gleby, chemiczne środki ochrony roślin, składowanie odpadów).

Istotnym elementem, wpływającym na zagrożenie jakości wód podziemnych jest nieprawidłowe prowadzenie hodowli (gnojówka, gnojowica, wody gnojowe, soki kiszonkowe zawierają znaczne ilości materii organicznej, która przy nieprawidłowym ujmowaniu może przedostawać się do potoków lub infiltrować do wód podziemnych).

Nadrzędnym celem ochrony wód podziemnych jest zahamowanie procesów ich zanieczyszczania, jak również przywrócenie oraz zachowanie ich naturalnej jakości dla obecnych i przyszłych użytkowników, a także zachowanie naturalnych funkcji tych wód w ekosystemach.

Zagrożeniem dla wód na terenie gminy Kraśnik jest :

- niewystarczająco sieć kanalizacji sanitarnej na terenie gminy, przepełnione szamba oraz wylewanie gnojowicy na pola,
- dysproporcja pomiędzy siecią wodociągową a kanalizacyjną,
- źle prowadzona gospodarka gnojowicą i gnojówką w gospodarstwach rolnych oraz niekontrolowane stosowanie nawozów sztucznych,
- „dzikie wysypiska”.

Obserwowany od kilku lat znaczny spadek zużycia wody i przyczyniające się do tego zjawiska, m.in. stosowanie obiegów zamkniętych w przemyśle, zmiany w technologii produkcji na mniej wodochłonne, upadek wielu gałęzi przemysłu, ale również bardziej racjonalne gospodarowanie wodą, zarówno wśród odbiorców zbiorowych, jak i indywidualnych, wpływa na ilość odprowadzanych do wód powierzchniowych ścieków, zarówno komunalnych jak i przemysłowych. Podobnie jak zużycie wody – ilość ścieków systematycznie obniża się, przy czym spadek ten szczególnie dotyczy użytkowników komunalnych (ilość ścieków odprowadzanych bezpośrednio z zakładów przemysłowych utrzymuje się od lat na zbliżonym poziomie). Zmienia się również wielkość i charakter zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych. O ile w latach poprzednich dominowały zanieczyszczenia wnoszone ze źródeł punktowych, zarówno komunalnych jak i przemysłowych, tak obecnie – ze względu na ilość i standard oddawanych do eksploatacji oczyszczalni ścieków – dominować zaczynają zanieczyszczenia ze źródeł obszarowych. Na ich charakter składają się zarówno nie oczyszczone ścieki z terenów nie objętych jeszcze kanalizacją jak też i wymywane z terenów zabudowanych, łąk, pastwisk i pól uprawnych przez opady atmosferyczne substancje zanieczyszczające, w szczególności składniki nawozów mineralnych i organicznych, środki ochrony roślin, odcieki i osady. Długofalowym celem Polityki Ekologicznej Polski w zakresie gospodarki wodnej jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód tak pod względem jakościowym, jak i ilościowym. Oznacza to, że wody powierzchniowe powinny pozostawać w stanie

uksztaltowanym przez przyrodę i jednocześnie, na wyznaczonych odcinkach lub akwenach, być przydatne do:

- ☐ wykorzystania w zbiorowym zaopatrzeniu w wodę do picia,
- ☐ bytowania ryb, spełniając także odpowiednie wymagania na obszarach chronionych,
- ☐ celów kąpielowych.

Cel średniookresowy do 2026 roku

Utrzymanie dobrego stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki działań:

Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem.	gmina Kraśnik, powiat Kraśnicki, WIOŚ Lublin, Organizacje pozarządowe, PGW Wody Polskie
Współpraca ze środowiskami rolniczymi w zakresie wdrażania dobrych praktyk rolniczych, niezbędnych dla skutecznej ochrony wód przed zanieczyszczeniem obszarowym.	gmina Kraśnik, powiat Kraśnicki, WIOŚ Lublin, Organizacje pozarządowe, ARiMR
Realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu budowy kanalizacji sanitarnej.	gmina Kraśnik, Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.
Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków w miejscach, gdzie jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej.	gmina Kraśnik
Modernizacja (w razie potrzeb) sieci wodociągowej.	gmina Kraśnik, Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.
Intensyfikacja działań kontrolnych mających na celu przeciwdziałanie odprowadzania nieoczyszczonych ścieków komunalnych do wód oraz przeciwdziałanie nieprawidłowościom w odprowadzaniu ścieków przemysłowych, w tym weryfikacja pozwoleń wodno-prawnych.	gmina Kraśnik, powiat Kraśnicki, WIOŚ Lublin
Budowa szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chow zwierząt.	Podmioty gosp., Właściciele nieruchomości
Rozwój sieci monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych, dostosowanie jej do wymagań wspólnotowych.	WIOŚ Lublin

Wspieranie działań inwestycyjnych mających na celu ograniczenie i eliminację ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach do środowiska wodnego, a w szczególności substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.	Podmioty gospodarcze
---	----------------------

10.4. Gospodarka odpadami

Priorytetowymi celami w gospodarce odpadami komunalnymi są:

- ☐ wszyscy mieszkańcy gminy zostaną objęci zorganizowanym systemem zbierania odpadów,
- ☐ osiągnięcie w 2020 roku 50 % poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metalu, tworzywa sztucznego i szkła,
- ☐ osiągnięcie w 2020 roku 70 % poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych,
- ☐ zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, tak aby nie było składowanych:
 - w 2018 roku więcej niż 40%,
 - w 2020 roku więcej niż 35%
 masy tych odpadów wytworzonych w 1995 roku,
- ☐ inwentaryzacja gminy pod względem występowania dzikich wysypisk,
- ☐ podnoszenie świadomości społecznej obywateli.

Cel średniookresowy do 2026 roku

Wprowadzenie sprawnego systemu gospodarowania odpadami	
Kierunki działań:	
Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Prowadzenie intensywnej edukacji ekologicznej mieszkańców gminy w zakresie właściwego postępowania z odpadami.	gmina Kraśnik, powiat Kraśnicki, Organizacje pozarządowe
Intensyfikacja nadzoru nad podmiotami, które prowadzą działalność w zakresie odbioru odpadów na terenie gminy.	gmina Kraśnik, powiat Kraśnicki, WIOŚ Lublin
Popularyzacja opakowań ulegających biodegradacji oraz przydomowych kompostowni odpadów.	gmina Kraśnik, powiat Kraśnicki, Organizacje pozarządowe
Selektywne zbieranie odpadów niebezpiecznych przez przedsiębiorców i instytucje, jak również rozwój istniejących systemów zbierania odpadów niebezpiecznych ze źródeł rozproszonych, z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych wytwarzanych w gospodarstwach domowych.	gmina Kraśnik, właściciele nieruchomości,
Popularyzacja prawidłowego postępowania z odpadami niebezpiecznymi, przez podejmowanie kampanii informacyjno-edukacyjnych, szkoleń i konkursów.	gmina Kraśnik, Organizacje pozarządowe

10.5. Oddziaływanie hałasu

Hałas stanowi jedno ze źródeł zanieczyszczenia środowiska, wzrastające w ostatnich latach w związku z rozwojem komunikacji, uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją gminy. Odczuwany jest przez ich mieszkańców jako jeden z najbardziej uciążliwych czynników wpływających ujemnie na samopoczucie i środowisko. Hałasem nazywa się każdy dźwięk, który w danych warunkach jest określony jako szkodliwy, uciążliwy lub przeszkadzający, niezależnie od jego parametrów fizycznych. Odczucie hałasu jest więc bardzo subiektywne i zależy od wrażliwości słuchowej poszczególnych jednostek. Zespół zjawisk akustycznych zachodzących w środowisku, określony za pomocą parametrów akustycznych czasu i przestrzeni nazywa się umownie klimatem akustycznym środowiska zewnętrznego. Uciążliwość hałasu dla organizmu zależy od natężenia dźwięku, jego częstotliwości i czasu trwania.

Cel średniookresowy do 2026 roku

Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców ponadnormatywnym hałasem	
Kierunki działań:	
Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Modernizacja nawierzchni dróg.	gmina Kraśnik , Zarządcy Dróg
Usprawnianie organizacji ruchu drogowego.	Zarządcy dróg
Przestrzeganie zasad strefowania w planowaniu przestrzennym, m.in. lokalizowania w sąsiedztwie przedsięwzięć o zbliżonej uciążliwości hałasu.	gmina Kraśnik
Wykonywanie pomiarów emisji hałasu przez określonych prawem zarządców dróg i podmioty gospodarcze oraz przekazywanie wyników pomiarów uprawnionym organom ochrony środowiska w formie ustalonej prawem.	Zarządcy dróg, WIOŚ Lublin
Tworzenie bazy danych na podstawie wyników uzyskanych: z prowadzonego monitoringu przez Lubelskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, od zarządców dróg publicznych z pomiarów emisji oraz zgłoszeń w związku z występującą uciążliwością emisji hałasu.	WIOŚ Lublin
Ustalanie i egzekwowanie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku przez właściwe organy i inspekcje ochrony środowiska.	WIOŚ Lublin
Szkolenia dla podmiotów gospodarczych w zakresie wymagań dotyczących ochrony środowiska.	gmina Kraśnik, Organizacje pozarządowe

10.6. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

Rodzaje energii odnawialnej:

- ☐ energia biomasy,
- ☐ energia geotermalna,
- ☐ energia słoneczna,
- ☐ energia wiatru,
- ☐ energia wodna,

Cel średniookresowy do 2026 roku

Promocja i wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Kierunki działań:

Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Zmiana źródeł ciepła na ekologiczne	gmina Kraśnik, jednostki gminne, właściciele nieruchomości
Upowszechnianie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznych wykorzystania potencjału energetycznego poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii.	gmina Kraśnik, powiat Kraśnicki, Organizacje pozarządowe
Prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących odnawialne źródła energii.	gmina Kraśnik, powiat Kraśnicki, Organizacje pozarządowe

11. HARMONOGRAM REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ NA LATA 2019 - 2022

Tabela 12. Priorytetowe cele krótkookresowe na terenie gminy Kraśnik w latach 2019-2022

Cel Ekologiczny	Instytucja koordynująca	Kierunki działań	Szacunkowe koszty zadania w latach [tyś. zł]			
			2019	2020	2021	2022
Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz wykształcenie u nich poczucia odpowiedzialności za stan środowiska	gmina Kraśnik, Szkoły, Organizacje pozarządowe	Projekt „Ekologiczne znaczy logiczne”	49			
		Alert ekologiczny	Zależne od posiadanych środków przez organizatorów akcji			
		Dzień Ziemi				
		Sprzątanie świata				
		Dokarmianie zwierząt				
		Akcja dokarmiania ptaków				
		Konkursy wiedzy ekologiczno-przyrodniczej				
Ochrona powietrza	gmina Kraśnik	Modernizacja kotłowni i wymiana pieców c.o. w budynku Szkoły Podstawowej w Stróży	80			
		Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w gminie Kraśnik	1 617			

		Budowa, remont i modernizacja dróg gminnych:	Zależne od posiadanych środków			
Racjonalne gospodarowanie zasobami surowców, wody i energii.	gmina Kraśnik	Promowanie wprowadzania systemów recyklingu umożliwiających wielokrotne użytkowanie materiałów	Zależne od posiadanych środków przez organizatora akcji			
		Promowanie wykorzystywania alternatywnych źródeł energii				
Utrzymanie dobrego stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych	gmina Kraśnik, PGW Wody Polskie	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w miejscowości Słodków Pierwszy	3 512			
		Oczyszczanie rowów melioracyjnych	Zależne od posiadanych środków			
Poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców poprzez współdziałanie sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia	gmina Kraśnik, Organizacje pozarządowe	Promocja zdrowego stylu życia i unikanie zagrożeń oraz profilaktyka chorób cywilizacyjnych i ograniczenie zewnętrznych przyczyn ich powstawania	Zależne od posiadanych środków przez organizatorów akcji			
Utrzymanie systemu gospodarowania odpadami	gmina Kraśnik	Prowadzenie intensywnej edukacji ekologicznej mieszkańców gminy w zakresie właściwego postępowania z odpadami	Zależne od posiadanych środków przez organizatorów akcji			
		Rozwój systemu ewidencji odpadów komunalnych wytwarzanych, poddawanych odzyskowi oraz unieszkodliwianych				
		Selektywne zbieranie odpadów niebezpiecznych przez przedsiębiorców i instytucje, jak również rozwój istniejących systemów zbierania odpadów niebezpiecznych ze źródeł rozproszonych, z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych wytwarzanych w gospodarstwach domowych.				

Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	gmina Kraśnik, Organizacje pozarządowe	Upowszechnianie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznych wykorzystania potencjału energetycznego poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii.	Zależne od posiadanych środków przez organizatorów akcji
		Prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących odnawialne źródła energii.	Zależne od posiadanych środków przez organizatorów akcji

12. UWARUNKOWANIA REALIZACYJNE PROGRAMU

Realizacja Programu odbywać się będzie poprzez wykorzystanie przez władze samorządowe instrumentów prawnych, ekonomiczno – finansowych i społecznych. Ważnym czynnikiem realizacyjnym jest również przynależność Polski do Wspólnoty Europejskiej. Koordynatorem i głównym wykonawcą Programu będzie organ wykonawczy gminy – Wójt Gminy Kraśnik.

12.1. Uwarunkowania prawne

W celu realizacji polityki ekologicznej państwa na poziomie regionalnym Wójt Gminy Kraśnik zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska został obligowany do sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska. Zgodnie z art. 14 ww. ustawy Program określa w szczególności:

- ☐ cele ekologiczne,
- ☐ priorytety ekologiczne (w tym: poziomy celów długoterminowych),
- ☐ rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- ☐ środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe.

Projekt Programu podlega zaopiniowaniu przez zarząd Powiatu, a następnie uchwaleniu przez Radę Gminy. Z wykonania programu Wójt sporządza co 2 lata raport, który przedstawia radzie gminy. Realizacja **Programu ochrony środowiska dla gminy Kraśnik na lata 2019 - 2022 z perspektywą do 2026 roku** - odbywać się będzie zgodnie z przepisami prawa polskiego i unijnego, w szczególności przy uwzględnieniu zasady zrównoważonego rozwoju.

12.2. Uwarunkowania ekonomiczne

Szczególne znaczenie ma ekonomiczny aspekt realizacji Programu. Bez zabezpieczenia odpowiednich środków finansowych oraz źródeł finansowania nie jest możliwa realizacja Programu. Analizując wydatki z budżetów gminy, zauważyć można, że zadania z zakresu ochrony środowiska są bardzo kosztowne. Gminy muszą korzystać ze źródeł zewnętrznego finansowania. Konieczne jest zabezpieczenie odpowiednich środków finansowych na realizację priorytetów i celów niniejszego Programu. Główne źródła „dochodu” wspomagające realizację niniejszego Programu, na wszystkich szczeblach administracji samorządowej w województwie lubelskim, to źródła:

1. Instytucjonalne:

- ☐ budżety własne jednostek samorządu terytorialnego,
- ☐ Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- ☐ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie,
- ☐ fundusze pomocowe Unii Europejskiej na lata 2014-2020,
- ☐ Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego
- ☐ budżet Państwa,
- ☐ banki.

2. Przedmiotowe:

- ☐ administracyjne kary pieniężne wymierzane za niedopełnianie standardów określonych decyzjami administracyjnymi,
- ☐ grzywny,
- ☐ opłaty koncesyjne, za eksploatację kopalni,
- ☐ opłaty za korzystanie ze środowiska, realizowane zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”,
- ☐ kary i opłaty za brak pozwoleń w zakresie ochrony środowiska,
- ☐ środki mieszkańców i przedsiębiorców,
- ☐ dotacje, spadki i darowizny.

Środki własne samorządu terytorialnego

Na realizację części zadań jednostki samorządu terytorialnego będą musiały przeznaczyć własne środki. Do uzyskania niektórych dotacji konieczne jest zainwestowanie w przedsięwzięcie własnych środków na wymaganym poziomie. Fundusze te pochodzą z bieżących środków, takich jak np. podatki i opłaty lokalne, udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa.

Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Zasady funkcjonowania narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej określa Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska. Zasadniczym celem Narodowego Funduszu jest wspieranie finansowe przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy jakości środowiska w Polsce. Główne kierunki jego działalności określa Polityka Ekologiczna Państwa, natomiast co roku aktualizowane są cele szczegółowe, w tym zwłaszcza zasady udzielania pomocy finansowej oraz lista przedsięwzięć priorytetowych www.nfosigw.gov.pl.

Rolą wojewódzkiego funduszu jest wspieranie finansowe przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu regionalnym, a podstawowym źródłem ich przychodów są wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych. W każdym województwie WFOŚiGW przygotowują na wzór NFOSiGW listy zadań priorytetowych, które mogą być finansowane z ich środków oraz zasady i kryteria, które będą obowiązywać przy wyborze zadań do realizacji.

Fundusze oprócz udzielania pożyczek i przyznawania dotacji, zgodnie z art. 411 ust. 1 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska, mogą także:

- ☐ udzielać dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek,
- ☐ wносить udziały spółek działających w kraju,

- nabywać obligacje, akcje i udziały spółek działających w kraju.

Programy Operacyjne na lata 2014 – 2020

Programy Operacyjne stanowią podstawowe narzędzia do osiągnięcia założonych w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia na lata 2014 – 2020 celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020

Program zakłada realizację krajowego programu operacyjnego dotyczącego gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska, przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, transportu i bezpieczeństwa energetycznego. Ponadto środki unijne z programu przeznaczone zostaną w ograniczonym stopniu na inwestycje w obszary ochrony zdrowia i dziedzictwa kulturowego. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, podobnie jak jego poprzednik POIiŚ 2007-2013, ma przede wszystkim wspierać rozwój infrastruktury technicznej kraju, co w efekcie przyczyni się do zrównoważonego rozwoju gospodarki oraz zwiększenia jej konkurencyjności.

Głównym celem POIiŚ 2014-2020 będzie wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Zaproponowany cel główny wynika z jednego z priorytetów strategii Europa 2020, którym jest zrównoważony rozwój, który oznacza budowanie silnej, stabilnej i konkurencyjnej gospodarki, sprawnie i efektywnie korzystającej z dostępnych zasobów, tj. jednocześnie uwzględnia wymiar środowiskowy i gospodarczy prowadzonych inwestycji. Dzięki zachowanej w ten sposób spójności i równowadze pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki, program będzie skutecznie realizował założenia unijnej strategii. Najważniejszymi beneficjentami POIiŚ 2014-2020 będą podmioty publiczne (w tym jednostki samorządu terytorialnego) oraz podmioty prywatne (przede wszystkim duże przedsiębiorstwa).

Głównym źródłem finansowania POIiŚ 2014-2020 jest Fundusz Spójności (FS), którego podstawowym celem jest wspieranie rozwoju europejskich sieci transportowych oraz ochrony środowiska w krajach UE. Dodatkowo przewiduje się wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój na lata 2014 – 2020

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (PO IR) wspiera prowadzenie badań naukowych, rozwój nowych, innowacyjnych technologii oraz działania na rzecz podnoszenia konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw. Jego głównym celem jest pobudzenie innowacyjności polskiej gospodarki, poprzez zwiększenie nakładów prywatnych na B+R oraz kreowanie popytu przedsiębiorstw na innowacje i prace badawczo-rozwojowe.

Przewidziane w Programie obszary wsparcia to:

- budowa nowych i wzmacnianie istniejących powiązań między sektorem nauki a przedsiębiorstwami,
- rozwój innowacyjności przedsiębiorstw,

- wzmocnienie jakości badań oraz pozycji krajowych jednostek naukowych w ramach Europejskiej Przestrzeni Badawczej.

Dofinansowanie kierowane jest zwłaszcza na wsparcie całego procesu powstawania innowacji od fazy inkubacji pomysłu, poprzez działalność B+R, prototypowanie aż po wdrażanie wyników badań. Szczególny nacisk położony zostanie na współpracę w ramach konsorcjów naukowych oraz jednostek naukowych i przedsiębiorstw. Istotne znaczenie będzie miało wspieranie obszarów określonych jako inteligentne specjalizacje (krajowe i regionalne). Ze względu na wysokie ryzyko związane z realizacją innowacyjnych projektów, finansowanie badań naukowych i innowacyjności w ramach PO IR opiera się w dużej mierze na wsparciu dotacyjnym.

Wsparcie adresowane jest do:

- przedsiębiorstw (w szczególności MŚP),
- jednostek naukowych,
- klastrów,
- instytucji otoczenia biznesu, takich jak:
 - parki naukowo-technologiczne,
 - centra transferu technologii,
 - sieci aniołów biznesu,
 - fundusze kapitałowe.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. Wspiera też innowacje społeczne i współpracę ponadnarodową w wymienionych obszarach oraz wdrażanie w Polsce Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych. PO WER wspiera następujące obszary:

- zatrudnienie i mobilność pracowników,
- włączenie społeczne i walkę z ubóstwem,
- inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie,
- wzmacnianie sprawności i efektywności państwa.

Beneficjentami PO WER 2014-2020 są podmioty prywatne, jak i podmioty publiczne m.in.:

- Powiatowe Urzędy Pracy,
- Ochotnicze Hufce Pracy,
- partnerzy społeczno-gospodarczy,
- organizacje pozarządowe,
- niepubliczne agencje zatrudnienia,
- Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości,
- minister właściwy ds. gospodarki,
- minister właściwy ds. zdrowia,
- minister właściwy ds. pracy, rodziny i zabezpieczenia społecznego,
- podmioty posiadające potencjał do opracowywania programów profilaktycznych (np. uczelnie, szpitale kliniczne, instytuty badawcze),

- publiczne i niepubliczne podmioty działające na rzecz aktywizacji zawodowej i zatrudnienia osób w wieku 50+,
- jednostki samorządu terytorialnego oraz ich jednostki organizacyjne,
- ogólnopolskie stowarzyszenia i związki jednostek samorządu terytorialnego

Grupami docelowymi działań realizowanych w ramach PO WER są m.in:

- osoby młode, w tym niepełnosprawne, w wieku 15-24 lat bez pracy, które nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (tzw. kategoria NEET) (w odniesieniu do środków pochodzących z YEI),
- osoby młode, w tym niepełnosprawne, do 24. roku życia bez pracy (w odniesieniu do środków spoza YEI),
- osoby młode, w tym niepełnosprawne, do 29. roku życia bez pracy w odniesieniu do pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- pracodawcy i ich pracownicy,
- osoby objęte programami profilaktycznymi,
- osoby odbywające karę pozbawienia wolności,
- społeczność romska.

PO WER jest finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020

Program Polska Cyfrowa jest nowym programem krajowym (w stosunku do poprzedniej perspektywy finansowej 2007-2013). W ramach Programu wspierane są następujące inwestycje:

- poszerzanie dostępu do sieci szerokopasmowych,
- rozwój produktów i usług opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych,
- zwiększenie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych w usługach, np. e-administracja, e-integracja, e-kultura, e-zdrowie.

Celem głównym POPC jest wzmocnienie cyfrowych fundamentów dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju. Zgodnie z Umową Partnerstwa, jako fundamenty te przyjęto: szeroki dostęp do szybkiego internetu, efektywne i przyjazne użytkownikom e-usługi publiczne oraz stale rosnący poziom kompetencji cyfrowych społeczeństwa.

Priorytety Programu Polska Cyfrowa 2014-2020:

1. Powszechny dostęp do szybkiego internetu;
2. e-Administracja i otwarty rząd;
 - Podniesienie jakości i dostępności e-usług publicznych,
 - Poprawa cyfrowej efektywności funkcjonowania administracji rządowej,
 - Poprawa dostępności informacji sektora publicznego oraz zasobów publicznych,
3. e-Integracja grup wykluczonych cyfrowo i upowszechnienie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK).

Beneficjenci Programu:

- jednostki administracji rządowej oraz jednostki im podległe,
- jednostki naukowe,
- państwowe organizacje kultury,
- organizacje pozarządowe,

- przedsiębiorstwa.

Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014 – 2020

POPW 2014-2020 to dodatkowy instrument wsparcia finansowego 5 województw Polski Wschodniej: lubelskiego, podlaskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego, który jest uzupełnieniem i wzmocnieniem działań prowadzonych w ramach regionalnych i krajowych programów europejskiej polityki spójności, z których finansowane są zasadnicze przedsięwzięcia rozwojowe. Głównym celem Programu jest wzrost konkurencyjności i innowacyjności makroregionu Polski Wschodniej. Cel ten będzie realizowany poprzez koncentrację działań programu na:

- wsparciu w obszarze innowacyjności i B+R,
- wsparciu konkurencyjności przedsiębiorstw w szczególności w obszarze internacjonalizacji,
- wsparciu w zakresie poprawy efektywności układów transportowych miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych,
- wsparciu w zakresie zwiększenia spójności wewnętrznej makroregionu.

Podstawę wyboru obszarów objętych wsparciem stanowi zaktualizowana Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020, wpisująca się w najważniejsze uwarunkowania krajowe i europejskie. Cele i zakres Programu są jednocześnie odpowiedzią na wybrane wyzwania rozwojowe nakreślone w Umowie Partnerstwa (UP) w odniesieniu do pięciu województw makroregionu. Głównymi beneficjentami Programu są: przedsiębiorcy, inicjatywy klastrowe, ośrodki innowacji, jednostki samorządu terytorialnego oraz PKP PLK S.A.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020

Celem głównym Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. PROW 2014 – 2020 realizuje wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020, a mianowicie:

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
2. Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
3. Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
4. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
6. Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

W ramach PROW 2014-2020 realizowanych jest łącznie 14 działań, w tym 30 poddziałań. Pomoc finansowa ze środków Programu jest skierowana głównie do sektora rolnego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020

Za cel główny RPO WL 2014-2020 przyjęto podniesienie konkurencyjności regionu w oparciu o wewnętrzne potencjały, sprzyjające zwiększeniu spójności społecznej i terytorialnej. Cel główny będzie osiągany przez interwencję w ramach 13 Osi Priorytetowych, obejmujących 10 celów tematycznych pakietu legislacyjnego UE. W ramach osi priorytetowych wyznaczono:

- Oś 1 - Badania i innowacje
- Oś 2 - Cyfrowe lubelskie
- Oś 3 - Konkurencyjność przedsiębiorstw
- Oś 4 - Energi przyjazna środowisku
- Oś 5 - Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna
- Oś 6 - Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów
- Oś 7 - Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego
- Oś 8 - Mobilność regionalna i ekologiczny transport
- Oś 9 - Rynek pracy
- Oś 10 - Adaptacyjność przedsiębiorstw i pracowników do zmian
- Oś 11 - Wyłączenie społeczne
- Oś 12 - Edukacja, umiejętności i kompetencje
- Oś 13 - Infrastruktura społeczna

W ramach RPO WL 2014-2020 do rozdysponowani na poszczególne osie priorytetowe zakłada się ogólną kwotę w wysokości 2 mld 230 mln EURO.

Komercyjne kredyty bankowe

Komercyjne kredyty bankowe ze względu na duże koszty finansowe związane z oprocentowaniem, nie powinny być brane pod uwagę jako podstawowe źródła finansowania inwestycji, lecz jako uzupełnienie środków z pożyczek preferencyjnych. Samorządy są obecnie postrzegane przez banki jako interesujący i wiarygodni klienci, stąd dostęp do kredytów jest coraz łatwiejszy. Niedostępność środków w odpowiedniej ilości zmusi samorządy do wyboru i realizacji zadań najpilniejszych. Kredyty udzielane na preferencyjnych warunkach, preferencyjne kredyty na inwestycje proekologiczne, udzielane są przez banki bez możliwości umorzeń.

12.3. Uwarunkowania przestrzenne

Planowanie przestrzenne zapewnia warunki równowagi przyrodniczej w procesie organizacji przestrzeni dla potrzeb społeczności i prognozowania rozwoju gospodarczego. Kierunek ten jest zgodny z zasadniczymi celami polityki Unii Europejskiej zawartymi między innymi w dokumencie Europejskiej Perspektywy Rozwoju Przestrzennego. Krajowe przepisy dotyczące konieczności przedstawiania zagadnień dotyczących ochrony środowiska w planie zagospodarowania przestrzennego zawarte są w Ustawie z dnia 27.03.2003 r. o planowaniu

i zagospodarowaniu przestrzennym, a także w ustawach ustanawiających samorządy poszczególnych szczebli i określających ich kompetencje, w tym w zakresie gospodarki przestrzennej, tj. w ustawie z dnia 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym.

12.4. Uwarunkowania społeczne

Główne uwarunkowania społeczne Programu to dostęp do informacji i sprawiedliwość rozstrzygnięć spraw z zakresu środowiska. Prawo do informacji i udziału obywateli jest zasadą konstytucyjną, zapewnioną w art. 74 Konstytucji RP. Polska podpisała także i jako jeden z pierwszych krajów ratyfikowała Konwencję o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, tzw. Konwencję z Aarhus. Nakazuje ona zagwarantowanie udziału społeczeństwa w przygotowaniu planów i programów mających znaczenie dla środowiska i określa podstawowe obowiązki organów państwowych w zakresie zapewnienia udziału społecznego w postępowaniach dotyczących środowiska. Są to w szczególności:

- ☐ ustalenia zakresu podmiotowego konsultacji,
- ☐ ustalenia rozsądnych norm czasowych na poszczególne etapy konsultacji,
- ☐ przeprowadzenie konsultacji odpowiednio wcześniej w toku procedury decyzyjnej, gdy wszystkie warianty są jeszcze możliwe, a udział społeczeństwa może być skuteczny,
- ☐ należyte uwzględnienie konsultacji społecznych przy wydawaniu decyzji.

12.5. Uwarunkowania związane z integracją europejską

Ważnym czynnikiem realizacyjnym jest również akcesja Polski do Wspólnoty Europejskiej. Zgodnie z Układem Europejskim 16 grudnia 1991r. zobowiązała się do stopniowego dostosowania prawa polskiego do dokumentów obowiązujących we Wspólnocie Europejskiej, w tym również, a może nawet w szczególności, do prawa dotyczącego wykorzystania i ochrony środowiska. Dostosowane zostały regulacje w zakresie:

- ☐ ochrony przyrody,
- ☐ gospodarki odpadami,
- ☐ jakości wód,
- ☐ ograniczenia zanieczyszczeń przemysłowych i oceny ryzyka,
- ☐ zanieczyszczenia powietrza,
- ☐ hałasu z maszyn i urządzeń,
- ☐ substancji chemicznych i organizmów zmodyfikowanych genetycznie,
- ☐ bezpieczeństwa jądrowego i ochrony przed promieniowaniem.

Aspekty te zostały uwzględnione w Programie. Wdrażanie unijnych wymagań w zakresie ochrony środowiska, wiążące się ze znaczącymi kosztami wspomagane współfinansowany będzie ze środków Polityk Wspólnotowych i Funduszy Strukturalnych. Podstawowe korzyści, jakie odniesie Polska we wdrażaniu unijnych wymagań prawnych to poprawa międzynarodowego wizerunku Polski, ważna zwłaszcza dla samorządów. Przełoży się to na zainteresowanie inwestorów naszymi terenami, poprawę infrastruktury wodno-ściekowej, zapewnienie usług w zakresie

gospodarowania odpadami, poprawę jakości powietrza. Wykorzystanie środków unijnych przyniesie poprawę sytuacji ekonomicznej mieszkańców, wyrażającą się zmniejszeniem kosztów uzdatniania wody i wymiany infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej, zmniejszeniem kosztów produkcji w rolnictwie, uzyskaniem wyższych plonów o lepszej jakości, zwiększeniem atrakcyjności turystycznej terenów, nowymi miejscami pracy.

13. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM I JEGO MONITORING

13.1. Zarządzanie środowiskiem

Zarządzanie środowiskiem odbywa się na kilku szczeblach. W gminie zarządzanie dotyczy działań własnych (podejmowanych przez gminę) oraz jednostek organizacyjnych, obejmujących działania podejmowane przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska. Ponadto administracja publiczna województwa również w ramach swoich obowiązków i kompetencji realizuje zadania związane z zarządzaniem środowiskiem w gminie. Podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska kierują się głównie efektami ekonomicznymi i zasadami konkurencji rynkowej, a od niedawna liczą się także z głosami opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się przez:

- ☐ dotrzymanie wymagań stawianych przez przepisy prawa,
- ☐ porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń,
- ☐ modernizację technologii,
- ☐ eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska,
- ☐ instalowanie urządzeń ochrony środowiska,
- ☐ stałą kontrolę emisji zanieczyszczeń.

Instytucje działające w ramach administracji odpowiedzialnych za wykonywanie i egzekwowanie prawa mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska przez:

- ☐ racjonalne planowanie przestrzenne,
- ☐ kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska,
- ☐ porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska.

Podstawowymi organami wykonawczymi w dziedzinie ochrony środowiska są wojewoda, marszałek, starosta oraz wójt. Obowiązkiem organów wszystkich szczebli jest wzajemne informowanie się i uzgadnianie. Przepisy przewidują tworzenie na wszystkich szczeblach administracji rozbudowanego systemu dokumentów planistycznych wytyczających generalne kierunki polityki rozwoju w kontekście ochrony środowiska i zagospodarowania przestrzennego. Zarządy województw, powiatów oraz wójtowie/burmistrzowie gmin sporządzają programy ochrony środowiska w celu realizacji polityki ekologicznej państwa.

Dokumenty dotyczące zagospodarowania przestrzennego sporządza się na szczeblu wojewódzkim i gminnym, ale nie wszystkie mają jednakową moc prawną i rolę w całym systemie. Z punktu widzenia prawnego najmocniejszą pozycję w omawianej strukturze ma gmina, gdyż tylko miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uchwalane przez gminy, mają rangę obowiązującego powszechnie przepisu prawa. Wszelkie programy, plany i strategie formułowane na różnych szczeblach mają tylko

wtedy szansę realizacji, jeśli znajdą odzwierciedlenie w konkretnym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

13.2. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska

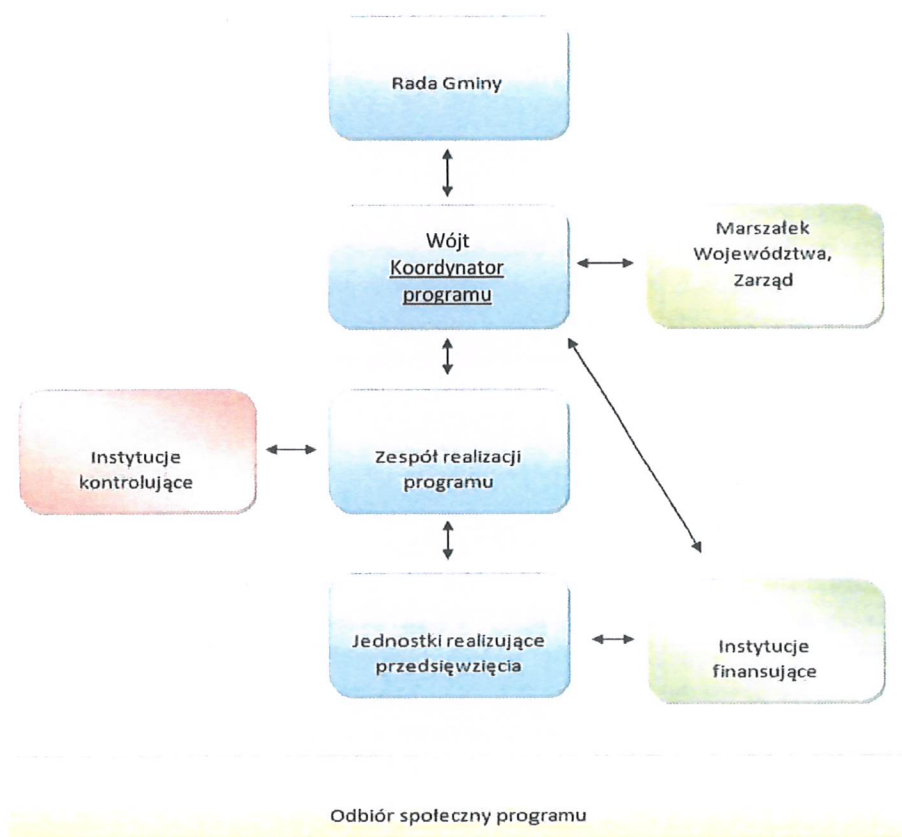
Nadzór nad realizacją programu w praktyce oznacza określenie zasad zarządzania nim wraz z ustaleniem mechanizmu monitorowania jego realizacji. Program Ochrony Środowiska gminy jest dokumentem o charakterze strategicznym. Stanowi instrument wspomagający realizację prawa miejscowego (gminy, powiatu) pozostając w ścisłym związku z planami zagospodarowania przestrzennego gmin, decyzjami o warunkach zabudowy i zagospodarowania oraz decyzjami związanymi z realizacją przedsięwzięć w zakresie gospodarki wodno – ściekowej, gospodarki odpadami, rozwojem terenów zielonych i innych. Kierownictwo gminy posiada kompetencje pozwalające mu realizować zawarte w programie cele i zadania. Aby jednak ta realizacja przebiegała spójnie z polityką regionalną konieczne jest przygotowanie struktur administracyjnych do ścisłej współpracy z organami dysponującymi znacznie szerszymi uprawnieniami wynikającymi z ich kompetencji. Organ wykonawczy gminy w celu realizacji polityki ekologicznej państwa sporządza gminny program ochrony środowiska, który podlega zaopiniowaniu poprzez organ wykonawczy powiatu. Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji programu można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- społeczność gminy jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na Wójcie, który składa Radzie Gminy raporty z wykonania Programu. W praktyce Wójt może wyznaczyć koordynatora wdrażania Programu. Zadaniem koordynatora jest ścisła współpraca z Wójtem i Radą Gminy oraz przedstawianie im okresowych sprawozdań z realizacji Programu. Rada Gminy współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego, powiatowego oraz z samorządami gminnymi. Natomiast w dyspozycji Zarządu Województwa znajdują się instrumenty finansowe na realizację zadań Programu (poprzez WFOŚiGW). Ponadto Rada Gminy współdziała z instytucjami administracji rządowej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (WIOŚ).

Władze gminy mogą być wspierane przez Zespół Konsultacyjny, który może być powołany spośród przedstawicieli lokalnych społeczności samorządowych zaangażowanych już w proces tworzenia projektu Programu poprzez udział w sesjach warsztatowych i spotkaniach roboczych. Zadaniem Zespołu Konsultacyjnego mogłoby być nadzorowanie procesu wdrażania Programu oraz uzgadnianie współpracy w realizacji poszczególnych zadań. Spotkania Zespołu Konsultacyjnego powinny odbywać się co najmniej dwa razy w roku. W niektórych pracach Zespołu Realizacji Programu powinny także uczestniczyć podmioty gospodarcze realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi w Programie.

Rysunek 1. Schemat zarządzania Programem Ochrony Środowiska

Źródło: Opracowanie własne

13.3. Monitoring i kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska

Monitoring prowadzonej polityki ochrony środowiska oznacza, że realizacja Programu będzie podlegała ocenie w zakresie:

- stopnia wykonania przyjętych zadań,
- stopnia realizacji założonych celów
- analizy przyczyn powstałych rozbieżności.

Wyniki oceny stanowiąc będą podstawę kolejnej aktualizacji Programu. Propozycja aktualizacji winna być formułowana przy znaczącym udziale systemu. System oceny realizacji Programu powinien być oparty na odpowiednio dobranych wskaźnikach presji, stanu i reakcji, pozwalających całościowo opisać zagadnienie polityki ochrony środowiska i zarazem dających możliwość porównań międzyregionalnych. System tworzyć będą:

- **wskaźnik presji na środowisko**, wskazujące główne źródła problemów i zagrożeń środowiskowych, odnoszących się do tych form działalności, które zmniejszają ilość i jakość zasobów (np. emisja zanieczyszczeń do środowiska, ilość odpadów gromadzonych na składowiskach, tempo eksploatacji zasobów środowiska).

- **wskaźniki stanu środowiska**, odnoszące się do jakości środowiska i jego zasobów, pozwalające na ocenę zachodzących zmian (np. lesistość, udział gruntów rolnych),
- **wskaźniki reakcji (działań ochronnych)**, pokazujące działania podejmowane w celu poprawy jakości środowiska lub złagodzenia antropresji na środowisko (np. procent mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków, udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni województwa, powierzchnia gruntów zrekultywowanych, wydatki na ochronę środowiska).

Do określenia powyższych wskaźników wykorzystywane będą przede wszystkim informacje Głównego Urzędu Statystycznego oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Listę proponowanych wskaźników dla gminy Kraśnik przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 13. Wskaźniki efektywności realizacji celów Programu Ochrony Środowiska gminy Kraśnik

L.p.	Wskaźniki	Dane wyjściowe (rok 2018)
Ochrona przyrody i krajobrazu		
1.	Obszary natura 2000	1
2.	Parki krajobrazowe	Brak
3.	Rezerваты przyrody	Brak
4.	Obszary chronionego krajobrazu	Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu
5.	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	Brak
6.	Użytki ekologiczne	2
7.	Pomniki przyrody	4
Lasy		
8.	Lesistość gminy	30,8%
Ochrona powietrza atmosferycznego		
9.	Klasa czystości powietrza miasta wg kryteriów ochrony zdrowia i wskaźników	C (pył PM10, BaP)
10.	Klasa czystości powietrza miasta wg kryteriów ochrony roślin i wskaźników	A
Ochrona wód		
11.	Długość sieci kanalizacyjnej	27,9 km
12.	Długość sieci wodociągowej	107,4 km
13.	Ilość przyłączy kanalizacyjnych	575 szt.
14.	Ilość przyłączy wodociągowych	1869 szt.
15.	Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do wodociągowej	26%
16.	Stosunek ilości przyłączy kanalizacyjnych do wodociągowej	31%
17.	Jakość wód powierzchniowych (stan lub potencjał JCW)	zły
18.	Stan ilościowy wód podziemnych	Dobry
	Stan jakościowy wód podziemnych	Dobry

Ochrona gleb		
19.	Grunty zdegradowane i zdewastowane	b.d.
20.	Ekologiczne gospodarstwa rolne	b.d.
21.	Ilość zebranych odpadów komunalnych	759,96 Mg
22.	Ilość selektywnie zebranych odpadów komunalnych	187,28 Mg (wszystkie odpady poza zmieszany komunalnymi – 20 03 01)
23.	Udział frakcji zebranej selektywnie we wszystkich zebranych odpadach komunalnych	25%
24.	Ilość gospodarstw objętych zorganizowanym systemem zbiórki odpadów komunalnych	2041
Energia odnawialna		
25.	Udział energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii	b.d.
26.	Instalacje solarne na budynkach prywatnych	b.d.
27.	Instalacje solarne na budynkach publicznych	b.d.
28.	Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne	b.d.
29.	Redukcja emisji zanieczyszczeń	b.d.
Ochrona przed hałasem		
30.	Ilość punktów pomiarowych z przekroczonymi normami hałasu	1

Dla prawidłowej realizacji monitoringu wykonalności celów, priorytetów i zadań Programu niezbędna jest okresowa wymiana informacji pomiędzy Starostwem Powiatowym a Urzędem Gminy, dotycząca stanu komponentów środowiska oraz stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań (w tym w szczególności zadań gmin). Przewiduje się wymianę ww. informacji w sposób zorganizowany – w ustalonej formie pisemnej lub elektronicznej (sprawozdawczość okresowa).

14. SPIS TABEL, RYSUNKÓW I MAP

MAPY:

- Mapa 1. Gmina Kraśnik na tle województwa lubelskiego i powiatu kraśnickiego
Mapa 2. Podział kraju na strefy klimatyczne
Mapa 3. Sieć elektroenergetyczna na terenie województwa lubelskiego

RYSUNKI:

- Rysunek 1. Schemat zarządzania Programem Ochrony Środowiska

TABELE:

- Tabela 1. Cele środowiskowe dla JCWP
Tabela 2. Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych
Tabela 3. Zestawienie JCWP rzecznych ze wskazaniem odstępstw oraz ich uzasadnieniem
Tabela 4. Zestawienie stref w województwie Lubelskim
Tabela 5. Klasa strefy uzyskana w ocenie jakości powietrza za 2017 r. dokonanej ze względu na ochronę zdrowia
Tabela 6. Klasa strefy uzyskana w ocenie jakości powietrza za 2017 r. dokonanej ze względu na ochronę roślin
Tabela 7. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna na terenie gminy Kraśnik. Stan na koniec 2018 r.
Tabela 8. Ilości odpadów komunalnych odebranych z obszaru gminy Kraśnik w 2017 roku [Mg]
Tabela 9. Ilość odpadów dostarczonych do PSZOK w roku 2018 [Mg]
Tabela 10. Badania hałasu drogowego
Tabela 11. Analiza SWOT
Tabela 12. Priorytetowe cele krótkookresowe na terenie gminy Kraśnik w latach 2018-2021
Tabela 13. Wskaźniki efektywności realizacji celów Programu Ochrony Środowiska gminy Kraśnik

WICEPRZEWODNICZĄCY
RADY

Krzysztof Kołtun

